

Bővül a vízművek teljesítménye

Sajtótájékoztató az Országos Vízügyi Hivatalban

Az idén 14,6 milliárd forintot, a tavalyinál 1,6 milliárddal többet költöttek az ország vízgazdálkodási beruházásaira — jelentette pénteken az Országos Vízügyi Hivatalban tartott sajtótájékoztatóján Zsuffa Ervin, az OVH elnökhelyettese. A fejlesztés lehetővé teszi, hogy ebben az évben napi 140 ezer köbméterrel bővüljön a közüzemi vízművek teljesítménye, és újabb száz ezer lakást kapcsoljanak be a vezetékes vízellátásba. Így az év végén már az ország lakosságának 84 százaléka részesül közműves ivóvízellátásban. Ezen belül lehetőség nyílik arra, hogy egészséges ivóvízhez jusson újabb 60 település, ahol korábban a víz minősége nem felelt meg mindenkori közegészségügyi előírásoknak. Hasonlóképpen nagy gondot fordítanak arra, hogy a Dél-Alföldön, elsősorban Békés és Csongrád megyében a már meglévő vezetékes hálózat vízállóságát is javítsák. Csökkentik a nitrát tartalmát.

Zsuffa Ervin hangsúlyozta, hogy a kormány víztakarékossági és vízminőség-védelmi intézkedéseinek alapján biztató eredményeket értek el. Kedvező, hogy jó néhány nagyipari üzem víztakarékossági technológiákra tér át: gondos tisztítás alapján visszaforgatja, többször használja fel a vizet, s csak a párolgási és egyéb veszteségek miatt van szükség pótlásra. Így tavaly az előző évihez viszonyítva országosan 35 ezer köbméterrel csökkent a vízfogyasztás. Ezek az eredmények is indokálják, hogy a hosszú távú tervezésben is a reális igények kielégítésével számoljanak. A víztakarékosság kibontakoztatása Budapesten lehetővé tenné, hogy az ezredforduló idején se használjanak fel több vizet, mint jelenleg. Ezeket a törekvéseket sürgeti, hogy drágul a jó víz előállítása, az ehhez szükséges beruházás többször annyiba kerül, mint néhány évvel ezelőtt.

Az utóbbi években előtérbe került a vízvezeték minőségének védelme, mert egy-

re jobban szennyeződik a talajvíz, sőt néhol már az 50–100 méter mélyen található vízben is érzékelhető a szennyeződés. A külföldi növényvédőszeres és főleg az ipari szennyvizekben található nehéz fémek idénnek előtérbe kerültek a vízben. Ezért az OVH idén a korábbinál szigorúbban bíróságot a vízszennyeződésért felelős üzemeket, de az így kapott összegekből támogatást nyújt ipari tisztítóművek építéséhez. Újabb vízgazdálkodási beruházások ebben az évben a közüzemi szennyvíztisztító művek napi teljesítményét 65 ezer köbméterrel növelik.

Az idén további 40 ezer lakást kapcsolnak be a közcsontra-hálózatba, s így a szennyvíz-elvezetési szolgáltatásban részesülő lakosok aránya 46 százalékra emelkedik.

A Balaton védelmében hozott központi intézkedéseknek megfelelően a tó üdülőterületén bővítették a tisztítóművek teljesítményét, a csatornahálózatot, és olyan fontos létesítményeket építettek, amelyek lehetővé teszik, hogy a Balaton körzetéből a tisztított szennyvizet is más vízgyűjtő területre vezessék. Az eddigi fejlesztés alapján javult a Balaton vízének minősége, főként a part menti sávban. Az idén folytatják a Balaton-szárszó-Zamárdi-Siófok szennyvízvezető rendszeres építését, bővítik a készülő szennyvíztelepet, s befejezik a boglárlellei tisztítómű és nyugati fő gyűjtőcsatorna építését. Tovább építik a kis-balatoni vízvédelmi rendszert, és rendezik a tóba befolyó patakok, egyéb vízfolyások torkolati szakaszait.

Az idén a legfontosabb területeken fejlesztik az árvíz- és belvízvédelmi műveket, és gondoskodnak arról, hogy a mezőgazdaság elegendő vizet kapjon az öntözésre. Központi intézkedések az idén is lehetővé teszik, hogy a legnagyobb csapadékhiánnyal sújtott öt megye mezőgazdasági nagyzemelői ne fizeszenek vízdíjat az öntözővízért. (MTI)

Hálózatfejlesztési tervek a kereskedelemben

A Belkereskedelmi Minisztériumtól kapott tájékoztatás szerint ebben az esztendőben mintegy 80 ezer négyzetméterrel bővül országosan a kereskedelmi és vendéglátó hálózat, ezenkívül 25–30 ezer négyzetméternyi üzlet, raktárhelyiséget, vendéglőt korszerűsítenek. A kereskedelem beruházásra fordítható pénzügyi forrásai az idén sem bővebbek, mint a korábbi években voltak, a rendelkezésre álló anyagi eszközöket ezért igyekeznek minél célszerűbben felhasználni, a legfontosabb dolgokra fordítani. A nagyberuházásokhoz — amelyek többnyire már évekkel ezelőtt elkezdődtek — központi támogatást kapnak a vállalatok, a felújításokat döntően saját anyagi forrásaikból fedezik. Az új lakótelepek, illetve az újonnan beépített lakóközvetek alapvető ellátását szolgáló üzleteket pedig a tanácsok támogatásával létesítik.

Az ország kis településeinek SZÓVOSZ rekonstrukciós programjának keretében újítják fel az élelmiszerüzleteket, vendéglátóhelyeket, valamint a vegyipar-cikkboltokat. A SZÓVOSZ az AFESZ-eket 550 millió forinttal támogatja, ezenkívül a tanácsok is hozzájárulnak az üzletek korszerűsítéséhez. (MTI)

40 ezer szék svéd exportra

**Bővítik a tőkés exportot
Új széktípusok gyártását kezdték meg**

Igaz, hogy az elmúlt év mérlege még nincs készen, de a Szék- és Kárpitosipari Vállalat debreceni gyárában már tudják, hogy a korábbiaknál sikeresebb esztendőt zártak. A termelési értékük meghaladta a tervezettét, és elérte a 270 millió forintot. A tőkés exportjuk is emelkedett, a tervezett 60 millió helyett 63-ra. Az elmúlt évben jelentős volt a szovjet piac is, hiszen 22 millió forint értékű széklet rendeltek a szovjet külkereskedők a vállalatól. A rendeléseket a terv ütemezésének megfelelően sikerült idejében teljesíteni.

Az elmúlt esztendő nemcsak a termelési sikereiben volt jelentős, hanem békén vonakozásában is. Ez volt ugyanis a kísérleti bér-gazdálkodás első esztendője a gyár életében. Az új bér-gazdálkodási formának köszönhetően tavaly 11 százalékkal nőtt a gyár dolgozóinak átlagkeresete. Ez a bér-növekedés szinte megállította a gyárban eddig tapasztalható nagymértékű fluktuációt, s így ezt az esztendőt végre szakembergondok nélkül kezdhették.

A debreceni gyárnak az idén is nehéz feladatokat kell teljesíteni. Ahhoz, hogy a minimálisan tervezett 5 százalékos keresetnöveledést meg tudják valósítani, 280 millió termelési értéket kell előállítani, s a nyereségüknek is 30 millió forint fölé kell emelkednie. A feltételek megvannak; a gyár teljes kapacitására már megkötötték a szerződéseket. Ezek szerint a tőkés exportot a tavalyihoz képest 20 százalékkal fogják növelni. Természetesen erre a tervre is megvan már a fedezet, mert a svéd piac örömdetesen kiszélesedett. Komoly remény van arra is, hogy az amerikai megrendelők köre is bővüljön. A debreceni gyár Svédországba modern vonalú, hajlított és egyenes elemekből álló, szétszerelhető székekkel tört be a piacra. Remélhetőleg az idén is több új típusal jelennek meg a Budapesti Nemzetközi Vásáron, s az is elképzelhető, hogy a hazai üzletek kínálatában is egyre nagyobb szerepet játszanak.

Pillangó heverők kárpitozott részének készítése

Szállítás az üzletekbe (Fotó: Kalmár István)

**NAGYOBB ÜTEMEN
Társadalmi munka Debrecenben**

Debrecenben a tavaly végzett társadalmi munka értéke meghaladja a tervezettét. A lakosság ilyen tevékenységét a kertéségi területek némi mélyítésben lebonyolított öntözési munkáinak növelte reményen felülre. Tavaly a lakosság 18 millió 186 ezer forinttal járult hozzá 7565 méter gázvezeték, 5110 méter vízvezeték és 3401 méter szennyvízcsatorna építéséhez, a tanács anyagvásárlásra 2 millió 100 ezer forint támogatást adott.

Az összes társadalmi munka értéke 170 millió 774 ezer forint volt tavaly, a közületek, intézmények 108 millió 716 ezer, a lakosság pedig 62 millió 58 ezer forint értékben dolgozott. Egy lakosra 827 forintot kitevő munka jut, ez majd 200-zal több, mint az azt megelőző évi. Az eredmények azt mutatják, hogy javult a munka szervezettsége, hatékonysága. A kertéségi részekben 60 ezer négyzetméternyi felületen gyaltak a földutakat. A Tiszta, virágos Debrecenért! mozgalom céljaira szánt 1 millió 700 ezer forintot teljes mértékben felhasználták. Ötvennél több facsemetét, ötvenezernél több virágpalántát ültettek el a parkokban, az utcákon. 100 ezer négyzetméternél nagyobb földfelület ápolását végezték el a lakók.

Jelentős eredmények könyvelhetőek el a Mikszáth K. utca és a Thomas Mann utca közötti terület parkosítása. Itt a lakók segítségével és a tanács hozzájárulásával

6500 négyzetméteren végeztek parkosítást, 130 méter hosszú szakaszon építettek járdát. Folytatódott a Tócskertben a földfeltöltés s a Vincellér utcai zóldsáv parkosítása, gondozása.

A vállalatok, intézmények — a városi tanács terosztálya tavaly 113-mal kötött szerződést társadalmi munkára — a következő munkák elvégzésével járultak hozzá a város fejlődéséhez: parkolót képeztek ki, parkosították a látóképi tófürdőnél, négy fedett buszvárót építettek a városban, vízvezetékét a Portörő és a Szőlőskert utcákban, 2,6 kilométeres szennyvízvezeték építettek a Vekeri-tónál, a DUSE-sporttelep továbbfejlesztésén dolgoztak, 21,3 millió forint értékű munkát végeztek az iskolákban, óvodákban és bölcsődékben.

A tanács pénzügyi helyzete továbbra sem teszi lehetővé, hogy a kertészekben jelentősebb közművesítést hajtsanak végre, a lakosság önfeladói munkájára ezután is nagy szükség lesz. A hiányszakmákra lesz hivatott pótolni a jövő év januárjától bevezetendő, kötelező érvényű kivetett hozzájárulás is. Az adó módjára fizetendő hozzájárulás természetesen nem oldja meg a gondokat, a befolyó összeg nem lesz elegendő a megannyi feladat megoldására. Viszont eredményezheti, hogy a jelenlegi ütemezésben fejlődjenek a városrészek.

Befejeződött a csapágyipari KGST-tanácskozás Debrecenben

Pénteken, a Magyar Gördülőcsapágy Művek debreceni gyárában jegyzőkönyv aláírásával befejeződött a KGST csapágyipari együttműködési szervezete automatizált irányítási és számítástechnikai kérdésekkel foglalkozó szakértői munkacsoportjának 11. ülése. A négy napos tanácskozáson az áttekintették a szakemberek a tagországok csapágygyártási közötti kölcsönös szállítási és tervek koordinációs módszertan számítástechnikai megalapozásának kérdéseit; a számítástechnika alapozott egységes csapágytervezési rendszer bevezetésének lehetőségeit, valamint a gördülőcsapágy minőségének és élettartamának számítógépes vizsgálatát. Ez utóbbi téma módszertanát a Szovjetunióban már kidolgozták; a deb-

receni tanácskozáson született megállapodás szerint a módszereket meg ebben az évben — a tagországok igényeinek megfelelően — rendelkezésre bocsátják. Abban is megállapodtak a szakértői munkacsoport 11. ülésén, hogy felméri a tagországok csapágygyártásban üzemelő termelői rendezéseiben használt úgynevezett „karbantartási csapágyakat” s egységes lépéseket tesznek ezek folyamatos pótlására. A csapágyipari együttműködési szervezete munkacsoportja legközelebb júniusban Bulgáriában tanácskozik, ahol értékelik majd a most Debrecenben elfogadott szállítási és tervek dokumentációs módszertan végrehajtásának első lépéseit. (MTI)

Elutazott a csehszlovák parlamenti küldöttség

Pénteken elutazott Budapestre a Csehszlovák Szövetségi Gyűlés ipari, közlekedési és kereskedelmi bizottságának küldöttsége, amely az országgyűlés ipari bizottságának meghívására tartózkodott hazánkban. A csehszlovák parlamenti delegáció Alois Hulának, a Csehszlovák Szövetségi Gyűlés elnökségi tagjának, a Népi Kamara alelnökének vezetésével tapasztalatcserét folytatott az országgyűlés

ipari bizottságának tagjaival. A vendégek ismerkedtek a magyar iparvállalatok iránymutatásának új elemeivel, s tanulmányozták a külkereskedelemben, valamint a közlekedési ágazat irányítási rendszerét. A csehszlovák parlamenti képviselők ellátogattak a Papíripari Vállalat dunaujvárosi gyárába, a Dunai Vasműbe és a Jászberényi Lehel Hűtőgépgyárba. A küldöttséget fogadta Sárlos István, az országgyűlés elnöke. (MTI)

— TEL.: 12-144

UAR 8.

NAPJA

01 —

56 órákor

ONAPTÁR

ezelett, 1880. febr.

ett, és 36 éves

ban halt meg

modern német

legjelentősebb

festő fiaként

a is elhatározta,

s beiratkozott

1900-ban azután

olatba került az

ssal. A Jugend-

ez akkoriban a

mozgalom volt

lágosabban kezd-

ma problémáit

ik párizsi utazá-

Van Gogh művei

benyomást, 1910-

lálkozott August

élete végéig leg-

radt; nemcsak a

Kandinszkijjal,

küzdött az új

utazásért (ismé-

ndeztek műveik-

A legerősebb

Robert Delaunay

e. 1913-ban ké-

má, az állatir-

zetűl, kezdének

átjárásait” egy-

nek megjelnek

abbak lesznek,

eg kristályosab-

r festett nagy

is erő sugárzik,

cousseau műveit

harcéri vázlat-

amikor már

z nem állott a

fűvesi pályáját

rú törté derék-

tt el.

MOK

ukrajnai fes-

lításának meg-

fülla Általános

ban.

időségi ipar-

cszakör ki-

nyitója a KISZ

nak Ifjúsági

nyit út 14.)

szaki szakelő-

ők részére az

ubban (Kos-

és jogi tanács-

rsipad Művelő-

LO

de Zoránna

ban.

TAS HAJ-

YBEN. Haj-

nem volt

szénihiány.

r az igény-

not osztot-

átlagosan

tíz mázsa

NYEK

alál a Pen-

naponta és

Fr-ös áron,

tartozkodás

ás (reggeli

és az alábbi

sokat kínál

l közös szor-

nek (14 éves

rium, száu-

gyermek-

ás, egyszeri

roszkóp bá-

minden szo-

mmal, prog-

nyeg-üzit-

információ

Budapest I.

1013. Tele-

097. (X)

Debreceni

teliratú bé-

rül, helyet-

AKTÍVITÓ-

teliratú bé-

alomb. (X)

r 16-án, es-

z Aranybi-

megrendezi

abálját. Je-

Autóklub,

írodájá-

elővételben

csüry Edit

ár 10-én

adó étte-

15-085-08

li Szolgá-

l, hogy a

324—324

k, felhasznál-

at, hogy a

ásti u-

szomba-

ebrecen.

Feladó

forint —

Egy hét a világpolitikában

VASÁRNAP: Fidel Castro tárgyalásokat javasol az Egyesült Államoknak — Az ENSZ főtitkárának délkelet-ázsiai útja — II. János Pál pápa Latin-Amerikában

HÉTFŐ: Washingtonban rekordösszegű katonai költségvetést terjesztenek elő — Általános sztrájk Bolíviában — Közös amerikai-panamai hadgyakorlat — Kin De Dzung ellenzéki vezető hazatér Szöulba

KEDD: Genfben megkezdődik a leszerelési értekezlet újabb ülészaka — Spanyolország megnyitja a gibraltári határt — Nyugatnémet-francia kormányfői találkozó Bonnban

SZERDA: Megkezdődik a Francia Kommunista Párt 25. kongresszusa — Gromiko szovjet és Malmírca kubai külügyminiszter megbeszélése — Reagan üzenete az UNIO helyzetéről

CSÜTÖRTÖK: Izraeli katonai lépések Dél-Libanban — Az Egyesült Államok konfliktusa ANZUS-szövetségesével, Ausztráliával és Új-Zélanddal, Hawke ausztrál miniszterelnök a Fehér Házban, elhalasztják a tervezett közös hadgyakorlatokat — Az osztrák kancellár Stockholmban

PÉNTEK: A mezőgazdaság problémáiról tanácskozott az SZKP KB Politikai Bizottsága — Howe brit külügyminiszter bukaresti és szófiai látogatása — Békekonferencia Hirosimában és Nagaszakiban

A HÉT 3 KÉRDÉSE

Miről tárgyal a genfi leszerelési értekezlet?

Genfben ismét összeültek negyven ország — köztük hazánk — képviselői, hogy a leszerelési több fontos kérdésről tanácskozzanak. Ez a testület már jó két és fél évtizede működik, 1960-ban még csak tíz ország vett részt ülésén, később tizenötös alakult, majd sorozatos bővítések nyomán érte el mai formáját.

A konferencia malmi lasan örölnék, de örölnék, hiszen itt dolgoztak ki számos jelentős megállapodást az atomerőművek a tengerek és óceánok mélyének demilitarizálásán át a környezet katonai célú befolyásolását megtiltító egyezményig. Az enyhülést ígérő kedvező befolyásolt az értekezlet tevékenységét, viszont a feszültség fokozódása valóságos békéltető okozott. 1978 óta nem kevés összejövetele került sor, de gyakorlati előrelépés nem történt.

A genfi leszerelési értekezlet eredményessége — akár csak a stockholmi és bécsi konferenciák munkája — alapvetően a nemzetközi helyzettel, a kelet-nyugati, s mindenképp a szovjet-amerikai viszonytól függ. Az újabb startnál is perdöntő lesz, milyenek a külső körülmények, s ez ügyben nem kell messzire menni. A leszerelési értekezlet színhelyétől, a nemzetek palotájától légvonalban alig egy kilométernyire tárgyalnak majd március 12-től az új, harmas szovjet-amerikai fegyverzet-korlátozási konferencia résztvevői.

A negyvenek testületében elsősorban a vegyi és radiológiai fegyverek eltávolítása szerepel napirenden. Különösen a kémiai harci eszközök kiküszöbölésére lenne lehetőség, ha igazi a tárgyalási szándék. Sajnos, amerikai részről eddig több, mesterségesen támasztott akadályt, elfogadhatatlan feltételt állítottak. Elég arra utalni, hogy az ellenőrzésnél teljes kontroll követelnek minden állami üzem esetében (ez az egész szovjet ipart érintené), viszont kivénnék az alól a magánüzemeket, vagyis a vegyi fegyverek előállításában érdekelt amerikai vállalatok tekintélyes részét. A moszkvai kommentárok joggal mutattak rá: a leszerelési értekezleten csak akkor és mindig akkor sikerült megállapodásra jutni, ha szem előtt tartották az egyenlőség és egyenlő biztonság elveit.

De vajon milyen előjelek vannak március második keddjére, amikor megindulnak Genfben a Szovjetunió és az Egyesült Államok közötti új tárgyalások? Az előcsatározások máris folynak. Ennek jegyében ítélték el-lentmondásosnak az amerikai elnök hagyományos év eleji üzenetét az unió helyzetéről, amely egyfelől a tárgyalási készséget hangoztatta, másfelől azonban a fegy-

verkezés fokozását sürgette. Kitartott az ürfegyverkezés kutatási és kísérleti sikone való megindítása mellett. Hasonlóképpen visszatérteket keltett a héten előterjesztett rekordnagyságú, 320 milliárd dollár körül mozgó amerikai katonai költségvetés. Ha várhatólag meg is nyírbájják a kongresszusban, a katonai főlény megszerzésére, a fegyverkezési verseny fokozására irányuló amerikai szándék nyilvánvalónak tűnik belőle.

A szovjet külügyminiszternek módja volt a közel-múltban több, Moszkvában látogató amerikai szenátorral eszmecsere folytatni. Gromiko mind Hart, mind Mathias előtt hangoztatta, milyen alapvetően fontos a genfi közös közlemény előírásait valóra váltani. Márpedig a januári külügyminiszteri találkozó nem az ürfegyverkezéssel, hanem az ürfegyverkezéssel megakadályozására vonatkozó tárgyalásokról történt megegyezés.

Milyen kubai kezdeményezések történtek a közép-amerikai rendezés érdekében?

Fidel Castro újabb javaslattal fordult Washingtonhoz: kezdjenek tárgyalásokat

A Francia Kommunista Párt XXV. kongresszusa. A képen: Georges Marchais főtitkár beszámolóját tartja

Caspar Weinberger amerikai hadügyminiszter a rekord-nagyságú katonai költségvetés tervezetét igyekszik megindokolni a szenátorok előtt

Nyikolaj Tyihonov szovjet miniszterelnök fogadta a KGST-országok miniszterelnök-helyetteseit, köztük hazánk képviselőjét, Maróthy Lászlót, akik a szocialista gazdasági közösség gépipari együttműködési bizottságának alakuló ülésén vettek részt Moszkvában (Fotó: TASZSZ — MTI — KS)

olyan függőben levő, közös érdek problémákról, amelyeknek megoldása mindkét fél hasznára szolgál. Hiszen van jó példa, amint Havannában fogalmaznak: a komoly, tárgyszerű, kölcsönös bizalmat jegyző megbeszélések eredményeként jártak a család-egyesítések ügyében. Már most, februárban az Egyesült Államokba emigrálhatnak bizonyos kubai állampolgárok, összesen mintegy húsz ezer személyről van szó. Ugyanakkor sokan vissza akarnak térni Kubába a korábbi emigránsok közül, s a szigetország visszafogad 2650 olyan személyt, akiknek amerikai jelenlétét nem tartják kívánatosnak. Washingtonban az első szövívői megbeszélések visszautasították a kezdeményezést.

Kuba más erőfeszítéseket is tesz: felajánlotta közvetítését Nicaragua és Costa Rica vizályaiban (bár ezt utóbb Costa Rica cáfolta). Kuba támogatja a Contadora-csoport béketervezet is, a közvetítés pedig éppen azért fontos, mert a manauai incident üryként használva, Costa Rica a tárgyalásoktól való távolmaradást fontolgatja.

Washington változatlanul ellenzi a Contadora-tervet, és nem hajlandó felújítani az egyoldalúan megszakított párbeszédet Nicaraguával. (A mexikói Manzanilloban korábban nyolc forduló tartottak, külügyminiszter-helyettesi szinten.) Az Egyesült Államok ugyanis egy nicaraguai ellenkormányt összehozkábálásával van elfoglalva, jóllehet a Miami-ban folyó alkudozások elég nehezen mennek előre. Egy ilyen, „törvényes” látszattal fellépő képződménytől várják a kongresszusi többség megpuhulását, amely hivatalosan elvetette a kontráknak nyújtott segély fokozását. A kép teljességéhez tartozik, hogy szünetelnek a szalvadori tárgyalások is, két halasztás után már újabb dátumot sem jelöltek ki Napoleon Duarte és a hazafias erők találkozására.

A havannai tárgyalási-diplomáciai kezdeményezésekkel szemben Washington a katonai eszközök elsőbbségét pártolja...

Miért hívtak össze békekonferenciát Hirosimában és Nagaszakiban?

A Genszujko, az atom-és hidrogénfegyverek ellen küzdő japán békemozgalom minden évben, hagyományosan az augusztusi hónapban, az első atombombázások évfordulóján, világszerte rendez Hirosimában és Nagaszakiban. Az idén, negyven év múltán, már most, februárban sor került az első nemzetközi megmozdulásra, és augusztusi folyamatosan tartanak a tiltakozó akciók. Az aláírásgyűjtés mellett a hibakusák (atomserültek) delegációja felkeresi Európát és az Egyesült Államokat. Ezek a konferenciák, a helyszelleméből is következik, minden bizonnyal felrázzák a világ lelkiismeretét. Serkentőleg hatnak majd a nemzetközi békemozgalomra, s Japánban erősítik a három „nem” híveinek táborát, hogy a szigetországban ne gyártsanak, ne birtokoljanak és ne állomásoztassanak nukleáris fegyvereket.

Genfét követő emlékeztetés nyilatkozatában Gromiko szovjet külügyminiszter hangsúlyosan szölte a nemzetközi közvélemény szerepéről az új tárgyalások előmozdításában. A közvélemény hangja szól ezúttal a két sokat szenvedett és jelképpé vált japán városról is.

Réti Ervin

Tollhegyen Vandalizmus

Epeszű, józan értelmű ember elveti a vandalizmust. De vajon hol, mit nevezünk vandalizmusnak?

E tömör bevezető azért kitűnő, mert az elmúlt hét végén ismét sor került a brit békeharcos asszonyok tüntetésére a Greenham Common-i bázis körül. A rendőrség visszazorította a tiltakozókat, de egyiküket „vandalizmus” címen rendőrbíró elé állították.

Részletek nem ismeretesek, lehet hogy az illető a tiltakozás hevében elragadtatta magát. De vajon mi a vandalizmus: az-e, amikor manőverező robotrepülőgépek támaszpontját építik fel egy másik országban (Greenham Commonban már 32 ilyen amerikai harci eszközt elhelyeztek, s 64 további telepítésére kerül sor), az-e, amikor a másik tervezett bázis, Molesworth közelében felszámoltak iskola-templomostul egy egész „békefalut”, vagy az-e, ha szót emelnek mindezzel szemben?

A vandalizmus elleni fellépést csak helyeselni lehet. De először megválaszolandó a kérdés: mi az igazi vandalizmus a béke és az emberiség érdekében?

R. E.

Folytatta a vitát az FKP kongresszusa

Párizs, 1985. február 8. lez népi tömörülés létrehozására

Az FKP kongresszusa pénteken folytatta a vitát Georges Marchais főtitkár beszámolója és a határozattervezet felett. Philippe Herzog, a Politikai Bizottság tagja, felszólalásában hangsúlyozta: most arról kell dönteni, hogy az FKP — a válság elleni harc jegyében — a küzdelemnek egy olyan folyamatát indítja el, amelynek végcélja a szocialista társadalom megteremtése Franciaországban. A kommunizmus nem álmódzódik, a válság szilárd talaján állnak, tudják, hogy ez a harc hosszú és kemény lesz, s azt elsősorban az üzemek területén kell megvívni, hogy visszazorítsák a tőke uralmát.

Herzog élesen lejelté Mitterrand elnök és a Szocialista Párt gazdaságpolitikáját, s kijelentette: a szocialisták a nemzetközi nagytőke receptjeit alkalmazzák. A nagytőke, a jobboldal és a Szocialista Párt között tulajdonképpen egyetértés áll fenn abban a gazdaságpolitikában, amely súlyosbította a válságot. Rámutatott továbbá arra, hogy a dolgozók az országban sok helyen — így Lotaringiában, a Creusot-Loire Műveknél és másuttal — máris harcot folytatnak munkahelyeik védelmében. Ezt a harcot kell megszervezni és összefüggővé tenni, hogy az ne elszigetelten folyék az ország különböző vidékein, hanem nagy, átfogó népi mozgalommá váljon. Az út küzdelmes és hosszú lesz, de az FKP nem fog meghátrálni.

Több delegátus helyi tapasztalatokra hivatkozva kimutatták rá arra, hogy megvan a reális lehetőség e szé-

Elénk vitát keltett Pierre Juquin PB-tag felszólalása, aki már a kongresszust megelőző vitában különvéleménynek adott hangot a határozattervezet mellett. Felszólalásában némileg tompította korábbi kritikáját, s kifejtette, hogy a kongresszus döntéseit minden kommunizmus végére kell majd hajtani. Juquin nem helyezkedett ugyan nyíltan szembe a határozattervezettel, de burkoltan kétértelmű hangoztatta annak realitását, utalt a párt elszigetelésének veszélyére, és sürgette, hogy pontosabban határozzák meg, hogyan kapcsolódna a javasolt többségi népi tömörülés a más politikai erőkkel kötendő szövetség problémájához. Kijelentette, hogy nagyobb szívet kell teremteni a párt belső működése és a francia társadalom között, de hozzátette, hogy ez nem vezetne szervezett irányzatok kialakulásához, a párton belül ismét felvetette azt is, hogy „tisztázni” kell az FKP viszonyát a szocialista országokkal és azok pártjaival.

Több delegátus ellentmondott Juquinnek, így kifogásolták, hogy nem ítéli el a határozottan a Szocialista Párt jelenlegi politikáját és szavai kétértelműek: nem utasítja el ugyan a határozattervezet javaslatát, de kétértelműen ébreszt velük szemben. Az egyik küldött fel is szólította Juquint: mondja meg világosan, egyetért-e a határozattervezetben kifejezésre jutó politikával, vagy sem, foglaljon határozottan állást, mert nem lehet kétértelműen építeni egy forradalmi párt stratégiáját.

Hazaérkezett a KISZ-küldöttség Moszkvából

Pénteken hazaérkezett Budapestre a KISZ KB küldöttsége, amely Hámosy Csabának, a KISZ Központi Bizottsága első titkárának vezetésével látogatást tett a Szovjetunióban. A delegáció megbeszéléseket folytatott a Lenini Komszomol Központi Bizottságának Viktor Misin első titkár vezette tárgyalócsoportjával. A megbeszéléseken a KISZ és a Lenini Komszomol képviselői tájékoztatták egymást a magyar és a szovjet ifjúsági mozgalom időszerű kérdéseiről, megvitaták a két ország ifjúsági szervezetei közötti

kapcsolatok bővítésének lehetőségeit. A tárgyalások során a felek véleményt cseréltek a nemzetközi ifjúsági mozgalom egyeségeinek erősítéséről, a szervezeteik előtt álló feladatokról, különös tekintettel a XII. Világifjúsági és Diák Találkozó előkészítésére és lebonyolítására. A KISZ KB küldöttséget fogadta Jegor Ligacssov, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának titkára. A megbeszélésben részt vett Rajnai Sándor, hazánk moszkvai nagykövete is. (MTI)

Sajtótájékoztató az iráni nagykövetségen

Február 11-én ünnepli Irán a forradalom győzelmének hatodik évfordulóját. Ebből az alkalomból Ali Akbar Farazi, az Iráni Iszlám Köztársaság budapesti nagykövete sajtótájékoztatót tartott a nagykövetségen. Áttekintést adott az ország forradalom előtti körülményeiről, majd szólt a forradalom győzelmé óta eltelt időszak országépítő eredményeiről.

A forradalom győzelmé óta számos területen erősödtek Magyarország és Irán kapcsolatai. (MTI)

Befejeződött a főszerkesztők találkozója Budapesten

Pénteken befejeződött Budapestén a szocialista országok fővárosaiban megjelenő delutáni napilapok főszerkesztőinek hétfn kezdődött hagyományos találkozója, amelyet az idén Budapest felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából az Esti Hírlap rendezett.

Pénteken befejeződött Budapestén a szocialista országok fővárosaiban megjelenő delutáni napilapok főszerkesztőinek hétfn kezdődött hagyományos találkozója, amelyet az idén Budapest felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából az Esti Hírlap rendezett.

A testvérlapok főszerkesztői magyarországi látogatásuk során képet kaptak Budapest politikai, gazdasági és kulturális életéről; megismerkedtek az MSZMP XIII. kongresszusának és felszabadulásunk közelgő évfordulója megünneplésének előkészületével. A Berlinben, Bukarestben, Moszkvában, Prágában, Pozsonyban, Szófiában és Varsóban megjelenő delutáni napilapok vezetői lá-

toztatást tettek több ipari és mezőgazdasági üzemben, valamint fővárosi kereskedelmi intézményekben. Megtekinthették a felújított Operaházat, s szakmai beszélgetéseken vettek részt az Esti Hírlap szerkesztőségében. A külföldi vendégeket fogadta Grósz Károly, a budapesti pártbizottság első titkára, Szépvölgyi Zoltán, a fővárosi tanács elnöke, Ballai László, az MSZMP KB gazdaságpolitikai osztályának vezetője, Váncsa Jenő mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter, Bányász Rezső államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatói Hivatalának elnöke és Megyeri Károly, a Magyar Újságírói Országos Szövetségének főtitkára. (MTI)

Ruha

A fejlett országok sajtós bolygóvállalatok. Azokat a kisüzemeket, amelyek a legfejlettebb ember munkásságát szolgálják a határpólumok igényeiért. A biztonság és a lanság furcsa kénne a bolygóvá-tőkeérés óriás biztektélyes megvianyi erejével: éppen az egyetlen ac” elvesztésének tartja ébren a tottság érzését. nincsen mód, dolpotosan — úgy, óriás megkövetelidig jobb feltételjesíteni a ki mintsem kívánni a közül, s megrendzalva beülni a lágpiac versenyzője. Nem állíthatjuk felénk is vannak óriás monopóliumjebb monopóliumvállalatok akadna sem igaz, hogy a bolygóvállalatok felelője. Mégis, a bi éveken, évtizedik némi nagy a környékbeli terkezetek között, az a fent vázolt séma

Esztár az e

A Debreceni R jelenleg tizenhét vetkezettel és egy van érvényes szö, „tesz-kooperációk Szilágyi Margit igazgatóval és S hály szervezési o tővel beszélgetünk. — A hetvenes édik felében érezhkent a létszám. A res érdekeltségű meg a két műszak munka nagy megta a dolgozóinkra, ha sokan elmenyebb munkát kcsökkentő belső szemben viszont, a termékeink irágy született meglat, hogy keressünlatot a környékbeli szövetkezetekkel. varrodát 1978-ban, November 7. Termkezeltet közösen létre.

— Azért éppen E emlékezik a Szarka Mihály, aki felelőse a tsz-üzem mert akkoriban kallevelet a községi felelőségétől. Megirta faluban hatvan a nincsen munkája, s nyian szívesen me nak varni. Miután is munkaeörgöndj tak, élünk a let Hamarosan megkö szerződéseket a töb löszövetkezettel is tosan kiterjesztve tot.

Mielőtt azonban desék tartalmáról szót, a gazdaságoss deklódom.

Átadták rendeltet

Ruhagyári kapcsolatok

A fejlett országok gazdaságának sajátos színterét a bolygóvállalatok sokasága. Azokat a kisüzemeket nevezzük így, amelyek néhány száz, de legfeljebb egy-két száz ember munkájával kihasználják a hatalmas monopóliumok igényeit.

A biztonság és a bizonytalanság furcsa kettősségében élnek a bolygóvállalatok. A tökéletes biztonság ad nekik teljes mértékű megrendeléseket, anyagi erejével; miközben éppen az egyetlen nagy „piac” elvesztésének lehetősége tartja ébren a kiszolgáltatottság érzését. Válogatásra nincs mód, dolgozni kell pontosan — úgy, ahogy az óriás megköveteli. Még mindig jobb feltétel nélkül teljesíteni a kívánásokat, mintsem kiválni a „bolygók” közül, s megrendelésért házalva beállni egynek a világpiacon versenyzői közé.

Nem állíthatjuk, hogy mi felénk is vannak tökéletes óriás monopóliumok (legfeljebb monopóliumhelyzetben lévő vállalatok akadnak); de az sem igaz, hogy kialakult a bolygóvállalatok hazai megfelelője. Mégis, ami az utóbbi években, évtizedben történik némely nagyvállalat és a környékbeli termelőszövetkezetek között, az emlékeztet a fent vázolt sémára.

Esztár az első

A Debreceni Ruhagyárnak jelenleg tizenhét termelőszövetkezettel és egy ÁFESZ-szel van érvényes szerződése. A „társ-kooperációról” dr. Szilágyi Margit gazdasági igazgatóval és Szarka Mihály szervezési osztályvezetővel beszélgettünk.

— A hetvenes évek második felében érezhetően csökkent a létszám. A darabértékesítési rendszer meg a két műszakos szalagmunka nagy megterhelést ró a dolgozóinkra, nem csoda, ha sokan elmennek könnyebb munkát keresni. A csökkenő belső kapacitással szemben viszont egyre nőtt a termékeink iránti igény. Így született meg a gondolat, hogy keressünk kapcsolatot a környékbeli termelőszövetkezetekkel. Az első varrodát 1978-ban az esztári November 7. Termelőszövetkezettel közösen hoztuk létre.

— Azért éppen Esztáron — emlékezik a kezdetekre Szarka Mihály, aki azóta is felelős a tsz-üzemeknek —, mert akkoriban kaptunk egy levelet a községi párttitkár felelőségétől. Megírta, hogy a faluban hatvan asszonynak nincs munkája, és mindannyian szívesen megtanulnának varrni. Miután amúgy is munkaerőgondjaink voltak, éltünk a lehetőséggel. Hamarosan megkötöttük a szerződéseket a többi termelőszövetkezettel is, fokozatosan kiterjesztve a hálózatot.

Mielőtt azonban a szerződések tartalmáról ejtenénk szót, a gazdaságosságról érdeklődöm.

— A távoli, több tíz kilométerre levő varrodák iránnyitása, a munka szervezése, a szállítás nyilván jelentős többletköltséggel jár. Nem lett volna célszerűbb korszerű gépekkel pótolni a hiányzó munkaerőt?

— A textiliparban korlátozott a gépesítés lehetősége, nincsenek automata gépsorok, amelyek emberi közreműködés nélkül készítenék el a ruhát. Az igaz, hogy jobb gépekkel, ha nem is teljes egészében, de valamennyire pótolhattuk volna a létszámhiányt. Csak hogy erre soha nem volt kellő fejlesztési alapunk. A hatvanas évek erőszakolt iparpolitikája teljesen alkalmatlan épületekbe kényszerítette a Debreceni Ruhagyár gyáregységét. Azóta is ezt nyögjük, a fejlesztésre fordítható pénz jó része a lyukak tömődésére megy el.

A vállalatnak alig nyereséges

Néhány adat a termelőszövetkezeti varrodák jelentőségének érzékeltetésére. A Debreceni Ruhagyárban 1600 darabéres munkás dolgozik, a tsz-üzemekben összesen 650. A munkaidőalap a ruhagyárban 2 millió 800 ezer normaóra, a tsz-ekben további 800 ezer normaóra. A vállalat termelési értéke 800 millió körül alakul, amelynek húsz-huszonöt százalékát teszi ki a szövetkezetek melléküzemágainak teljesítménye.

— Mit gyártanak a kisüzemek? — Általában nagyszorozatú termékeket adunk, így kevesebb átvállalás van szükség, a szállítás is jobban megszervezhető. Ide tartoznak a szövetkezetek készülő ruhái. Második helyen áll a belföldi termelés, sőt olykor az is előfordul, hogy tőkés modell gyártanak az asszonyok. Meg kell mondani, hogy a minőség nem probléma, ahol kialakul egy törzsgárda, ott pontos, jó munkára számíthatunk.

— Mit hoz a ruhagyárnak a tsz-kooperáció? — Azt nem mondhatjuk, hogy veszteséges, de összességében alig nyereséges. A ruhagyár számára azért előnyös ez a forma, mert az egyszerűbb modellek kihelyezésével felszabadulnak a jól képzett szakmunkásaink, akik a központban a munkadíjért, nyereséget adó termékeket varrhatják.

— Ha jól értem, akkor nem a tsz-üzemek jellegetől, hanem a termékszerkezetektől következik az alacsony nyereség. Ezek szerint a szocialista export a központi üzemből se hozna pénzt, de a tőkés nyereséges lenne Esztáron is, vagy a többi, már jól működő üzemből. — Igen, ez részben igaz. A kissorozatú tőkés modellek gyártásához egyrészt nagy szakértelem kell, másrészt pedig túl sűrűn kell átállni egyik termékről a másikra. Ennek a feltételeit sokkal

jobban meg tudjuk teremteni a központi szalagokon, mint a termelőszövetkezetekben.

Riasztó órabérek

— Nézzük meg a másik oldalt is. Egy üzlet akkor tisztességes, ha mindkét fél megtalálja a számítását.

— Januárban végigjártuk az összes termelőszövetkezetet, megkérdeztük, hogy mekkora munkadíj mellett tudják gazdaságosan működtetni a varrodát. A határ mindenütt hatvan és hetven forint között esett, ez az összeg már tartalmazott bizonyos nyereséget is. A ruhagyár januártól minden üzemnek egységesen 75 forint óradíjat fizet. (Tavaly 55 és 66 forint között mozgott a munkadíj.) De ezenkívül mi adjuk a gépeket, a technológiát, mi tanítjuk be az asszonyokat, lányokat, mi adunk a termékhez minden anyagot, kelléket. A szövetkezet ad épületet, munkást és a gazdaság fedezi az üzemeltetési költségeket is.

— Mennyit keresnek a termelőszövetkezeti varrodák?

— Ezt mi nem tudjuk megmondani, a bérezés a gazdaságra tartozik. Általában átlagóránként számolnak, ez 15–18 forint között mozog egy normaórára.

(Magyarán: ha egy művelet normaideje a konfekcióiparban használatos táblázat szerint tíz perc, akkor azt a műveletét egy óra alatt hatszor kell elvégeznie annak, aki azt a bizonyos 15–18 forint közötti átlagóránként meg akarja kapni. Más szavakkal, talán lényegesebben: ha valaki tisztességes keresetnek szeretne jutni, annak ugyanennyit kell a nyolcórás műszak alatt.)

— Mennyi ez az érték a ruhagyárban?

— Valamivel több mint 19 forint. A különbséget az indokolja, hogy a már elmondottak miatt itt nagyobb a magasabb kategóriájú, több pénzért érkező nagyobb szakutadást kívánó műveletek aránya.

— Mennyi volt tavaly az átlagkereset a ruhagyárban? — A darabéreséknél az októberi központi emeléssel együtt havonta 4226 forint.

— Ki jár jobban és ki jár kevésbé jól a tsz-kooperációban? — az egyik fél meghallgatása után nehéz eldönteni. A 15–18 forint közötti normaóránkénti riasztóan hat, de nem kevésbé riasztó a központi 19 forintos átlaga sem.

Az biztos, hogy a munkaerő változatlanul olcsóbb a vállalatok számára, mint a gépi beruházás, s ez jól érzékelhető a tsz-kooperációk szaporodásából is. Ma már a szerencsésebb szövetkezetek több nagyvállalat ajánlatát közül választhatják ki a számukra legkedvezőbbet, szemben a nyolcvanas évek elejével, amikor ezen a vidéken monopóliumhelyzetben volt a Debreceni Ruhagyár.

De mi a véleménye minderről a másik felének, a szövetkezetek vezetőinek, a varrodák dolgozóinak? Hamarosan erről is beszéljünk.

Görömbölyi László

Visszafizette adósságainak többségét a Hajdúsági Iparművek

Az elmúlt esztendőben több szempontból is különleges körülmények között gazdálkodott a Hajdúsági Iparművek. Megyénk egyik legnagyobb gépipari vállalata a korábbi időszak fejlesztéseinek terheit nyögte egyfelől. Másfelől a termékek itthoni kötöttebb árformája jelentett nehézséget, miközben a még mindig fontos szerepet játszó szállító partnerek egyre-másra próbál-

Az utóbbi években az Iparművek egyik legnagyobb szállítója a Lenin Kohászati Művek, igen nehéz helyzetben volt, s jókora állami beavatkozás, valamint az acéllemezek árának alapos emelése játszott szerepet abban, hogy helyzete kedvezőbbre fordult. Egyfelől tehát egy jelentős költségnövekedés „állott” a HIM számára, másfelől pedig a termékek eladási árának korlátozása.

fejezetten jó: OTP-ügyintézés, házzal szállítással, üzembe helyezésel egybekötött értékesítés, valamint garanciális és fizető javítások megszervezése.

A tőkés export az elmúlt esztendőben nem alakult jól. Még a bázisintet sem érte el a gyár, ám a kedvezőtlen jelenségnek több összetevője van. Egyrészt a vevők a piac telítettségére hivatkozva nem rendeltek. Így például a korábbi nagy partner, az AEG még az alapszerződésben rögzített visszavásárlást sem teljesítette a piacra való hivatkozással. Tovább élesedett egyes külföldön a konkurrencia és a piacon maradáshoz az elmúlt év végén még árengedeményeket is kellett tenni.

Korábban már többször foglalkoztunk azzal, hogy a Hajdúsági Iparművek bojlerjei jelentős részt képviselnek a francia piacon. Évekig tartott ennek a kapcsolatnak a kiépítése, annak elérése, hogy a francia forróvíztároló-import 30 százaléka a HIM szállítsa. Volumenében tehát jelentős üzletről van szó, így érthető, hogy a francia frank romlása; noha kedvezőtlenül hatott a tőkés export nyereségességére, egy pillanatra sem járt a piacról való kivonulás fontolgatásával. Az azonban tény, hogy ez a romlás 1984-ben is folytatódott. (Jelentős változások voltak az utóbbi időben a Hajdúsági Iparművek kereskedelmi vezetésében is.) Mindezek együtt bizonyára szerepet játszottak abban, hogy az elképzelt 300 millió forint helyett 180–200 millió forint közötti a vállalat elmúlt évi tőkés exportja.

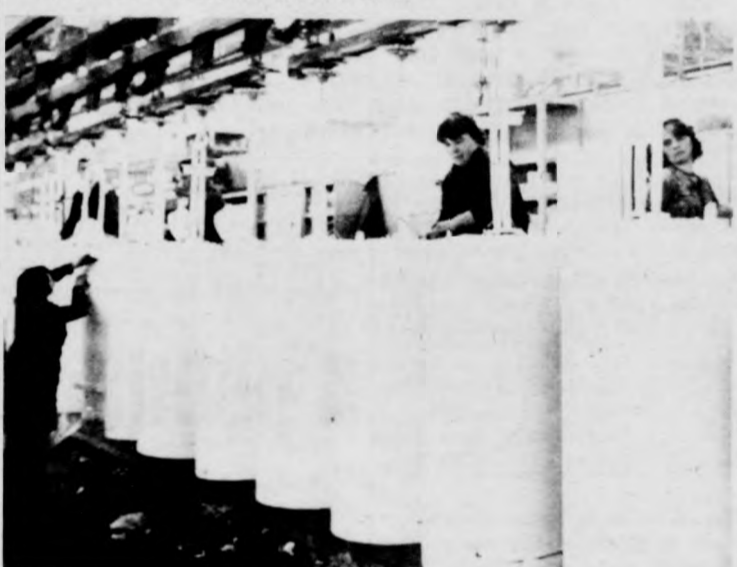
A szocialista értékesítéssel nem volt vizsga probléma, s a gazdálkodás egyensúlyára való törekvést jelzi a fokozott takarékoság is. Hiszen például, amikor látták a gyár vezetői, hogy az exporttervek a már említett okok miatt nem realizálhatók, az importalkatrészek vásárlását is visszafogták. Ennek köszönhető, hogy az export-import egyenlege nem olyan mértékben csökkent, mint a nem rubelelszámolású kivitelből származó árbevétel.

1985-öt már csak a fejlesztési alapot terhelő hitelek visszafizetése miatt is kedvezőbb körülmények között kezdte a Hajdúsági Iparművek. Várhatóan azokra a technikai szintet tartó fejlesztésekre is sor kerül, amikre a korábbi időszakban nem nagyon volt lehetőség. Folytatódik ebben az esztendőben is az energiaracionálizási beruházás, s várhatóan az év első felében befejeződnek a több mint 200 millió forintba kerülő munkálatok. A korábban elindított műszaki fejlesztések és beruházások lehetővé teszik az energiatakarékosabb forróvíz-tárolók gyártásának a növelését, s a nagyobb használati értékű zománcozott bojlerek itthon is elérhetik a külföldön már tapasztalt közkedveltséget.

Hajdú István

Az energiatakarékos automata mosógépek még évekig a HIM sikertermékeként számíthatnak

Szállítószalagon a forróvíz-tárolók

koztak termékeik, részegységeik, alkatrészeik árának emeléseivel.

Ha mindezekhez hozzávesszük a rendkívül kedvezőtlen külföldi helyzetet, máris kikerekedik az összeg: 1984-ben sem volt egy cseppet sem könnyebb helyzetben a HIM, mint a korábbi időszakban. Tennyha a többségét meghatározta saját intézkedési tervük, amelyet a tartós pénzügyi egyensúly megteremtés érdekében fellettes szerveik is megvitattak és jóváhagytak. Ily módon a saját maguk által is diktált ütemet jórészt tartani tudták, s ennek köszönhető, hogy 1985 elejére a fejlesztési alapot terhelő adósságait visszafizette a Hajdúsági Iparművek.

A háttérben, az örömdetes tény mögött rendkívül kemény munka, döntések, olykor kockázatos döntések halmaza érzékelhető. A gyár értékesítésében meghatározó szerepet játszik a belföldi piac. Ennek felvevőképessége nem is korlátozza a gyártást, hiszen a Tegláson gyártott lapradiátorok, bojlerok, automata mosógépek többsége az időszakos hiánycikkek közé tartozott az elmúlt esztendőben, s minden jel arra mutat, hogy a hazai piac továbbra sem lesz akadály a termelés bővítésének. Ez azonban még nem jelenti azt automatikusan, hogy a gyár is jól jár, ha minél több háztartási gépet és villamos berendezést ad el.

Az árat ugyanis ne feledjük: s ez eddig nagymértékben befolyásolta a HIM tartós pénzügyi egyensúlyának megteremtését. Aligha kell bizonygatni, hogy szociálpolitikai szempontok is közrejátszottak a termékek árának meghatározásában, a begyűrűző áremelkedések áthárításának szinte teljes tilalmában. Mert ne tekintünk el attól, hogy az ipart irányító felelős vezetők nem egy helyen megfogalmazták: az alapanyaggyártóknak és a feldolgozóknak együtt kell megélniük a válságiparágakban.

Az energiatakarékos automata mosógépek még évekig a HIM sikertermékeként számíthatnak

Szállítószalagon a forróvíz-tárolók

koztak termékeik, részegységeik, alkatrészeik árának emeléseivel.

Ha mindezekhez hozzávesszük a rendkívül kedvezőtlen külföldi helyzetet, máris kikerekedik az összeg: 1984-ben sem volt egy cseppet sem könnyebb helyzetben a HIM, mint a korábbi időszakban. Tennyha a többségét meghatározta saját intézkedési tervük, amelyet a tartós pénzügyi egyensúly megteremtés érdekében fellettes szerveik is megvitattak és jóváhagytak. Ily módon a saját maguk által is diktált ütemet jórészt tartani tudták, s ennek köszönhető, hogy 1985 elejére a fejlesztési alapot terhelő adósságait visszafizette a Hajdúsági Iparművek.

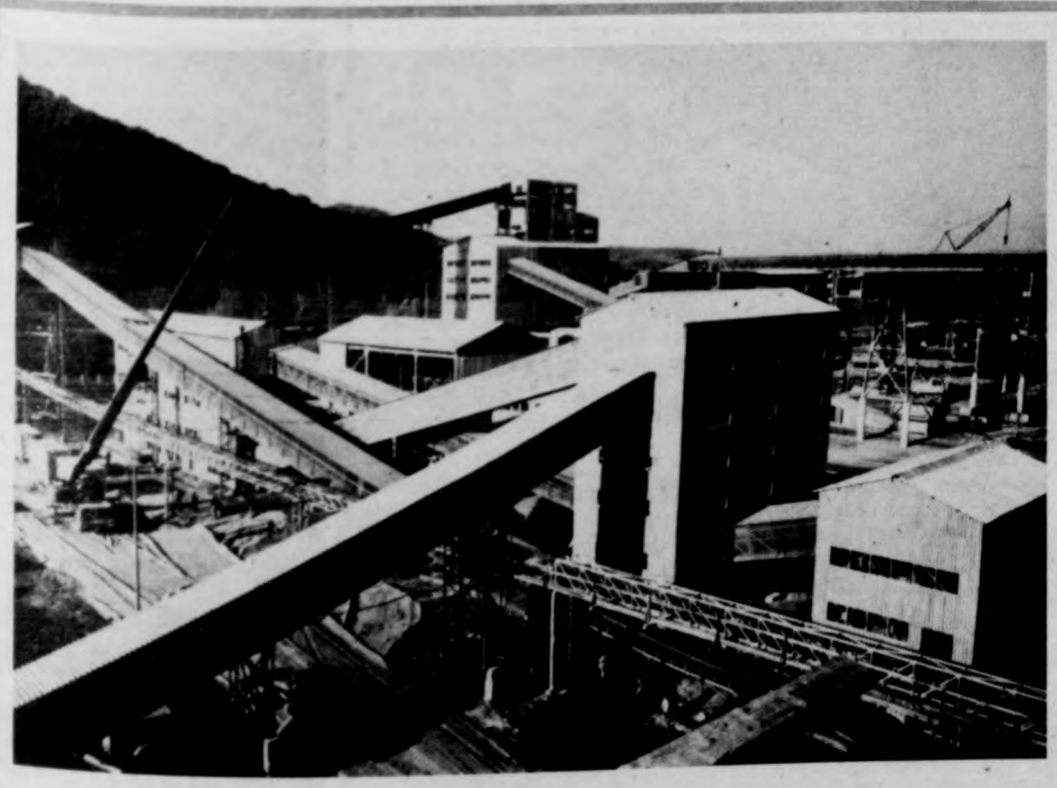
A háttérben, az örömdetes tény mögött rendkívül kemény munka, döntések, olykor kockázatos döntések halmaza érzékelhető. A gyár értékesítésében meghatározó szerepet játszik a belföldi piac. Ennek felvevőképessége nem is korlátozza a gyártást, hiszen a Tegláson gyártott lapradiátorok, bojlerok, automata mosógépek többsége az időszakos hiánycikkek közé tartozott az elmúlt esztendőben, s minden jel arra mutat, hogy a hazai piac továbbra sem lesz akadály a termelés bővítésének. Ez azonban még nem jelenti azt automatikusan, hogy a gyár is jól jár, ha minél több háztartási gépet és villamos berendezést ad el.

Az árat ugyanis ne feledjük: s ez eddig nagymértékben befolyásolta a HIM tartós pénzügyi egyensúlyának megteremtését. Aligha kell bizonygatni, hogy szociálpolitikai szempontok is közrejátszottak a termékek árának meghatározásában, a begyűrűző áremelkedések áthárításának szinte teljes tilalmában. Mert ne tekintünk el attól, hogy az ipart irányító felelős vezetők nem egy helyen megfogalmazták: az alapanyaggyártóknak és a feldolgozóknak együtt kell megélniük a válságiparágakban.

A lapradiátor, az elmúlt évben időnként hiányzott az üzletekből

(Fotó: Kalmár István)

Átadták rendeltetésének az ózdi galakfeldolgozó művet (MTI-fotó — Mizerák István)

Oslói pillanatok

Januárban Oslóban is a tél volt az első számú beszédtema. Pedig a norvég fővárosra éppen az a jellemző, hogy bár sokáig fehérbe bújik, rendkívül hideget csak ritkán jegyeznek fel. A meleg Golf-áramlat hatására ritkán süllyed a fővárosban mínusz 20 fok alá a hőmérséklet.

Nos, ezúttal a norvégoknak is kijutott a didergésből. Ez azonban nem akadályozta meg a 82. életévébe lépett V. Olav királyt, hogy ne üljön szokása szerint kocsija volánjához, s ne vezessen az egyébként rendkívül csúszós úton. (A Norvégiába érkezőnek sok mindent meg kell szoknia. Először talán azt, hogy síelőket még a belváros parkjaiban is gyakran látni: a sífutás nemzeti sportág, nem véletlenül szerepelt oly sikeresen Norvégiában az idei sívilágbiatlonon Seefeldben. A második lényeges szempont: kerülni kell a taxiba ülést — ami azonban olykor nélkülözhetetlen, hiszen a tömegközlekedési eszközök drágák, ráadásul a város hatalmas területen fekszik, egyes részei csak taxival közelíthetők meg. Ebben az esetben bizony fel kell készülni a magyar pénzre átszámított 700 forintos taxiszámlára is, igaz, mindez norvég koronában és a helyi keresetekhez viszonyítva közel sem jelent olyan megterhelést a hazaiaknak, mint a Budapestre érkezésnek.)

Amihez viszont alig lehet hozzászokni az a természetesség, ahogy a norvégok a híres személyiségek közelségét elviselik. A legmeghökentőbb éppen az, hogy szinte semmi különlegesen nem lehet észlelni rajtuk. Magam is szemtanúja voltam például annak, hogy a király a délutáni csúsforgalomban nyugodtan várt a továbbhaladásra kocsijában. Pontosan taxink mellé ért, a sofőr barátságosan áttintezett neki, amire lezser kezémet volt az ugyancsak barátságos válasz — majd mindkét autó folytatta útját. Egyetlen biztosító járművet nem vettem észre a király Buic Electric 225-ös típusú, „A 459-es” forgalmi rendszámú fekete autójánál. (Mint a helybeliek elmondták, a nagy közbiztonság érdekében a király több autóját közül csak ezt az egyetlen vezető személyesen — a többi sofőrtje gondjaira bízva, aki egyébként ezen a januári csütörtök délután is ott ült mellette.)

Az autózásnál maradvány: a gépkocsi télen is nélkülözhetetlen Norvégiában, hiszen a bizonytalan légközlekedés mellett az egyetlen összeköttetés a meglehetősen szétszórt települések között. Fontosságának megfelelően is foglalkoznak vele: az utakat gondosan tisztítják, meg a legnagyobb havazás után is lehet közlekedni, alig néhány órás túrelmi időre van szükség.

Norvégiában nem szöszkés az utakat — a környezetvédelem ebben az országban is nagy fontosságot kapott, bár viszonylag könnyebb a helyzet, hiszen a népsűrűség igen alacsony, így a szennyező anyagok is gyorsabban oszlanak szét a levegőben.

Mindezek következtében szinte állandó a hó az utakon — nyilván ez a magyarázata annak, hogy kötelező a szöges autógumi. (Csakúgy, mint a tompított fény állandó használatára. Furcsa volt látni a kilivilágított autók — a vakító napsütésben.) A mini szögesekkel ellátott gumik nélkül lehetetlen volna az utazgatás: dimbes-dombos a táj Oslóban is, a jéges úton a kocsi nem kapaszkodna föl a kedvelt sítérpekhez sem. Márpedig erről a kikapcsolódásokról nem mondanak le a norvégok. Legfeljebb azt nehéz megszoknia a magyar utasnak, hogy jéges úton is 70–80-as tempóban vezetik a kanyarokat: az autó meg-meging, de a szöges gumik végül belekap a jégbe, a vezetés biztonságos. Télen alig van több baleset, mint amikor tiszta az útfelület.

Szinte nincs olyan norvég család, amelynek háztartásából hiányozna a sífutó-felszerelés. Minden nagyvárosban vagy környékén sífutópályák állnak rendelkezésre, s az emberek élnek is a lehetőséggel. (Jellemző példa, hogy Oslóban 2000 kilométer a kiépített sífutópályák hossza — olykor külön hidak vezetnek át az autópályák fölött, s a hidakat csak sífutók használhatják — ráadásul ebből 100 kilométer este tizenegy óráig is is világítanak. Így aztán nincs akadály annak, hogy a Norvégiában általában délután öt óra körül folszolgálat estében után a család ne menjen ki egy-két órás mozgásra a pályákra.)

A sífutómozgalom egyik élharcosa egyébként maga a király, aki Sharm nevű kutyája társaságában minden vasárnap megteszi a maga néhány kilométerét a léceken. Több tízezer követik példáját az országban, ahol több mint ötvenezer kilométer a kiépített sípályák hossza. Osló egyik legszebb részén, a Vigeland parkban minden esztendő első hétvégéjén hatalmas sífutóversenyt tartanak. (Amikor pedig elolvad a hó, az olsóiak délutánként a környező tavakhoz mennek kirándulni: Oslóban összesen ötven kisebb-nagyobb tó van. Rengetegen halásznak: a statisztikai adatok szerint minden hatodik olsóinak van valamilyen hajója, általában kis halászbárka. Ha kedvük tartja, egész hétvégére a tavak mellett maradhatnak: kempingsátrat mindenhol fej lehet verni, senki nem tiltja a táborozást.)

Nyáron teljesen átalakul az olsóiak életstílusa, s ehhez még a hivatalok is alkalmazkodnak. A főváros lakóinak mindennapjaihoz annyira hozzátartozik a természetben eltöltött néhány óra, hogy nyáron egy órával hamarabb kezdik a munkát, amit délután háromkor mindenütt be is fejeznek. Ekkor a város valóságos kirajzik a környező tavakhoz: ki gépkocsival, ki kerékpárral közlekedik. (Ugyancsak érdekesség, hogy a világhírű Holmenkollen síánc kábelvezeték — ahol télen földet érnek a leghíresebb síugrók — nyáron víz van: több százan keresnek itt felüdülést. Télen kiszivattyúzzák a vizet, a minitavat tápláló patakot elterelik, így semmi akadály, hogy a világ legrégebbi síugróáncán versenyeket rendezzenek: 1892-ben építették a sáncot, s a helybeliek büszkén mesélik, hogy a király húszéves korában kétszer ugrott róla.)

Az élet minősége több mint tíz év óta még a korábbinál is jobban előtérbe került: akkor, amikor érezhetően javult a norvégok életszíne. 1971-ben kezdődött meg ugyanis az Északi-tengeren az olajtermelés, amely egy évtized alatt a világ leggazdagabb országai közé emelte Norvégiát. Az állami költségvetés negyede az olajbevételekből származik, s ez irigylésre méltó helyzetbe hozta az országot, amelynek vezetői igyekeznek ki is használni a lehetőséget: hatalmas olajipart és kutatóbázist fejlesztettek ki, ugyanakkor a nem gazdaságos üzemeket környékeltől bezárják. Az olsói kikötőben az „Aker” hajógyár hatalmas szerelőcsarnoka vonja magára a tekintetet. Ma üresen tángol, pedig 1978-ban még négyezer munkás dolgozott itt. Most már csak nyáron népesül be a környék — színjátéscsoportok veszik berbe, hogy nagy közönség előtt tarthassanak bemutatókat...

Oltványi Tamás

Egy traktoros, aki tudja a dolgát

Ma már a mezőgazdaság, a falu nem lehet meg iparos ember nélkül. Kell a munkások, a gépekhez, amelyek megkönnyítik, sőt — nem mondom nagyot — egyáltalán lehetővé teszik a térszeknek és a mezőgazdasági üzemeknek a munkát. Mert ki lenne, kik lennének képesek lezárni egy-egy gazdaság több ezer hektáron termelt gabonáját, ha nem a traktorosok, a gépészek, a falu munkásai? En már csak így érzem; a traktoros, a gépkezelő iparos, tehát munkás. De Árva Endre, a balmazújvárosi Vörös Csillag Tsz traktorosa tagadja.

— Nem vagyok én munkás, ugyan már, a traktoros, az traktoros.

— Hát paraszt?

— Már az sem. Munkás voltam egy ideig. Kubikoltam, aztán onnan feljebb avanszáltam előmunkásnak. A vízminnek műtárgyakat csináltunk. Mikor is volt ez? Hát úgy hatvan előtt, mert hatvanban ide jöttem a térszbe. Meguntam át csavargási, itthon akartam maradni.

— S a térszben mit csinál?

— Két éven át a növénytermesztéssel dolgoztam, aztán meguntam. Vagyis inkább úgy mondanám, nem elégtett ki. Kigondoltam, hogy traktoros leszek.

— Kőnyben ment?

— Affenét. A térsz nem tartott igényt arra, hogy tanuljak. Így három hónapig, saját költségemmel magánúton tanultam ki a szakmát alapfokon.

— Aztán már kellett, mint tanult ember?

— Persze. Kaptam egy Hoffert, az volt az első gépem. Piszkos is volt, meg rá-

zott is, de szerettem. Aztán jött az MTZ, azt mindenki ismeri. Csináltam én mindent, húztam a munkagépeket, ha kellett éjjel-nappal.

— Megbecsülték?

— Gondolkodik. — Ha a kinttűntésekre gondol, akkor igen.

— S ha nem?

— Megvoltam én mindig. Újvárosi vagyok, a falu az enyém is, és a Vörös Csillag sem rossz térsz. Csak hogy én olyan ember vagyok, aki mindig megmondja a véleményét. Mert milyen ember az, akinek már az sincs?

— Ezért mellőzték valamilyen?

— Nemigen.

— Akkor mi az a tüske, ami bántja?

— A pénz. A fene nagy egyenlőség. Mert én szakmunkáspapírt kaptam gépkezelésből, növénytermesztésből meg öntözésből. Még sincs különbség köztem, meg aki csak alapfokú végzet. Mikor megkaptam a bizonyítványt, meg az volt a szabály, hogy tíz százalékkal több bér jár. Ez hatvanhétben megszűnt. Most nem vagyok külön.

— Van még valami?

— Az éjszakai pótlék. Vagyis az nincs. Nem jár. Pedig nyáron hónapokig három műszakban kell dolgozni. Igaz, ma már John Deere-ek ülék, az meg légkondicionált, csuda jó traktor.

— Ez a zöld a magáé?

— Bólint. — Ilyenkor javítjuk. S télen, ha a műhelyben dolgozunk, a pénz is kevesebb. Nyáron, ha minden napom le van dolgozva — de a szombat és a vasárnap is! — 5700-at viszek haza. Ilyenkor négyezret. Nem panasz-

kodom, 51 éves vagyok, feljebb kapaszkodni már nem akarok. Csak, ami a szíven, az a számon. De azt is megmondom, ha húszéves lennék, egy percig sem maradnék itt. Mennék pénzt keresni.

— És a szakma szépsége?

— Az élet szépségét élvezem.

— És most?

— Túl sokat éltem, szenvedtem fiatalon. Nehezen jön az öröm. Ha csak azt elmondom, hogy harmincéves koromig nem volt zsebpenz... de hogy is lett volna, anyám hat gyereket nevelt fel a háború után egyedül. Kaptunk egy tanút egy kis földdel. Sose hittem volna, hogy egyszer meg eljutok külföldre, Ausztriába, Bulgáriába. Mert mostanában utazgatok. Persze, ha más-ként alakul a sorsom, és beállok segédnek mondjuk a debreceni MEDICOR-ba — mert megnéztem azt is ötvenkilencben —, lehet, hogy jobban kinyílik a világ. Városi munkásnak lenni mégiscsak más, mint traktorosnak.

— Mert...

— Mert van lehetősége. Mindegy az, hogy nem veszi igénybe, de van. Erre is, meg arra is. Nekem még a lehetőséget is magamnak kell megteremténi.

— De anyagilag...

— Ne is mondja tovább. Jobban állok, ha hajnalot késő éjszakáig hajtom magam. Nem gyűjtök vagyont, csak annyit kérek, amennyit megérdemlek. De annyit — igazítja meg a fején a sapkáját —, de annyit sem... nem, ez így nem teljesen igaz. Panaszkodni nem szeretek, s most már lehet, hogy ez an-

Iván Gizella

A politika világa — felülről

„Elvtársak! Népgazdaságunk fejlődésének meggyorralásáért az országgyűlési, tanácsai választások évében — gyakorlatilag mindenkit foglalkoztatnak. A politikaelmélet nyújtja segítséget. Legalább tisztában látjuk, mit tudunk meg tudni valósítani. (Viharos taps, hurrá.) És ha behozzuk a mezőgazdaságunk fejlődésében mutatkozó elmaradást, akkor minden lehetőségünk megvan arra, hogy az ötéves tervtervezést előlírni összes feladatokat, tehát egész ötéves tervünket négy év alatt, vagy ennél is rövidebb idő alatt megvalósítsuk. (Hosszan tartó, nagy taps.)”

Az idézet a Magyar Dolgozók Pártja II. kongresszusának (1951. február 24.—március 2.) jegyzőkönyvéből, Gerő Ernőnek, az MDP akkori főtitkárhelyettesének beszédéből való, az ötéves terv első évének eredményeiről és a további feladatokról. (Szikra Kiadó, 1951) Kétszöveges szemlélteti, mi több, magában sűrű mindazokat a kérdéseket — egy részüket meg megválaszolatlanul — és gondolatokat, melyek nemcsak a szocialista országok kutatói, politikusai előtt merülnek fel, a politika és a gazdaság kapcsolatáról, a politika sajátosságairól. Az egyes ember, az „egyszerű állampolgár” is egyre gyakrabban rákérdez erre, szeretne tisztában látni ebben a kölcsönviszonyban. A Kossuth Könyvkiadónál nemrég jelent meg Agh Attila filozófus könyve, melynek címe: *A politika világa*.

Tagadhatatlanul nem könnyű olvasmány; az elméleti írókra jellemző gondosan „kicentizett” fogalmi eszköz-tár németesen száraz körmondatainak megértését egy kissé meg nehezíti e kötetnél a szerkesztők figyelmenlenség, ami a központozást illeti. Azaz: sok helyütt vesszők (a „mint” szó előtt szinte minden esetben) pontosvesszők, gondolatjelek, zárójeljelek stb. hiányoznak holott mindezekkel sokkal áttekinthetőbb lenne a tartalmában nagyon is fontos szöveg.

Mi több: rendkívül időszerű is. A politika és a gazdaság kapcsolata, az 1985. év eleji áremelések, a népgazdaság egészében bevezetett új szabályozók; a politika sajátosságai az MSZMP kö-

zeli XIII. kongresszusa és az országgyűlési, tanácsai választások évében — gyakorlatilag mindenkit foglalkoztatnak. A politikaelmélet nyújtja segítséget. Legalább tisztában látjuk, mit tudunk meg tudni valósítani. (Viharos taps, hurrá.) És ha behozzuk a mezőgazdaságunk fejlődésében mutatkozó elmaradást, akkor minden lehetőségünk megvan arra, hogy az ötéves tervtervezést előlírni összes feladatokat, tehát egész ötéves tervünket négy év alatt, vagy ennél is rövidebb idő alatt megvalósítsuk. (Hosszan tartó, nagy taps.)”

den vitázó végül is egyetértett): 1. minden forradalom az állami-politikai szint rendkívüli aktivitását, és társadalomalakító tevékenységét jelent; 2. a kelet-európai etatizmus, a felülről bevezetett modernizáció és a 3. tényező a kapitalizmus és a szocializmus igen nagy kontrasztját legyűrni avatkozik be erőteljesen a politika. Az első már lassan lekerült a napirendről — mondja Agh Attila —, a második és a harmadik tényező még nagyon is érvényesül.

A gazdaság és más szférák átpolitizálódása manapság áttételesen, közvetlenebb viszonyokat jelent — a politika és a gazdaság kölcsönviszonya jelentősen megváltozik. A közvetlen politikai beavatkozás korlátozódott a gazdasági életben, legalábbis valamilyen mértékben. De — s itt Jerzy Wiatr lengyel szociológust idézi Agh Attila —: „még a gazdasági önszabályozók feladatának időszakában is olyan erő marad (a politika), amely beavatkozik a gazdasági szférába.” Agh, könyve végén idézi az elmúlt évek vitáit a politikáról, s többek között leszögezi, hogy a viták egyik közös tanulsága a szocialista társadalom erősen politikai jellegűnek három tényezőre való visszavezetése (ezekben min-

Szilágyi Gábor

A magyar kormány élelmiszerekből álló segélyszállítmányt indított útnak Etiópiába.

(MTI Foto — E. Várkonyi Péter)

Akive

„Milyen volt itt a vételkor, ennél a 4 mot viselő csarnokot díg ért a sár. Diet vezérigazgató a kapu te meg, hogy mit is a MEZŐGÉP-től, és gépállomástól. Még de, se utak, se f. gáz...

Soroljam?

Adok mellé a MEZŐGÉP-t, Gyöngyöst. Csak az olyan kél nöhetet föl a g. 6. Nem tudom, hán. de a mezőgépek széznolcvan itt tak.”

(Nagy Gábor, a T. Wolframdrót Gyárának igazgatója, ma telékbeli munkás.)

Azért maradt egy-...

Nehezen akadok a szelgetés fonálára, inkább kerékvágására. re nem is tudom, m. Talán az, hogy a ripo Gyöngyösi Lajos sim. getné le éveit. Pedig életiskolát járt ki!

— Korán lettem fenntartó — mondja — Édesapam elesett dik világháborúban. va maradt utána...

A gyerekek keserő nem is bolygatja tov. gyot ugrunk az időb. és ő egy kotrógép ny. terem.

— Nanáson?

— Innen vittek to. „Keletit” Szoboszlóra — essel.

— Hívták azt más. — „szólok” rá.

— Hogyne! Horthy neveztek Istvánnak, nak. Vasúti gézgép nyegében, óriási alk. abban a részvénytá. időben. 250 literes s. vel szedte, kotorta a. jól haladt, ha egy t. réteget eltaláltunk. kalfélesztő bányákat. tak vele.

— Bányász volt?

— Huszonegy évig. vámon a fekete és. tyánban; Szeghalyán; falván Sajószentpéter. vel; Visontára '64-ber. tem — akkor már m. szerelő. Nemigen járt. de ha látta volna a. csás NDK-gépet... 45. métert fejtet; le a. ből. Óránként!

A hangsúly alaposan nyomva, hogy sejtse. lyen örületes tömegü. jesítmény, de e, sem. ma 10 ezer köbméter. sú marótarcsák is. mar.

— Mire vitte a b. életben?

— Összegyűltem. son egy kis családi. Megmondom úgy, aho. 21 év után kevesebb. jöttem haza. Negyve. ben nekem 10 forint. bérel számláltak el. és 12 órát dolgoztam. a köbméterpénz. N. káztunk.

— Az mi? — kapo. fejem.

— Csak így mondt. galman sincs, miért, felült jelent. És már is díjazták az üzem. megtakarítást! S ha. élelmes is volt az em.

Szaporodik a sor, a. da, s van olyan, amik. ko, az ember fejben. vább, hogy bizony há.

Akivel felnőtt a gyár

Milyen volt itt a gyár át-
vételkor, ennel a 40-es szá-
mot viselő csarnoknál? Tér-
dig ért a sár. Dienes Béla
vezérgazgató a kapunál néz-
te meg, hogy mit is vesz át
a MEZŐGÉP-től, és ósétől, a
géppalástól. Még se étkez-
de, se utak, se fürdő, se
gáz...

Soroljam?
Adok mellé a múltból egy
mezőgépeket, Gyöngyösi La-
jos. Csak az olyan emberek-
kel lehetett föl a gyár, mint
ő. Nem tudom, hány híján,
de a mezőgépek mind a
száznyolcvan itt maradtak.

(Nagy Gábor, a Tungstram
Wolfbrandt Gyárának ná-
nási igazgatója, maga is kö-
telekbeli munkás.)

Azért maradt egy-két öreg, régi épület (Fotó: Piltz Gyula)

Nehezen akadok rá a be-
szélgetés fonálára, még in-
kább kerékvágására. Egyelő-
re nem is tudom, mi zavar.
Talan az, hogy a riportalány,
Gyöngyösi Lajos simán per-
gette le az évet. Pedig micsoda
életiskolát járt ki!

— Korán lettem család-
fenntartó — mondja halkán.
— Édesapám elesett a másod-
dik világháborúban. Hat ár-
va maradt utána...

A gyerekkor keserű világát
nem is bolygatja tovább, na-
got ugrik az időben előre
és ő egy kotrógép nyergében
terem.

— Nánáson?
— Innen vitték tovább a
„Keleti” Szoboszlóra a „VM
—”-essei.

— Hívták azt másként is
— „szőlők” rá.
— Hogyne! Horthy fiairól
neveztek Istvánnak, Miklósnak
Vasúti gőzgép volt lé-
nyegében, óriási alkotmány
abban a részvénytársaságos
időben. 250 literes serlegei-
vel szedte, kotorta a földet, s
jól haladt, ha egy homokos
réteget eltaláltak. Majd
költségtérítést bányákat nyitot-
tak vele.

— Bányász volt?
— Huszonegy évig. Pusztá-
vamon a fekete és barna
szemben; Szuhakállón, Kuri-
tyánban; Hergolyán; László-
falván Sajószentpéterhez kö-
zel; Visontára '64-ben került
— akkor már mint gép-
szerelő. Nemigen járt on ott,
de ha látta volna a marótar-
csás NDK-gépet... 4400 köb-
méter fejtett le a külszín-
ből. Öránként!

A hangsúly alaposan meg-
nyomva, hogy sejtsem, mi-
lyen örületes tömegű a tel-
jesítmény, de ez semmi, mert
ma 10 ezer köbméter tudás-
sú marótarcsák is léteznek
már.

— Mire vitte a bányász-
életben?
— Összegyűrcöltem Náná-
son egy kis családi házat.
Mégmondom úgy, ahogy van:
21 év után kevesebb pénzért
jöttem haza. Negyvenkilenc-
ben nekem 10 forintos óra-
bérért számolták el a napot
és 12 órát dolgoztam, rájött
a köbméterpénz. Názarov-
kántunk.

— Az mi? — kapom fel a
fejem.
— Csak így mondtuk, fog-
galman sincs, miért, tervem
felült jelent. És már akkor
is díjazták az üzemanyag-
megtakarítást! S ha még
élelmes is volt az ember...

Szaporodik a sor, a baráz-
da, s van olyan, amit ilyen-
képpen, az ember fejben ír to-
vább, hogy bizony hány bá-

nyászt megtántorít annyit
pénz, mint a Gyöngyösi La-
josé volt. Hazaadta, s mikor
annyira elszánta magát (ki-
szabadult a hűségpénz s az öt
évvél korábbi nyugdíj büv-
köréből) hazajött. Erről a
szakításról volna igazán ér-
demes írni!

S innen már csak néhány
lépés volt a MEZŐGÉP ka-
puja, ami egy géplakatos
előtt, ugye, bármikor tárva.
— S örültek-e, hogy „jött”
az Izzó 1974-ben?

— A mezőgépek csak
örülhettek, állandóan hallot-
tuk akkortájt, hogy így nem
gazdaságos, úgy nem gazda-
ságos... ha átvesznek (gon-
doltuk), majdcsak rendbe
teszik a szénánkat, főleg
örültünk, hogy Nagy Gábor

tér vissza a saját belleszke-
désére. — Lakatos csoport-
vezető lettem, Teljesült az a
kivánságom, hogy én, aki 21
évig távol éltem a családtól,
Nánáson maradhassak, ne
küldjenek már sehová. Úgy
van, ösmeretlen géptípusokat
telepítettünk le, de hamar
kiismertük mindet. Megle-
pödtünk persze, hogy a vil-
lanyegő szálának gyártása
milyen talányos folyamatok
sokaságából tevődik össze.
Ma már jóval túlvagyunk a
meglepődésen, saját tervezé-
sű R-62-esek húzzák a szá-
lat. S ami a tökéletesedést il-
leti, azért valóban mi is te-
szünk valamit.

— Annyi vándorév után
nem kényeltemen üzemből
bezártunk lenni?

— Kerítés közt dolgozni?
Nem szokatlan. Különbösen is
rettentő szerencsém, hogy
nap mint nap járom a gyár-
at. Társadalmi állásban,
munkavédelmi felügyelőként.

Jó hírt közöl:
— Kevesebb a kiesett
munkanap, mint tavaly,
vagyis tavalyelőtt. Súlyos ki-
hágás sincs.

Úgy érzem, vele az üzem
sorsát érintően is beszélni il-
lik. Az Izzó nánási gyárát
ugyanis a létszámracionalizá-
lás szele nemcsak megcsap-
ta.

— A főmechanikáról egyet-
len „vasast” se küldtünk el,
szomorú, de 16 más dolgozót
igen, a „épületkarbantartás-
t” mentek el, mert nekik
sajnos a nyolcvanas években
már, aligha akadna volna be-
ruházási munka.

Váltunk egyet a, otthon
felé a beszélgetés kerékén.
— Foglalkozik még vala-
mivel, vagy csak foglalatlo-
kodik?

— A kert, aztán ott van-
nak a sertések; a megz-
dagodástól tavol állók, távol
vagyok, még a gondolatától
is messze, de — töpreng, ki-
bőjke-e? — az újságokat
megsem mondom le. Járatok
vagy hatot.

Délután két óra. A gyár
betonjárdáit ellepi a közön-
l munkássereg. Műszakvál-
tás. Molnár Gyöngyösi Lajos
visszavár, járom be vele
együtt a gyarát, úgy töb-
bét látok, s megértem, talán még
jobbban, miért olyan termé-
szetes, hogy ez a 180 volt
mezőgépes nem vette föl a
vándorbotot annak idején.

Szalai Csaba

40 év arc

1975: Monika Lipcséből

— Nikola, tudsz németül?
— Tudok!
— Hadd halljam!

— Guten Tag — mondja a
négyéves kis örökmozgó szó-
keség, és ezzel sajnos véget
is ér a tudománya.

lül nemcsak azt közölte,
hogy már középcsoportos, és
hogy a divatos fülbevalója
arany, de azon kívül van egy
piros is, hanem előadta a leg-
utóbb tanult verset is, mind-
ezt korához képest meglehe-
tősen szépen, logikusan és ha-
tározottan, miközben egyet-
len másodpercig sem maradt
mozdulatlan. Azt viszont nem
állhattam meg, hogy ne
mondjam, kár, hogy a gyere-
kekkel nem beszélnek néme-
tül. Nikola valószínűleg
könnyen megtanulna, Mario
pedig nem felejtene el a nya-
ranként Lipcsében megszer-
zett tudását. Ami különösen
hasznos lenne számára, ha
végül a több más elképzelés
közül mégis a pincér szakmát
választja majd.

A törekeny anyag formálói címmel közölt riportot a Nap-
ló 1975. május 22-i száma a TANERT 1. számú mechanikai
gyáregységének üvegtechnikusairól.

„Az optikai műhelyben készül a prizma, a lupe, a kondenzátorlencse. Itt találkozunk Molnár Miklósnéval, aki a határszél polírgépen dolgozott, 8-as lupék finomcsiszolását végezte. Leánykori neve Monika Gabler, két éve jött az NDK-ból, már jól beszél magyarul...”

— Mit volt a legnehezebb megszokni?
— Az ételeket. Minden más izű volt, mint otthon. A fehér kenyér volt a legszokatlanabb. De már én is teljesen magyarul főzök.

— Honvágy nem győtri?
— Most már nem. Kezde-
ben néha gondoltam rá, még-
is jobb lenne otthon, aztán
elment. Hiányzott nagyon a
barátnóm, az első években
jött is látogatónak, később
férjhez ment, gyereke van,
nem tud utazgatni.

— Milyennek találta Deb-
recenben az embereket?
— Mások mint az NDK-
ban. Itt, ha két ember talál-
kozik, puzsi, puzsi, ha nem
rokonok is. Kint valahogy
hogy is mondjam, hidegebbek
az emberek, nehezebben ba-
rátokoznak. A magyarok sok-
kal közvetlenebbek, ha kül-
földön összetalálkoznak,
mindjárt mintha régi barátok
lennének. Németben, ha egy
társaság vendéglőbe megy,
mindenki fizet magának, nem
úgy mint itt, hogy ez is egy
kört, a másik is.

— Amikor „idecsöppent”,
hogy fogadták a munkatár-
sak?
— Eleinte nagyon idegen
volt minden, ha valamit rossz-
szul mondtam, nevettek. At-
tól félttem, hogy kinevetnek,
de rájöttem, hogy nem akar-
nak bántani, barátságosak
voltak, sokat segítettek. Most
már kevesen vagyunk a ré-
giek közül, nehéz a munka,
sokan elmentek.

— Milyen különbséget lát
a lipcsei munkahelye és az
itteni között?
— Kint szigorúbb volt a
munkafegyelm, többit is
dolgoztunk. A főnökök job-
ban ügyeltek rá, hogy a mun-
kaidő teljesen ki legyen hasz-
nálna. Legalábbis ott, ahol én
dolgoztam. Nagyobb volt a
tisztaság is, mindenki törő-
dött vele, hogy amikor lete-
sz a munkát, tiszták legye-
nek a gépek. De a brigádott itt
nagyon szeretem. Tavaly vol-
tunk együtt kirándulni, min-
denki jól érezte magát, vol-
tunk egy este a Vaosban is.
Az a jó, hogy nemcsak a
munkában vagyunk együtt,
hanem ismerjük egymás fér-
jét, feleségét is. Így jobban
megismeri az ember a mellet-
te dolgozót. Az egyik kolléga-
nóm családjával is összeba-
rátkoztunk, járunk egymás-
hoz.

A lipcsei barátnót nem kel-
lett sokáig hiányolnia, a Mol-
nár családnak sok jó barát-
ja van, szinte minden hét vé-
gén összejönnek valakivel.
Nyáron pedig irány Lipcse.
Kívén a legutóbbi, az új
lakás berendezése felemész-
tette az utazásra fordítható
összegeket. Akkor azonban
eljöttek onnan a szülők és
Monika húga is családstól.
Igaz, az ő céljuk nem elsősor-
ban Debrecen volt, hiszen a
másik Gabler lány is magyar,
cseplő fiú felesége lett. Ők
azonban az NDK-t választot-
ták lakhelyül.

Monika Gabler viszont már
igazi magyar munkásszozony-
nyá vált — bár változatlanul
a Német Demokratikus Köz-
társaság állampolgára. Ál-
mában idónként a lipcsei utcá-
kon sétál, de az ébredés utá-
ni útja a Thaly Kálmán ut-
cai óvodába, onnan pedig
a Hámán Kató úti gyárba
vezet.

T. Szűcs József

Nagy Zsuzsa

Gizella

egyetér-
radalom
szint
és tár-
tekeny-
europai
beveze-
a 3. te-
és a
gyo kont-
vatkozik
itika. Az
erült a
Agh
és a har-
agyon is

szférák
napnapság
nebb vi-
politika
állam-
ézzük (s
et hiá-
világá-
amat a
pa hat.
számá-
lább a
átpoliti-
érdek-
politikai
ezek
nég nem
eneseter
megette
mozogni
szelni is

Gábor

iany
álló
in-
pia-
ter)

KRÓNIKA

Kilépni könnyű?

Fiatal férfi küszködik a
szavakkal. Sőt jól látha-
talan a könnyeivel is. Talán
még el is ptyeredne, ha
nem szegyélné magát eny-
nyi figyelő szempár előtt. A
néző pedig — mert hisz a
tévé képernyőjén látjuk a
jelenetet — önkéntelenül
beleképzele magát a fiatal-
ember helyébe. Vajon ő
hogyan viselkedne hasonló
szituációban? Hídegen
hagynák-e a vele törté-
tek, képes lenne-e ural-
kodni magán? Avagy ép-
pen ellenkezőleg, ő elkese-
redett könnyeit sem takar-
gatná?

Nos, jó néhányunknak
azt hiszem, lesz alkalmunk
a következő évek során be-
leélni magunkat a televí-
zióban látott szereplő lelki-
világába, bár talán nem
egészen az övéhez hasonló
körülmények között. A fia-
talembert ugyanis elbocsa-
tották munkahelyéről, nem
követett el vétséget, talán
rosszul sem dolgozott, ám
— néhány tucat társával
együtt — feleslegessé vált.

Igy önmagában az eset
nem lenne különleges, s a
jövőben vélhetően még
több embert érint. Nem is
ezért került adásra. Hanem
az az elbocsátás módja, a
„kísérő” jelenségek (remél-
hetőleg) valóban egyedinek
tűnnek. Ezek ugyanis alig-
alig emlékeztetik az em-
bert arra a humánus meg-
oldási kísérletekre, ame-
lyeknek egy szocialista
nagyvállalatot jellemeznie
kellene. Ha egyáltalán le-
het az ilyen szükségszerű
lépéseket százszázalékos

humánummal intézni. Hisz
a szakítás mindenképpen
nyomat hagy az emberben.
Nem csak annyit jelent,
hogy ezentúl másutt, má-
sokkal — esetleg mást —
kell dolgoznia, hanem en-
del valamivel többet is.
Hisz ott maradt a régi he-
lyen életünk egy darabja,
megszokott dolgok, tevé-
kenységek garmada, amit
nem menthetünk át az új
helyre. A munkahelyvál-
tozás legtöbbször kisebb-
nagyobb megújulást, át-
alakulást kíván tőlünk.
Szóval nem könnyű.

Márpedig ezzel a fiatal-
emberrel és társával úgy
bántak — ha jól értem
szavait és a későbbi ma-
gyarázkodásokat —, mint-
ha az elküldés a világ leg-
természetesebb dolga lenne.
A hét elején még a meg-
szokott módon dolgozott,
később talán már a közel-
gő hétvégére gondolt, ami-
kor közölték vele, hogy
hétfőn már nem tartanak
igényt a munkájára. Cso-
da, hogy néhány nappal a
sokk után is könnyelábad
a szeme?

Bizonyára sokkal nyugod-
tabban nézett volna szem-
be velünk, ha a szükségsze-
rű tény nem ilyen módon
hozzák tudomására. Hisz
értelmes ember. Bizonyára

A szokatlan kenyér

— Az anyósoméknál lak-
tunk, jól megvoltunk egymás-
sal. En szinte semmit sem
tudtam magyarul. Egy egye-
temista lány tanítottát há-
rom hónapig, állandóan a
zsebemben volt a szótár, kap-
kodtam elő, ha nem tudtam
megértetni magam.

Az ugyan valóban tény,
hogy egyetlen elküldött dol-
gozó sem válik munkanél-
külivé. De lehet erre hivat-
kozva mellőzni a körülte-
kintő intézkedések sorát?
Az úgynevezett politikai
előkészítésről, a dolgozók
meggyőzése tünik a legfon-
tosabbnak. Ám a szemem-
ben ugyancsak lényeges,
hogy az érzelmi kötélekek
„lazítására” is hagyjunk az
érintetteknek időt. Hisz a
dolgozók túlnyomó többsé-
ge társadalmi, közösségi
élet színterének tekinti a
munkahelyét, ahová érzel-
mileg is sok szállal kötö-
dik. A megszokott kollé-
gákat, a beidegződött vi-
selkedési formákat, az el-
fogadott értékrendet képte-
lenség egyik napról a má-
sikra felcserélni. Szokni
kell a gondolatot, hogy más
jón.

Mondom, a legtöbb he-
lyen igyekeznek tenni azért,
hogy a „váltás” egzszen-
ciálisan ne okozzon túlszó-
san nagy törést. Ám ezt
csak úgy érhetjük el, úgy
erősíthetjük, ha a dolgozó-
nak lehetőséget biztosítunk
az érzelmi „búcsúzásra” is.
Nem kell hozzá pénz sem,
csak egy kis figyelem, em-
patikus készség a felelősök
részéről. Haszná viszont
felmeríthetetlen.

Hisz társadalmunk nor-
mái nem engedhetik meg,
hogy az új, a népgazdaság
szempontjából fontosabb
munkahelyen megbántott,
sértődött, csodálódott embe-
rek lassanak munkához.

T. Szűcs József

KÖZELKÉP • Debreceni MEZŐGÉP Vállalat

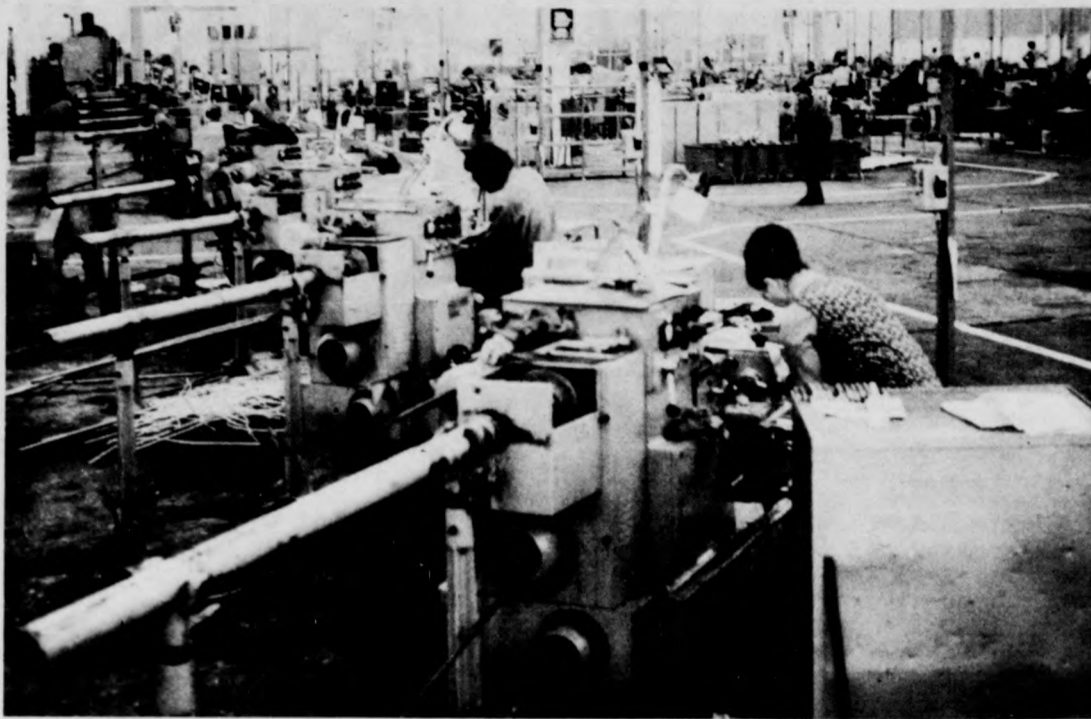
Eredmény

A hatodik öt éves terv célkitűzései között jelentős súlyt képvisel — a termelés dinamikus növekedése mellett és azaz arányosan — a nyereség megfelelő mértékű növekedése. Ezt a természetszerűtől rekviszt mindenképp a termelés mennyiségi növelésével, a minőség fokozatos és igény szerinti állandó javításával, a szervezeti színvonal emelésével, nagy teljesítményű és korszerű gépek termelésbe állításával, valamint aktív vállalati árpolitikaival kívánják megoldani, illetve biztosítani a MEZŐGÉP-nél.

A tervidőszak folyamán ezek a célkitűzések megvalósultak, az elképzeléseknek megfelelően alakultak. Például, hogy 1980-ban a vállalati nyereség 82 millió forint volt, az elmúlt évben viszont már elérte a 200 milliót. Figyelembe véve a szabályozó-módosítások eredményességét a hatodik öt éves terv célkitűzése, amely szerint öt év alatt összesen 715 millió forint nyereséget kell produkálni a vállalatnál.

A jövedelmezőség alakulását alapvetően az értékesítés összetétele határozza meg. Ezért a vállalati törekvés mindig arra irányul, hogy a szerződések a lehető legkedvezőbb összetételt biztosítsák. A hatékonyabb gazdálkodás elismerése az anyagi ösztönzésben és a költségszökkentő intézkedési tervek végrehajtása a nyereségnövelés irányába hat.

A jövedelmezőség alakulását kedvezően szolgálta és befolyásolta a vállalati árpolitika is. 1982-től a MEZŐGÉP vállalatok ún. önálló árvezénylésű vállalatokká váltak. A vállalat a belföldi árakat '83-ban nem módosította, s nem számoltak belföldi áremelést 1985-ben sem.

Korszerű üzemcsarnok

Számítógépek a termelés szolgálatában

Dinamikus fejlődés

A MEZŐGÉP Vállalat az immár évi 1,5 milliárdos termelési értékével jelentős szerepet vállalt és tölt be a megye iparában. Folyamatosan csökkenő létszám mellett dinamikus fejlődést mondhat magának. Exporttevékenysége elsősorban a szocialista piacokon jelentősen emelkedett, de ma már több kapitalista és fejlődő országgal is kapcsolatban áll. Nagy fejténynek számít, hogy piaci pozíciói nem romlottak annak ellenére, hogy a gazdasági körülmények — mind a belföldi, mind a külföldi — az utóbbi időben köztudottan szigorodtak. Telephelyei erősödtek, gazdaságpolitikai célkitűzései a tervidőszak alatt alapvetően nem változtak és megvalósultak: a vevők részéről jelentkező igényeket javuló tendenciával, s megbízható színvonalon ki tudták elégíteni.

Egy vállalatról ezt ma szilárd meggyőződéssel állítani önmagában véve is jó dolog. De a MEZŐGÉP részlegét erre, tények birtokában állíthatjuk mindezt. Ilyen tények támasztják alá az előbbi kijelentéseket: a tervidőszak alatt a vállalat termelése az ipari átlagot jelentősen meghaladó ütemben emelkedett, s ez az elmúlt négy éven keresztül minden évben több volt mint kilenc százalék. Igaz, hogy a növekedési ütem 1984-ben némileg lelassult, de még így is megközelíti az öt százalékot. S még egy fontos mutató: az értékesítés növekedési üteme meghaladta a termelés növekedését.

Köztudomású a MEZŐGÉP Vállalatról, hogy termelése erőteljesen exportorientált. Ezen a téren is lényeges változások történtek az elmúlt időszakban, az értékesítés összetétele megváltozott, amennyiben az elmúlt

négy év alatt az exportértékesítés 636 millió forintról több mint 1,1 milliárd forintra emelkedett és elérte az összes értékesítés 76 százalékát. Az export 96 százaléka szocialista országokba irányul.

Ily módon tehát a szocialista export nagyarányú fejlődése meghatározó let, a vállalat gazdálkodásában. Változatlanul és évek óta legnagyobb megrendelője a vállalatnak a Szovjetunió. Az 1981-84. évek között a folyamatosan emelkedő nagyságrendű szállítás, kevesebb típusból nagy darabszámokban volt a jellemző. Például a Mobitox-Super megrendelés közel kétszeresére emelkedett. A tervidőszak alatt új típusú gépek szállítása is igény jelentkezett, amit a vállalat ki is elégített. Burgonya-csávázógépből és nagy teljesítményű növényvédőgépből összesen több száz nagyságrendű volt a szállítás.

A jó és stabil szállítás mellett jelentős kereskedelmi erőfeszítések történtek a szovjet piaci pozíció erősítése érdekében. Ennek eredménye, hogy 1985-re 2500 Mobitox-S, 300 Gumotox-S és 500 Góliát, valamint 1500 K-20/18 F típusú gép szerződésére látszik lehetőség a vállalatnál.

A vállalatnak a KGST többi országával is — így például Csehszlovákiával, Bulgáriával, Kubával, NDK-val, Lengyelországgal — van kereskedelmi-termelési kapcsolata.

A belföldi értékesítés különösen az elmúlt évben viszszaesett. Ennek ellensúlyozását különböző ipari kooperációs munkák biztosításával próbálták megoldani. Nem sikerült viszont számottevő fejlődést elérni a tőkés értékesítés terén.

Szakismeret, jó gép, együtt a pontos munka feltételei

Szállításra kész termékek

ADATLAP

A vállalat neve: Debreceni MEZŐGÉP Vállalat
Teljes termelési érték 1984-ben: 1,5 milliárd forint
Anyagtermelési érték: 499 millió forint
Egy foglalkoztatottra jutó teljes termelési érték: 649 ezer forint
Dolgozói létszám összesen: 2182
ebből fizikai: 1568
Vállalati eredmény: 200 millió forint
Bérszínvonal: 56 442 forint
ebből fizikai: 54 143 forint
nem fizikai: 62 509 forint
Fiatalok aránya: 32 százalék
Vállalati átlagéletkor: 38 év
Lakásépítés (vásárlás) vállalati támogatása 1980-84. év között: 8,4 millió forint összesen 170 dolgozónak
Vállalati vagyon:
bruttó állóeszköz-állomány: 538,5 millió forint
nettó állóeszköz-állomány: 395,3 millió forint

A kulcsszerep az emberé

CSÖKKENŐ LÉTSZÁM

A vállalat dolgozóinak a termelésben betöltött szerepe meghatározó. Lehet fejlett technika, lehetnek korszerű gépek, az emberek közreműködése nélkülözhetetlen. S meghozza a technikai fejlődéssel arányosan növekszik ez a szerepük.

A MEZŐGÉP-nél az állományi létszámnak 75 százaléka fizikai foglalkozású dolgozó. Ahogy a napokban megtartott pártértekezleten is leszögezték, súlyuk, szerepük elsődleges a vállalatnál. Természetes tehát, hogy a vállalat párt- és gazdasági vezetése ennek megfelelően kezeli őket, ami azt jelenti, hogy mind az elmúlt időszakban, mind a jelenben és a jövőben is kiemelt jelentőséget tulajdonított és tulajdonít helyzetük állandó javításának.

A vállalatnál a fizikai létszám csökkenő tendenciát mutat, ami végső soron természetszerűen, 1980-84 között a fizikai dolgozók létszáma 16 százalékkal, 307 fővel csökkent. Ez a csökkenés elsősorban a technikai fejlődéssel magyarázható, másrészt mint ismeretes, az utóbbi évek szabályozó rendszere is az előmunkával való takarékoságra ösztönöz. Am nem elhanyagolható az a körülmény sem, hogy a debreceni vállalat bérszínvonalát a többi mezőgépes vállalatéhoz, de a környezőkhöz képest is alacsony, így jelentős elszívóhatás is érvényesül. Kedvezően, hogy a létszámcsökkenés elsősorban a produktív fizikai állományú dolgozók körében következett be, s ennek mérséklésére úgynevezett differenciált bértörvényeket is tenni kellett a vállalatnál.

A vállalati erőfeszítések a létszámcsökkenés arányainak mérséklésére eredményesek voltak. Így már 1983-ban érezhetően lelassult ez a folyamat az előző évekhez képest, s 1984-ben pedig ez a csökkenés már a normális és elfogadható méretekre mérséklődött.

A szakképzés minden vállalatnál kulcskérdés. A MEZŐGÉP-nél elmondhatjuk, hogy a fizikai dolgozók szakképzés szerinti összetételében fejlődés következett be az utóbbi években. A VI. ötéves terv során mintegy 3,5 százalékkal nőtt a szakmunkások, ugyanakkor közel 2 százalékkal csökkent a betanított-, illetve segédmunkások aránya.

Örvendetes — persze ma már a kor követelményeként is felfoghatjuk —, hogy jelentős mértékben emelkedett a több szakmával rendelkezők száma. Ma több mint száz dolgozó rendelkezik két, vagy több szakmával a vállalatnál. A második szakma megszerzését a vállalat önmaga is ösztönzi dolgozói körében, ami potenciálisan is jó lehetőség bizonyos szervezések, átalakulások megvalósítására.

A vállalati értelmiség szerepét nem lehet vitatni egyetlen termelőhelyen sem. Így van ez a MEZŐGÉP esetében is. Viszont azt kell megállapítani, hogy 1981 óta lényegében azonos létszámban van jelen, számuk nem nőtt a kívánatosnak megfelelően. Az összlétszámon belüli arányuk is tisztán a létszámcsökkenés következtében mutat minimális emelkedést.

Az értelmiség létszámának alakulásához hasonlóan

tői munkakörben való részvételük aránya is. Ez az arány 1981 óta lényegében stabilizálódott. Am, ha figyelembe vesszük a vezetői munkakörbe kerültek számát, akkor úgy tűnik, lehetőség lett volna az értelmiségi arány növelésére is. Viszont semmiképpen nem megnyugtató a vállalatnál a közgazdasági értelmiség létszáma, annak ellenére sem, hogy 1981 óta négyvel nőtt a számuk, ám ez csak a vállalat központjában érezhető hatását, mivel valamennyien itt álltak munkába. A gyárban és gyáregységeknél előrelépés nincs ezen a téren. A vállalatnál jelenleg felsőfokú intézményekben tanuló dolgozók számát ismerv, a jövőben nem várható jelentős értelmiségi létszámnövekedés saját belső erőforrásokból.

A műszaki és közgazdasági értelmiség helyzetének megítélésakor nem hagyhatjuk sző nélkül anyagi megbecsüléseket sem. A vállalatnál e téren is szükséges előbbre lépni. Ugyanis a vállalati egy főre eső átlagjövedelemhez viszonyítva nem javult a jövedelmi arányuk, sőt, a közgazdasági végzettségűeknél az arány éppen hogy csökkenést mutat.

A létszám stabilizálása, a dolgozók megbecsülése terén tehát van tennivaló a vállalatnál ebben az évben is. De azok, akik valóban tehetnek is lépéseket, ismerik, érzik, látják a gondokat. S a számdék sem hiányzik a vállalatnál senkiből, hogy a közeljövőben változtassanak is azon, amin változtatni kell.

Az oldalt összeállította: fényképezte: Boda László

Művé

Beszélgetés

Debrecen kulturális életében mindig meghatározó szerepet játszott a színház, nehéz évek után — júnus 17-én a Kossuth utcai rekonstrukciójára — a debreceni színház a debreceni Színház Csokonai Színház címről a magyar színház általános kérdéséről, a színház műhelymunkáiról beszélgettünk László igazgatóval, a művészeti vezetőjével.

— **Aligha vitatható a színház művészeti műhely. Az utóbbi években inkább arról esett szó, hogy a színház művészeti vezetője vagy pedig szüve álló művészetnek tehető-e. Hogyan látja ezt a Csokonai igazgató-főrendezője?**

— Valóban, nem tudom, hogy a színház alkalmi hely. A színház és a művészet a legösszetettebb művészeti ág. Az alkotás és a művészet soktív és szubjektív feladat, amelynek megvalósulása sokféle közvetlen kapcsolaton keresztül történhet. Van a vászonra és a színpadra, van a társakra van szükség, van a közönségre, a közönség szemléletű, alkalmi berkeket kell animálni, a közönség cél érdekében. Nem lehetetlen alakultak ki csoportok a hasonlóan dolgozó emberekből.

Interpretáló jellegű színház a színház, vagy a színház jellegű? — sztem, a kivételesen színházi pillanatokban adásokon szüvezen születik meg. A cél nem más, mint ilyen bék megteremtése. Péter emlékeztet a Peter Shakespeare-rendezőre. Ugyanakkor szeretném hangsúlyozni, hogy egy-egy duktó minél szüvezenek látszik, annál inkább maszkodik az írói stílusvilágra. Ott kezd szüvezenit, amikor a rendező megfeti az írói kitalálni kell a dráma, valamint, hanem megfeti. Nem lehet cél tehát a színház szüvezen és a szüvezenit, de a fenti értelmezésben.

— **Shakespeare-ben az előképzés, de azt megfeti a színház, mitől a színház, szüvezen és a szüvezenit, de a fenti értelmezésben.**

— **Az elmúlt években a színházról, hogy egyes szüvezenit, de a fenti értelmezésben.**

— **Az elmúlt években a színházról, hogy egyes szüvezenit, de a fenti értelmezésben.**

NYIRÁN FERENC VERSEI:

Utolsó tantétel

Pier Paolo Pasolini a párizsi Opera előcsarnokában, szmokingban, csokornyakkendősen a Medea bemutatóján, jobbán Maria Callas, kezében egy szál vörös rózsza — 1970. március, talán épp akkor álltam sorba a Filmmúzeum előtt, hogy másodszer is megnezzem a Teorémát, nem gondolva az Operában megjelent előkelőségekre, többek között Angelika Lazanskára és Eliane de Chavagnacra sem, mégis, jó volt róla beszélgetni a Zöld Hordóban, ahonnan rendszerint a Berda-kocsmába vonultunk át némi zsiroskenyérre és pár korsó sörre, s ha szerencsénk volt, Ladányit is ott találtunk — azóta Aranypatkóra keresztelték, s hírlík, sem költő, sem zsiroskenyér nem látható a csúffá tett helyiségben — a Zöld Hordóban tudtuk meg: P. P. P. utolsó tantétel, feszületként a tengerpart homokjába szúrva — csöngetnek, Angelino jön, a postás, távirattal — ARRIVO DOMANI — holnap érkezem —

Ehullajtott szavak

Ezek a napok is elmúlnak egyszer, ezek a délutánok, fáradtan és megfoghatatlanul, mint a fejed fölött elrepülő madarak árnyéka, s az egyedül töltött esték csöndes kínja újból megsuhint; hiába szimatol az alkonyi légből, elszeltek a barátok is, magukkal sodorva a megivott sörök illatát, az átpokerezett éjszakák kialvatlanságát, amikor bordáid között még süvöltve rohangált a szél, s hitek ropgatták csontjaid — mindez eszedbe jut most, hogy a szomszéd asztalnál egy könyvbortól megpillantod K. fényképét; újabb sűrű hozzászólás, a kezdet nézed, ahogy a korsó fülén nyugszik, s egyszerre nagyon fontos lesz neked a tartás — ezek a napok is elmúlnak egyszer, suttogod a házfalnak, ezek az esték, amikor se szél, se csontropogás, csak kiszáradt hitek pátozsa, csak az ehullajtott szavak csörgése a kocsmaudvaron, amint lassan versé sodorja őket az este.

BODNÁR ISTVÁN

Idéző

Ősz van, pilinkéznek a diófalevelek. Így kellene most, ilyen szeretettel visszatérni a földhöz, földézni halottaink arcát, minden kedves halottunk, menyasszony, völgyény arcát; így kellene idevarázsolni őket, mint ezek az elszíneződött falevelek festik meg a nyarat — emlékeztet —, a napfény szivarvány-íveit a lombok zöld koronái fölébe —, így kellene megőrizni a nekünk kedvesek arcát, amit nyarukban kiteljesedvén, az ég felé fordulnak, mely kékebb, mint az újszülöttek szeme, és végtelenebb, mint emlékeztünk.

ÉRTSÜNK SZÓT!

Olvasás és tévézés közben

Több furcsa nyelvi babona terjedt el az utóbbi évtizedekben. Például az, hogy az ő névmás és ragozott alakjai csak személyre vonatkoznak, más előlányra és élettelen jelenségre pedig csak a mutatónévmás. Nem gyűjtöttem módszeresen adatokat, alig két nap olvasmányából és tévézésemből is kikerekedett egy szerényke adattár. A másik babona az, hogy (félreértés elkerülése végett?) a határozott (tárgyas) ragozású ige mellé mindenáron ki kell tenni a névmási tárgyat. A fordítás is hozzájárulhat mindkét idegenszerűség terjedéséhez. Több példám ugyanis politikai hetilapunk cikkfordításaiból való:

1. Személynévmás kellene mutatónévmás helyett: „Pe-king városi igazgatása rövid úton valamennyi házi kutyát környezetszennyezőnek nyilvánította, begyűjtötte a négylábúkat és megölette azokat” (szerintem: őket). Más: „... ennek az idegcsoporthoz tartozó tagjai beléphetnek kategóriájukból és kiléphetnek abból” (belőle). Vagy: „Kérdés, hogy van-e üzemünkben demokrácia, és hiszünk-e abban” (szerintem: benne). Vö.: Arany János A rab golya: Még a darvak hátra vannak / Mennek ők is, most akarnak / Nem nézi, csak hallja őket... Ismeri a költőzöket.

2. Még inkább fölmerül az idegen hatás lehetősége akkor, ha fölöslegesen tesszük ki a névmási tárgyat határozott (tárgyas) ragozású igealak mellett: „... noha tövük a magyar nyelvérzék számára más nyelvi elemmel nem azonosítható, képzőjük mégis kikristályosítja azt”. Vagy „Az EKG jelentősége továbbra is megmarad, mert a laboratóriumi vizsgálat sohasem helyettesítheti azt” (főlöleges). „A bácsi Pistikének adta a labdát. A kisfiú megköszönte azt” (főlöleges). Olyan nyelvekben, amelyekben nincs határozott tárgyra utaló igealak, természetesen ki kell tenni a névmást, pl. angol: I want it (akarom), he loves her (szereti), vagy a németet: ich will es; er liebt sie, franciában: je le veux, il

l'aime, finn: haluan sen, hán rakastaa hänet.

3. Egy másik divatjelenség a befejezett melléknévi ige-név túlzott és indokolatlan használata névszó állítmányként. Elterjedésének egyik forrása az lehet, hogy nyelvünk bizonyos helyzetekben (ha nem a jövőre vonatkozik) helyteleníti a lesz + -va ~ -ve képzés határozói igenév használatát, pl. ez a cipő jól lett elkészítve. Ebből azt a következtetést vontam le a nyelvileg igénytelenebb réteg, hogy a határozói igenév használata „helytelen” (de azért vidáman dalolja bor mellett: „Zöldre van a, zöldre van a rásos kapu festve...”) Azt viszont helyesnek találja, hogy „Ez a cipő jól elkészített volt” (efféle mondatokkal ugyanis lépten-nyomon találkozunk). Pedig sokkal jobb volna: Ez a cipő jól van elkészítve. A befejezett melléknévi ige-név használata nem ellenkezik nyelvi rendszerünkkel, de mesterkélt, modorosan hat az alábbi példákban is: „Egyes konferenciákon tiltott, másutt engedélyezett volt az értekezés közbeni dohányzás.” Igazi hivatalos bikkfanyelv! Valahogy így írtam volna: Egyes konferenciákon tiltották, másutt engedélyezték a dohányzást értekezés közben. Sőt még úgy sem rossz, hogy tiltva, vagy engedélyezve volt...

Ide tartozik a köztudott, hogy... kifejezés. Eleink még úgy mondták: tudva vagy... A köztudott, hogy alig 10-20 éve jött divatba és egyeseknél teljesen kiszorította a köztudomású, hogy... közismart tény, hogy... bevezető formulát.

Néhány évvel ezelőtt egy riportterrel beszélgettem. Ilyesféleképpen hangzottak áthidaló szövegei és kérdései: „Miután ezt a témát körüljártuk, tisztázzuk, mi a professzor új ars poeticája? (kérdezik ezt üzletvezetőtől, minisztertől is)... hogy reagálja le az amerikai nyelvészet kihívását? Milyen team-munkában vesz részt?”

Hiába, nemcsak az öltözökösben van divat!

Kálmán Béla

Hírünk a hazában

1985.-3.

ELET ÉS IRODALOM

Székelyesi Júlia: Drámaírásunk szent hada. (Tóth-Máthé Miklós A fekete ember című drámájának ősbemutatója a debreceni Csokonai Színházban.) = Elet és Irodalom, 1985. január 18. XXIX. évf. 3. sz. 13. l.

ELET ÉS TUDOMÁNY

Barabás Zoltán: Savtól pusztul az erdő? (Beszélgetés Jakucs Pál akadémikussal, a KLTE oktatójával.) = Elet és Tudomány, 1984. dec. 14. XXXIX. évf. 50. sz. 1574-1575. l. Kunfalvi Rezső: Bay Zoltán — A Magyar Hold-Radaros Kísérlet (Bay Zoltán a Debreceni Kollégiumban érettségizett) = Elet és Tudomány XL. évf. 1985. 1. sz. 10-11. l.

FIGYELŐ

Köhler Mihály: Meliorációs tájrendezés menedéktérületekkel. (DATE Termelésfejlesztési Intézetének kísérlete Bárándon) = Figyelő, 1985. jan. 3. XXXIX. évf. 1. sz. 2. l.

FILM, SZÍNHÁZ, MUZSIKA

Iszlai Zoltán: A fekete ember (Kritika a Csokonai Színház bemutatójáról) = Film, Színház, Muzsika. 1985. 1. 19. évf. 3. sz. Színház-rovat 3. 1. l. szinpadképpel.

HÉTFŐI HÍREK

Sorsfordulókra emlékezve. (Debrecen. 1944. december) = Hétfői Hírek, 1984. december 17. XXVIII. évf. 51. sz. 1. l. uo. = Rózsák (Az Ideiglenes Nemzetgyűlés) = 3. l.

KELET-MAGYARORSZÁG

„Sorsunk nehéz, de hittel hisszük: lesz magyar újjászületés!” Ma negyven éve alakult meg az Ideiglenes Nemzetgyűlés. = Kelet-Magyarország 1984. dec. 21. XLI. évf. 299. sz. 4. o.

Diszünnpesség az Ideiglenes Nemzetgyűlés megalakulásának 40. évfordulóján. = Kelet-Magyarország 1984. dec. 22. XLI. évf. 300. sz. 1. és 4. o.

KÖZNEVELÉS

Horváth Márton: Meggyőzés nélkül nem lehet élni. — Beszélgetés dr. Ladányi Sándorral a (budapesti) Református Teológia dékánjával. (Révész-Imre egykori debreceni református püspök szerepéről történelmi érdemeiről is.) = Köznevelés, XL. 1984. 43. 13-16. l.

Sajóhegyi Gábor: Írók a vádítottak padján. (Bényei József: Magyar írók pereit c. könyvéről rövid ismertetés) = Köznevelés, XL. 1984. 43. 25. l.

Mészáros István: Lukács Pál: Zelemér. (Utalás Gönczy Pál munkásságára és az 1845 tavaszán megnyitott zeleméri árvaházra.) = Köznevelés, XL. 1984. 44. 9. l.

Zabó Zoltánné: Ifjúsági tagozat a debreceni Dolgozók Gimnáziumában. = Köznevelés, XLI. 1985. 3. 19-20. l.

MAGYAR NEMZET

Ketesztényi Nándor: Merre, baromfipiac? (Hajdú-Bihar megye helyzetéről is beszélt Szabó István, a TOT elnöke.) = Magyar Nemzet, 1984. december 19. XLVII. évf. 297. sz. 5. l.

Görömbölyi László: A hazai piac a biztosabb? (Helyzetkép a Hajdú-Bihar megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalatról.) = Magyar Nemzet, 1985. január 4. XLVIII. évf. 2. sz. 5. l.

Fábián János: Mellékes? (Debrecen társadalmi, gazdasági képének módosítása Varga Gyula kutatásai alapján.) = Magyar Nemzet, 1985. január 18. XLVIII. évf. 14. sz. 5. l.

Görömbölyi László: Az itt nem részletezhető okok. (Egy átszervezés tanulságai az Alföldi Vendéglátóipari Vállalat debreceni központjában) = Magyar Nemzet, 1985. január 21. XLVIII. évf. 16. sz. 5. l.

Görömbölyi László: Nádáratás. (A Hortobágy ajándéka) = Magyar Nemzet, 1985. január 25. XLVIII. évf. 20. sz. 6. l.

MŰSZAKI ELET

Pető Gábor Pál: A rágalom nivódíja. (A „Pados István-ügy” debreceni vonatkozása) = Műszaki Elet, 1984. november 22. XXXIX. évf. 24. sz. 3. l.

Göz József: „Lyukas a kas?” (Debrecen tömegközlekedése 100 éves.) = Műszaki Elet, 1984. november 22. XXXIX. évf. 24. sz. 9. l.

Göz József: Megbecsülés alulnézetből. (A Magyar Görüléscsapó Művek mérnökeinek véleménye a műszaki értelmiség erkölcsi és anyagi megbecsüléséről.) = Műszaki Elet, 1984. december 6. XXXIX. évf. 25. sz. 3. l.

NAPJAINK

Rónay László. Jóvátétel helyett. (Jegyzetek debreceni lírikusokról.) = Napjaink, XXIII. 1984. 12. 29-30. l.

NEPSPORT

Morvai Katalin: Szeressük egymást, gyerekek! (A DMVSC atletikai szakosztályának gondoljai) = Népsport, 1984. november 26. XL. évf. 285. sz. 8. l.

Edzői gyorsmérleg a labdarúgó NB I őszi idényéről. (Dr. Petróczi Gábor, a DMVSC edzőjének nyilatkozata.) = Népsport, 1984. december 8. XL. évf. 295. sz. 2. l.

(M. K.): Babáry: „Végre jó kezekben vagyok.” (Babáry László atléta átigazolása a DMVSC-ből az Ú. Dózsa-ba.) = Népsport, 1984. december 12. XL. évf. 298. sz. 11. l.

SAZKAMUNKÁSNEVELÉS

Schelken Pálma: Kollégium ünnepe Debrecenben. (Gulyás Pál nevére vette fel a legnagyobb Hajdú megyei szakmunkástanuló kollégium.) = Szakmunkásnevelés 1984. szept. XXXV. évf. 7. sz. 26. old.

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Együttműködés a Debreceni Agrártudományi Egyetemmel. Szakemberellátás-tudomány és termelés-továbbképzés. = Szolnok megyei Néplap 1984. szept. 14. XXXV. évf. 216. sz. 3. l.

TÁNCMŰVÉSZET

Kővágó Zsuzsa: Néptánc tünanapló. (Hajdú-Bihar megyei együttesekről is ír) = Táncművészet, 1984. IX. évf. 8. sz. 15-19. l.

TURISTA MAGAZIN

Dercsényi Balázs: A debreceni református Nagytemplom. = Turista Magazin, 1984. november, 95. évf. 11. sz. 34-35. l.

ÚJ TÜKÖR

Rajk András: Mozart remeke negyedszer (Debrecenben. Mozart: Varázsvuola.) = Új Tükör, 1984. december 16. XXI. évf. 51. sz. 28. l.

Korompai Erzsébet: Bemutatjuk klubjainkat, Kaba: kvíz, zene, pszichológia és... = Új Tükör, 1984. december 16. XXI. évf. 51. sz. 46. l.

Kárpáti László: Születésnap. Debrecen, 1944. december 21. = Új Tükör, 1984. december 23. XXI. évf. 52. sz. 4-6. l.

Szűcs Mátyas: A művelődés nemzeti ügy. (Részlet a hajdúböszörményi művelődési központ megnyitó beszédéből) = Új Tükör, 1985. január 6. XXII. évf. 1. sz. 5. l.

ÚJÍTÓK LAPJA

Vida Sándor: Kosmetikum és védjegy. (A BIOGAL Helia-D gyártmánya.) = Újítók Lapja, 1984. október 26. XXXVI. évf. 20. sz. 20-21. l.

Szerkesztette: Surányi Béla

megjőjön a jótékony hatás. Addig körülményem. Szegényes tanári szoba volt, talán hatszor hatos. Kopott, sötétbarna bútorokkal volt telezsúfolva, és recsegő furnír székekkel. A terem egyetlen ékecske az előbbi kép volt, amit valami amatőr festő követhetett el. A festék vastag csomókban állt a vásznon, egyedül a tekintet volt az, ami helyesen és hatásosan volt feltéve. Aztán a férfi újra sóhajtott, és abból megértettem, a gyógyszer eljutott rendeltetési helyére.

— Mikor épült az épület? — kérdeztem halkan. — És kié volt?

— 1870 — suttogta —, és Szapáry grófé. 1946-ig lakták, aztán nyugatra diáridáltak. 1948 óta állami iskola. Kezdetben két tanterem a földszinten, és az emeleten szolgálati lakás... Elhallgatott, Vlagyimir Iljicsre tekintett, majd rám. Kővér könnyecsképp indultak el szeméből, és hallhatóan koppantak az asztal lapján. — Az én szolgálati lakásom... és a feleségem... — Kint felrikoltott a szünet végét jelző csengő. Felálltam, megfogtam a vállát. — Nyugodjon meg — mondtam. — Majd máskor folytatjuk.

Megtörölte könnyes szemét, kézbe vett egy matyóhimzéses osztálynaplót. — Felezzünk — motyogta és felállt. — Felezzünk. Bennem megbízhat. Maga meg én... mindent megtalálhatnánk. Már csak néhány kis számitás hiányzik! Felezzünk.

— Majd megbeszéljük — mondtam csillapítólag. — Most sietnünk kell. — Együtt léptünk ki a tanárból. A gyerekek úgy rebentek szét az ajtó előtt, és a folyosó teljes hosszában, mint verbelek a ragadozómadár előtt. Elbűcsűztünk, kezét fogtuk. Végigjártam az iskolát, de csak a titkárt találtam. Mondta, sem ő, sem más nem tud felvilágosítást adni, itt a címzetes igazgató kivételével mindenki új ember. De keressem meg a tanácselnököt, az tanított itt, talán tud valamit.

A tanácselnök szívesen fogadott. Egyből tudta azt is, mi az a szocioló-

gia. — A Bandj egy kicsit hibbant, sajnos — mondta. — Pedig nagyon értékes ember volt valamikor. Kántortanítónaként kezdte, az államosításkor ő hozta át az egész iskolát a papoktól. Jó tanár volt. Mellette párttag, szakosztályvezető aktív... Ha téessz kellett szervezni, jött. Ha békekölsönt, akkor is. Vörös kereszt, sötébbi. Először ő végezte el a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetemet a jársból. Ki akarták emelni pártvonalon, de nem ment el. Pedig kínáltak neki lakást is. Láthatja, ma is ott lakik az emeleten. No, szóval... hatvannyolcban korszerűsítésre került az iskola, és az ő szolgálati lakásával kezdtek. Parkettázással. Reggel kirámolt a szobából, és mentek tanítani. Hozzáértettek még a történehez, hogy az a mester, aki a parkettázást csinálta... az egy kicsit haragosa volt a Bandinak. Mivel ő agítálta be a téessze. Annak idején, ugye. No, és felszedi a hajópadlót, talált mindjárt egy hatalmas ezüsttálat. Egyből rohant a telefonhoz, kihívta a múzeumiakat, jöjjenek, mert nagy értéket talált. Azok persze jöttek, majd szétrépedt a Volga alattuk. Ki is szedték az egészet. Több volt mint ötven kiló ezüst. Nagyrésze ezüsttál, evőeszköz, de volt köztük ékszer is. Csupa antik darab. A gróf rejtette el. Mire a Bandi órája véget ért, már el is vitték az ezüstöt. Még csak meg sem mutatták neki! Húsz évig aludt a kincs felett! Az egész járás ezen rohógt! Pont ott volt az ágya a kincs fölött...

Elhallgatott, néztük egymást. Mindketten mosolyogtunk. Arra gondoltam, ez tényleg erős lehetett. De miért kell ebbe belehibbanni?

— Elnevezték Tálás Bandinak a parasztonk... Tudja milyen a falu. Kiabálták utána a gyerekek. Megmondták neki a szemibe, a kocsmában: kópiszánt jött, kódis is marad! Egy házra nem telik neki, őregségére! Úgyra hogy akkor kezdődtek nála a bajok. Innai kezdett. Verté a gyerekeket.

„Hol van ilyenkor a szakszervezet?”

ÉRDEKVÉDELEM EGY GYÁREGYSÉGBEN

A KÓPORC debreceni gyáregységében, az Elektronikai Alkatrész- és Műszaki Kerámiaipari Vállalatnál hét évvel ezelőtt alakult meg a szakszervezeti bizottság, amelynek Léb Tiborné — a jelenlegi titkár — kezdettől tagja volt. Közeli tanúja, s cselekvő részese lehetett tehát annak, hogy mindjobban magára talál a bizottság, nagyobb lett az önbizalma, mindjobban teljesíti kötelességeit és érvényesíti jogait. A bizottság öt tagja ül az asztalnál, csupán ketten hiányzanak. Helyettük itt van egy főbizalmi.

— Jókora jött — mondja a titkár —, mostanában zajlik a vita a bérfejlesztés módjáról, mértékéről, s ezekben a napokban kap végleges formát a kollektív szerződés.

Mielőtt beleleghetnének a mozgalmi munka koordinálásának beemelésébe, arra kérem beszélgetőpartnereimet: mellőzzük a tiszteletköröket, a nyilvánvalóság hangsúlyozását, nélkülözzük a szépitőket, a kertelet, az alig-valamit-mondást. Csakhamar megbizonyosodom, hogy ehelyt szükségem van élnem ezzel az „instrukcióval”.

— Nem mondhatnánk, hogy túlságosan bírjuk az emberek bizalmát — hangzik mindjárt az elején az önkritikus mondat. — Talán nem tudtuk megszervezni a Mikulás-ünnepeket, ami az előző években igen jól sikerült, ezért is hiányzott annyira a dolgozóknak, akik nagyon megörögltek ránk.

— Sokszor szidnak bennünket a tehetetlenségünkért — veszi át a szót Iglicz Sándorné. — Ha csorbult az érdek, rögtön méltatlankodnak: hol van ilyenkor a szakszervezet? Minden sérelem miatt bennünket ütnek, talán mert mi nem viszonzunk.

— Mik azok az érdekek, amiknek nem sikerült érvényt szerezni? — Sok ilyen van. Elsősorban nem a gyáregység gazdasági vezetőit győzködjük sikertelenül az igazunkról, ők túlnyomórészt jogosnak tartják a felvetéseinket, a vállalat központját ostromoljuk sokszor hiába.

Dobó Kálmán: — Az emberek panaszkodnak, hogy nem tudják teljesíteni a normát, mert rosszak a szerszámok, a gyártóeszközök. Jögszen, hisz hasznavehetetleneket, sőt így mondva is igaz: kiszuperált szemetet kapunk Pestről, amit hosszasan kell javítgatnunk. Szóval tettük, de semmit nem változott a helyzet.

L. T.-né: — Mi gyártjuk a nehezen, s gazdaságosan nem előállítható, ipari célra használt termékeket. Sok nehézséggel küzdünk, nem tudnánk megállni a saját lábunkon. Ezt sokszor a szemünkre hányják.

Fekete Szűcs László főbizalmi: — A központ szakmunkásai jóval többet keresnek, mint mi itt. A bérről nagyon elégedetlenek az emberek, élénk a fluktuáció, megcsappant a létszámunk.

L. T.-né: — Évek óta az a legfőbb pontunk, hogy nem kapjuk meg a létszámárrányos jóléti és kulturális al-

R. I.-né: — A nagyfokú tehetetlenség az oka annak, hogy nem egy dolgozó az az érdeklődő, amikor magunk közé toborozzuk: minek lépjen be? Nem kell nekem etetől a szakszervezettől semmi. Nem érek rá eljárási a rendezvényekre, vidéki vagyok, vár otthon a munka stb. Dolgozók nagy hányada segéd- és betanított munkás, politikai műveltségük hiányos, az érdekek csorbulásáért egyedül a forintot tudják lemeríteni, a demokrácia tanulásával korán felhagytak, vagy jóformán bele sem fogtak.

L. T.-né: — A tehetetlenség annak is oka, hogy az emberek nehezen vállalnak szakszervezeti funkciót. Ha úgy sem lehet elérni semmit, nem mindegy, ki a vezető? — kérdezik sarkítva és túlozva, viszont nem minden igazságérzők nélkül.

L. T.-né: — Addig aligha lesz igazán tehető a szakszervezet, amíg sok a meghunyászkodó ember. A múltkor megszólított két nő, a csoportvezetőjére panaszkodott. Jó, menjünk, keressük fel, beszéljük meg — mondom, mire ők: akkor mi nem is mondtunk semmit. Az ilyen hozzáállás annyit ér, mintha a templomban Szent Antalnak súgják meg a bájait.

Az alkalmatlan bizalmi sorsa

— Most lássuk azokat a területeket, ahol sikerült eredményesen tevékenykedniük! Biztosan akad erre is példa.

L. T.-né: — Néhány termék normáját igen magasra srófolták, mi erre nem adtuk az áldásunkat, visszaküldték megfontolás végett. Felülvizsgálták, s meghagyták a régi, reális normákat.

I. S.-né: — Mindenki el tud menni üdülni, aki vágyik. A nem szezonra szóló jegyeknek, beutalóknak — zömben ilyeneket kapunk — nem akad gazdájuk. Megcsappant az utazási, üdülési kedv, a jegyek, a vasúti költségek árának emelkedése a jelentkezők számát — amely eddig is gyér volt — még lentebb szorította.

R. I.-né: — Minden gyereket el tudunk helyezni valamely másik vállalat bölcsődéjében, óvodájában.

L. T.-né: — Igyekszünk örködni a megfelelő munkakörülmények fölött. A munkavédelmi előadót rendszeresen beszámoltatjuk. Bizottságunk tagja, a társadalmi munkavédelmi felügyelő több esetben leállította a balasztveszélyes gépeket.

D. K.: — Élénknek mondható a tömegsportmozgalom, rendszeresen megszervezzük az asztalitenisz-, a sakk- és labdarúgó-bajnokságot. A D. Kinizsi pályát a klubbal kötött szerződés értelmében használhatjuk.

I. S.-né: — Támogatjuk a vállalati kölcsönt, kerő lakásvásárlókat, lakásépítőket, még nem fordult elő, hogy ne az az ember kapott volna, illetőleg az ne kapott volna kölcsönt, akit mi javasoltunk. Evente hatan-heten kapnak segítséget.

F. Sz. L.: — Az egyik alkalommal egy gyenge fizikumú dolgozót nehezebb munkakörbe helyeztek. Odajött

hozzám: szólj már az érdekeimben, tegyenek vissza, különben itt kell hagynom a vállalatot, ezt nem bírom csinálni. Mentem az illetékeshez, s rövid időn belül rendeződött az ügy.

L. T.-né: — A szociális juttatások terén nyújtjuk azt, mint akármelyik nagyvállalat. Ami a segítyezést illeti: mindig tudunk némi pénzt (maximum 1500 forintot) adni a leginkább rászorulóknak. Akadnak, akik évente három-négy alkalommal is megkapják ezt a segítyt.

R. I.-né: — Sikerült elérni, hogy a csoport visszahívja az alkalmatlan bizalmi és újat válasszon helyette. Erre a közelmúltban három példa is volt. Persze még mindig akad olyan bizalmi, aki néma marad, amikor pedig beszélnie illene. A főbizalmiak között is van, aki nem él maradéktalanul a jogaival, nem teljesíti hiánytalanul a kötelességét.

L. T.-né: — Ma már ritka az a vezető, aki nem tekint partnernek a bizalmi, pláne, ha ez igazán érti a dolgát és határozottan kiáll munkatársaiért.

— Minden csodálatos itt — mondja tréfásan a végzőra érkezett Császár László, az szb elnöke —, nehogy panaszkodni merjete.

Majd 6 cáfolya leginkább ezeket a szavakat. Mindenki bólogatásból kísértén jellemzi azt az alárendelt státust, amelyben a gyáregység leledzik. Kárhóztaja a „gyarmati oltó” csattogatóit, s hosszú listát képez az alsóbb rendű vállalati polgár ismérveiből.

Erdel Sándor

Az ember feltápászkodik

„Mi, idegileg károsodott rokkantnyugdíjasok iszonyúan hátrányos helyzetben vagyunk. A társadalom periferijára szorultunk. Nincs meg a lehetőségünk, hogy erőnkhez és képességeinkhez mérten újra hasznos tagjai lehessünk a társadalomnak. Debrecenben nem megoldott ez a probléma, mindeddig nem is volt szervezett rehabilitáció. Egy-szer kérjük: törődjenek már velünk is, idegbetegekkel!”

Részlet K. G.-né leveleiből.

Egy eltorzult arcú nő ül a széken az asztalra könyökölve. Gyűrött vonások jellemzik, előtte felborult üres borosüvegek és egy üveg — félig. Az asztalvén égér, kicsit arébb kacskaringózó kigyó nyaldossa az egyik üres üveg száját. Az asztal alatt macska, melynek szőrzete feláll — mintha áramot vezettek volna bele.

Hitetlenkedve nézem a rajzot.

— Van abban valami eltorzítás is, ha valaki egy ilyen lerajzot... — mondom Hajnal Hubának.

— Nem kétséges. De ez az irrealitás is információ a betegről. Eppen ezért a művészterápia a beteg pillanatnyi foglalkalása mellett a diagnosztika szempontjából is hordoz jelentőséget — válaszolja.

A megyei tanács kórháza Bem téri elmeosztályán művészterápiás részleg is van kialakulóban. Ennek vezetője, Hajnal Huba — ismert amatőr képzőművész — a terápiás kezeléseket során jól fel tudja használni művészeti-technikai ismereteit.

A rehabilitációt csak mint folyamatot képzelhetjük el — mondja. — A hozzánk bekerülő kritikus periódusban levő beteg az első, az úgynevezett „pizsamás korszakban” legfeljebb művészeti terápiaival foglalkozhat. Ha javul az állapota, akkor gondolkodhatunk azon, hogy valamilyen munkaterápiás lehetőséget biztosítsunk számára.

— A rehabilitációt csak mint folyamatot képzelhetjük el — mondja. — A hozzánk bekerülő kritikus periódusban levő beteg az első, az úgynevezett „pizsamás korszakban” legfeljebb művészeti terápiaival foglalkozhat. Ha javul az állapota, akkor gondolkodhatunk azon, hogy valamilyen munkaterápiás lehetőséget biztosítsunk számára.

— De hiszen a gépek jó része nem is működik... — kockázatom meg a megfigyelt, hiszen éppen egy nyolcon letakart hajtogatógép mellett megvünk el.

Hát igen... Már az is komplikációt jelentett, hogy elfogadtunk más cégek által kislejtezett gépeket. Hiszen ami az MGM-nek nem kell, az hogy lehetne itt leltárba venni — mondta a gazdasági vezető. — Vagy ott van a hajtogatógép! A nyomda számára már nem tud tízed-milliméter pontosságú precíz munkát végezni... nekünk viszont a papírtasak hajtogatására ideális lenne a gép. De a gépek javítását meg kell végezni... igen ám, de mivel nincs leltárba véve, ezért a tmk-sok nem javíthatják meg, mert a gép elméletileg nem létezik...

Halk zene szól és közben arcom merednek rám, tekintetek, ahogy beljebb lépek. Arcok, tekintetek, melyeket az élet megviselt.

— Halk zene szól és közben arcom merednek rám, tekintetek, ahogy beljebb lépek. Arcok, tekintetek, melyeket az élet megviselt. Mintha vibrálna a levegő, úgy érzem — de csak én érzem így, mert a munka, a tasakragasztása a maga természetességében megy tovább. És nagy sebességgel készülnek az SZTK-nyilvántartáshoz szükséges tasakok, kartonok.

— Mindennap bejárunk ide dolgozni — mondja K. G.-né. — Rokkantnyugdíjasok vagyunk, van közöttünk szakmáját tekintve esztendő-gályos, pék, üzömmester, pincér, tanárnő, népművelő. Főliahegészéssel, betegkartonkészítéssel, tasakragasztással, szőnyegszővéssel, varrással foglalkozunk. Ezért havonta csekély „jutalom-pénzt” kapunk. Nyolcezer forintot osztanak szét körülbelül húsz ember között. Ezenkívül itt reggelizünk és ebédelünk is.

— Kötelező bejárni? — Á, szó sincs róla. Örömmel jövünk. Otthon semmittevére lennénk ítéve. Munkalehetőséghez ezzel a „flepnivel” nagyon nehéz hozzájutni... Itt meg felügyelet mellett vagyunk, szinte családias a hangulat. Kellemes, nyugodt a légkör, mi pedig felegyeltetetten és azt hiszem, eredményesen is dolgozunk.

Hajnal Huba megerősíti az elmondottakat: — Valóban nyugodt körülmények között dolgozhatunk. Ha kicsit elfáradnak, felmehetnek a szobájukba, vagy akár sétálhatnak az udvaron. Aztán visszajönnek, folytatják. Mi keressük a lehetőséget, hogy minél testhezillőbb munkához jussunk mindenki, de a lehető-

— A rokkantnyugdíjas csak annyi pénzt kereshet, hogy jövedelme az eredeti fizetésének értékét érheti el. Igen ám, de van olyan beteg, aki már egy évtizede rokkantnyugdíjas, és az évről évre emelkedő nyugdíja ma már több, mint az eredeti fizetése... (Azon is eltoprenghetünk, hogy egy ideig rokkant ember hivatalosan például csak 2500 forintot kereshet! — D. Á.) A legtöbb 25–30 éves rokkantnyugdíjasunkkal a munkahelyeken szőba se állnak. A társadalom által adott 2300–2400 forintos nyugdíjak pedig nem elegendők a megélhetésre. Mindenképpen szükség volna tehát egy olyan intézményre, ahol ezek az emberek munkát tudnának végezni, meg tudnának kapaspzkodni.

A rehabilitáció során is nagyon hátrálra szorult az elme-rehabilitáció — folytatja dr. Zsadányi Ottó. — Pedig erre rettentően nagy szükség volna. Hogy addig kezeljük a betegeinket, amíg a közösség, a legalább önmaguk számára hasznos munkát is tudnának végezni. Ne feledjük: az ember akkor kezdett kiemelkedni az állati sorból, amikor két lábra állt. Aztán nyilván — nem is egyszer — elbukott és akkor feltápászkodott, ismét két lábra állt...

— Országosan is ennyire kedvőzöten a helyzet? — Igen, de ha lehet: Hajdú-Biharban még rosszabb. Berettyóújfaluban ugyan a munkaterápiás kezelés már elég jól működik, mi azonban még nagyon a kezdeteknél tartunk.

— Mennyi beteget tudnának foglalkoztatni? — Sokkal többet, mint amire most módunk van. Az osztálynak 170 ágya van, és a rendelet szerint csak az osztály betegeit lehetne foglalkoztatni... de hát világos, hogy nemcsak ők szorultak erre. Sok olyan beteg ismert, aki sirva-könyörögve kérte, hogy idejöhasson, hiszen szüksége van erre a munkára. Az is bebizonyosodott, hogy olyan betegek, akik korábban az év kétharmadát fekvőbetegként nálunk töltötték, most a terápiás foglalkoztatás hatására évek során sem kerülnek ismét felvételre. Anyagiilag is segítünk valamicskét a rokkantnyugdíjasoknak, és az sem elhanyagolható szempont, hogy a betegek által készített kartonok, fejleces papírok, szőnyegek révén tavaly a kórháznak 3–400 ezer forintnyi tiszta haszna volt.

— Mindenki jól jár és mégis ennyire nehezen mennek a dolgok? — A kudarcok ellenére azért már lényeges haladás mutatkozik. A gazdasági szervek is egyre jobban megérteneink minket. Vállalatok, szocialista brigádok támogatását érezzük magunk mögött. És talán sikerült most a kooperáció az Alugrafikai Kiszövetkezettel. Ök szervezett munkát tudnának biztosítani betegeinknek.

A kisszövetkezet elnökével, Hajnal Csabával beszélve úgy tűnt: már nincs akadály a szerződés megkötésének. A kórház biztosítaná a munkaerőt és az egészségügyi személyzetet, a szövetkezet adná a helyiséget, a munkát — és teljesítmény után fizetne.

A tervek — reméljük — nem ütköznek semmilyen szabályozóba, semmilyen adminisztrációs akadályba. Ha megvalósulna, akkor az elme-rehabilitáció végre Debrecenben is elmozdulhat a holtpontról.

És akkor K. G.-né sorait idézve végre volna már egy igazi lehetőség arra, hogy az idegileg károsodott rokkantnyugdíjasok is erejükhez, képességeikhez képest hasznos tagjai legyenek társadalmunknak.

— A tervek — reméljük — nem ütköznek semmilyen szabályozóba, semmilyen adminisztrációs akadályba. Ha megvalósulna, akkor az elme-rehabilitáció végre Debrecenben is elmozdulhat a holtpontról.

És akkor K. G.-né sorait idézve végre volna már egy igazi lehetőség arra, hogy az idegileg károsodott rokkantnyugdíjasok is erejükhez, képességeikhez képest hasznos tagjai legyenek társadalmunknak.

— A tervek — reméljük — nem ütköznek semmilyen szabályozóba, semmilyen adminisztrációs akadályba. Ha megvalósulna, akkor az elme-rehabilitáció végre Debrecenben is elmozdulhat a holtpontról.

És akkor K. G.-né sorait idézve végre volna már egy igazi lehetőség arra, hogy az idegileg károsodott rokkantnyugdíjasok is erejükhez, képességeikhez képest hasznos tagjai legyenek társadalmunknak.

— A tervek — reméljük — nem ütköznek semmilyen szabályozóba, semmilyen adminisztrációs akadályba. Ha megvalósulna, akkor az elme-rehabilitáció végre Debrecenben is elmozdulhat a holtpontról.

És akkor K. G.-né sorait idézve végre volna már egy igazi lehetőség arra, hogy az idegileg károsodott rokkantnyugdíjasok is erejükhez, képességeikhez képest hasznos tagjai legyenek társadalmunknak.

— A tervek — reméljük — nem ütköznek semmilyen szabályozóba, semmilyen adminisztrációs akadályba. Ha megvalósulna, akkor az elme-rehabilitáció végre Debrecenben is elmozdulhat a holtpontról.

És akkor K. G.-né sorait idézve végre volna már egy igazi lehetőség arra, hogy az idegileg károsodott rokkantnyugdíjasok is erejükhez, képességeikhez képest hasznos tagjai legyenek társadalmunknak.

— A tervek — reméljük — nem ütköznek semmilyen szabályozóba, semmilyen adminisztrációs akadályba. Ha megvalósulna, akkor az elme-rehabilitáció végre Debrecenben is elmozdulhat a holtpontról.

TUDOM

A fűvészker

Heyk

Debrecen szellemi rezik a növénytan. Az országos hírnévért rába tartozik a várkenykedő Csapó József volt két és fél s dulója. Az „Uj füves 1775-ben és 1792-ben ka nem annyira a f növények hasznosítá nagy előnyére írhat XVI. századi Herba amely magyar nyelvű folyen hírnévként örv kas szerzőpáros, ak gyei Géza a következők magyar hazában megismerésére vezet szerent, mégis nagy növénytan művelő nevezések tisztázásá tartozik a tudomány ámbár ő az állattan amellel növénytanit zott.

A fentiekben körtér révén nem tűnhet város területén tudós létező. Bár az őt sok-sok évként kellett netét Ötvös János és jelent tanulmányuk különíti el. A 2. A „működés” korvészker megszűnésé szempontunkból most szak az érdekes, mi ezen évtizedek alatt gyott nyomot tevéket vészker történetében

Heykál Ede 1844. fama. Ez arra ösztön letebben foglalkozó véletlen sietett segít könyvtár kéziratára téről és munkásságá kaja révén került be átböngészése vezetett származottjához, aki ben ismeretlen fotó számomra írt levélbe közölni, hogy fogl... akinek még a n recenben, még a Fű sem került föl az ő munkásságát nagy tündetés 1913-as ny tít fel írás legyen a tan tel a város, a gyöké pes tábora, az utóko

A várkert újjá

Heykál Ede 1844. Prágában. Apja épít vézése után kertész nokoskodik a Lobkoc ben. Eközben kertés ba. Ismereteit Bécsb ban híres volt kertk gédként a morvaors kertészetben dolgoz Bécsbe, hódolva szak kerül az udvari kert zást kap a bécsi „Né lyet 1864 májusára t merését jelenti, hogy jében kap állást. 186 res pápai kertészetét teneid főkéntészker káját dícsérte a kor szolása. Innen az új re vezette, Debrecer zottság első tényked

A fűvészkerttől a botanikus kertig

Heykál Ede (1844–1929)

Debrecen szellemi életében mélyen gyökerezik a növénytan tudománya, a botanika. Az országos hírnévre szert tevő elődök sorába tartozik a város főorvosaként tevékenykedő Csapó József, akinek a múlt évben volt két és fél százados születési évfordulója. Az „Uj füves és virágos magyar kert” 1775-ben és 1792-ben jelent meg. Ez a munka nem annyira a flórával, mint inkább a növények hasznosításával foglalkozott. De nagy előnyére írható, hogy Méliusz Péter XVI. századi Herbáriuma után az első, amely magyar nyelven íródott. De ugyanígy hírnévre örvend a Diószegi és Fazekas szerzőpáros, akiknek munkájáról Lengyel Géza a következőket írja: „Ha tudományos színvonalát tekintve sok és jogos kifogás is érhető Diószegi Sámuel debreceni ref. lelkész és sógora, Fazekas Mihály nyug. főhadnagy... híres fűvészkönyvét: Mely a két magyar hazában található növényeknek megismerésére vezet, a Linné alkotmányára szerént, mégis nagy hatással volt a magyar növénytan művelésére, s a magyar növénynevezések tisztázására”. De ugyanígy beletartozik a tudományok képe Földi János is, amár ő az állattanban jeleskedett. Mindamellel növénytan kérdésekkel is foglalkozott.

A fentiekben körvonalazott szellemi háttér révén nem tűnhetett utópianak, hogy a város területén tudományos célra fűvészkert létesüljön. Bár az ötlettől a megvalósulásig sok-sok évnek kellett eltelnie. A kert történetét Ötvös János és Tóth József most megjelent tanulmányukban három korszakra különítik el. 1. Az alapítás időszaka 1841-ig; 2. A „működés” korszaka 1841-1914-ig; 3. A fűvészkert megszűnésének éve 1914-ig. A mi szempontunkból mostanság a második korszak az érdekes, mivel írásunk szereplője, ezen évtizedek alatt élt városunkban és hagyott nyomot tevékenységével nemcsak a fűvészkert történetében, hanem a városban is.

Heykál Ederől nagyon keveset tud a helyi népi foma. Ez arra ösztönöz, hogy egy kicsit részletesebben foglalkozzam „megtalálásával”. A véletlen sietett segítségemre. Az egyetemi könyvtár kéziratára őriz egy másolatot a kerttől és munkásságáról, amely még élő emlékei révén került be a gyűjteménybe. Ennek átböngészése vezetett el Sopronban élő lezárt kerttulajdonoshoz, aki volt szíves, Debrecenben ismeretlen fotójával, megajándékozni. A számomra írt levélben a következők áll: megkösöni, hogy foglalkozom nagypapáival, ... akinek meg a nevét sem ismerték Debrecenben, még a Fűvészkert emléktáblájára sem került föl az ő neve, pedig a debreceni munkásságáért nagy elismerést kapott és kitüntetés 1913-as nyugdíjazásakor”. Ez a rövid írás legyen a tanú rá, hogy nem felejtette el a város, a gyökerek iránt emléklődők népes tábora, az utókor megbecsülése.

A várkert újjávarázsolása

Heykál Ede 1844. március 25-én született Prágában. Apja építőmester. Iskoláinak elvégzése után kertészeti pályára lép. Gyakorló kertésznek a Lobkovitz-féle híres kertészetben. Eközben kertészeti iskolába jár Prágában. Ismereteit Bécsben bővíti, amely akkoriban híres volt kertkultúrájáról. Kertészsegédként a morvaországi Salm-Raifferscheid kertészetben dolgozik. Rövidesen átkerül Bécsbe, hódolva szakmájának. Időközben bekerül az udvari kertészetbe is, ahol megbízást kap a bécsi „Népkert” bővítésére, amelyet 1864 májusára befejezett. Szakmai elismerését jelenti, hogy a Burggarten téli kertjében kap állást. 1867-ben Esterházy Pál híres pápai kertészetébe kerül, ahol húsz esztendőig főkertészként dolgozik. Keze munkáját dicsérte a korabeli várkert újjávarázsolása. Innen az útja az ország másik végére vezet, Debrecenre. „A Fűvészkert Bizottság első ténykedései között jelentős volt

a már sürgőssé vált főkertészi állásra való pályázat meghirdetése és a főkertész megválasztása. A hirdetésben hangsúlyozták, hogy mivel a kert tudományos célokat szolgál, a pályázóknál a gyakorlat mellett tekintetbe veszik az elméleti képzettséget is. A hirdetés hat lapban (Debrecen—Nagyvárad, Értésítő, Borászati Lapok, Kertészeti Lapok, Gyümölcskertész, Köztelek és Egyetértés) tették közzé. A hirdetésre harmincnegyzet pályázat érkezett be, melyből a bizottság hetet kiválasztott, és egy háromtagú bizottságot (Lengyel Imre, Domokos Kálmán, Kovács János) megkért, hogy ezek iratait tegyék tüzetesebb vizsgálat tárgyává, és igyekezzenek újabb adatokat szerezni felőlük. Heykál Ede negyvennyolc éves pápai magánkertész az egyik jelölt. Előképzettsége nincs ugyan föltüntetve, de több megbízható helyről voltak szóbeli és írásbeli kedvező ajánlatok mellette. A Fűvészkert Bizottság négy szavazattal egy ellenében Heykál Ede fűvészkerti főkertésznek megválasztja” — írják tanulmányukban Ötvös János és Tóth József, akik elsőként tekintették át a kert teljes történetét. A tanulmányuk a Kollégium gimnáziumának 1982–84. évi évkönyvében jelent meg. Heykál Ede érdeme a fűvészkert második felújítása, ekkor vált a fűvészkertből botanikus kert. Két évtizedes iteni munkálkodása szervesen beépült a város szellemi életébe.

A virágkertésztől a gyümölcstermesztésig

Szakmai képzettsége már viszonylag korán a kertkultúra művelőinek elismerését váltotta ki. Számos külföldi és honi kiállításon vett részt, részben mint kiállító, részben mint a bíráló bizottság tagja. Az 1873-as bécsi világi kiállításon is a legmagasabb díjak birtokosa. Több tudományos egyesület is tagjai közé sorolta. Ezek közül csak a hazaiakat említve: Magyar kir. Természettudományi Társulat, Országos Magyar Kertészeti Egyesület (alapító tag), a Pápai Kertészeti Egyesület alapító tagja és alelnöke, de számos kertészeti országos kiállítás elnökeként is működik, 1899-ben tevékeny részese a Debrecenben rendezett országos általános kertészeti kiállításnak. Elnökként szervezi 1907-ben a krizantémkiállítást, amely méreteiben addig a legnagyobb volt a város történetében. 1909-ben az FM a kertészség fejlesztését adó vizsgákhoz biztosi tagnak jelöli ki. Heykál Ede a kerttudomány egészét művelte, a virágkertésztől a gyümölcstermesztésig. 1870-ben kereszteszéssel előállította a róla elnevezett fehér és piros hónapos szamócat. De nevért őri a „Heykál-féle arany renette” alma is. Mindezek országosan nem terjedhettek el, mivel a korabeli pomológiai leírásokban nem lehetők föl nyomaik. Bereczki Máté, Agyal Dezős nem említi rendszerező munkájában; Mindez semmit sem von le Heykál nemesítési munkájának érdeméből. Nincs írásos nyoma annak sem, hogy nemcsak az Alföld, de a Dunántúl flórájával is foglalkozott. Az írásos anyag nem tudni, hogy mi módon, de elveszett. Az említett utalásokat csak a család tagjai adták át egymásnak. Dunántúl növényvilágával még nyugdíjasként is szorgoskodott, de ez is sok más egyébbeletartozik a figyelmet felhívni: Heykál Ede annak idején írt a földművelésügyi miniszternek, miszerint érdeme lenne rizst termeszteni a Hortobágyon. Ó erre a megállapításra debreceni éve alatt jutott. Ezen elképzelésének és kísérletének tényéről az 1940-es évek elején pl. az Új Nemzedék című újság is említést tett.

Irodalmi munkásságának írott nyomai is vannak. A manapság is gyakori kajazi gutautésről írt 1910-ben a Kertészeti Lapokban, a Kert című szaklap hasábjain 1914-ben a rizstermesztési kérdéseket boncolgat. De virágkertészeti kérdéseket is vezeték tollal. 1893-ban elkészíti a debreceni fűvészkert növénykatalógusát, 1025 fajról tesz említést. Összletszám jóval több, mivel számos fajta és fajtaváltozat virul keze alatt. Disznóvénnyek, kerti növények, szántóföldi kultúrák, fák, cserjék alkotják a botanikus kert növényországát.

Kitüntetései is jelzik sokoldalú tevékenységét. 1872-ben Prágában kap díjat, 1875-ben Klosterneuburgban. Az 1888-as bécsi birodalmi kiállítás nagy ezüstdíjat mondhatja magának. A kitüntetésének következő állomása Debrecen, ahol 1894-ben és 1899-ben elismerést arat. Ez utóbbi alkalomból oklevél illeti meg a kaktuszokért. Budapest elismerése 1907-ben jut neki osztályrészzel, új alfajtajáért. 1914. február 14-i keltezővel a kertészet terén szerzett érdemei elismeréséért arany érdemkeresztet kapott. Távozására Debrecenből érzékeny veszteség volt a fűvészkert szakmai vezetését illetően. Heykál Ede olyan szerepet játszott, mint Kitábel Pál a pesti botanikus kertben. Mindkető, elsőként, rendszeresen gyűjtötte a magyar flórát. Heykál személyében méltó követője akadt Vas Pálnak, aki a debreceni fűvészkert első nagy formátumú vezetőjeként iratkozott föl a város botanikatudományának lapjaira.

Surányi Béla

A jégzajlástól a jégtorlaszokig

A hazai közvélemény főleg akkor találkozik a jéggel kapcsolatos problémákkal, amikor a jég váratlan megjelenése következtében a vízi szállítást meg kell szüntetni. A jégzajlás jégtorlaszok képződésével állhat meg. Ilyenkor a folyók vízszintje váratlanul megemelkedik.

Folyóvizekben a víz enyhe túlhűlése szükséges a jég megjelenéséhez. Először ún. kásajégszemcsék keletkeznek, amelyek azután pelyhekké, bolyhokká állnak össze, s mert könnyebbek a víznél, a felszínre tömörülve „jégzagot”, jégtáblácskákat hoznak létre. A parttól leszakadó jéggel együtt így képződnek az úszó jégtáblák.

A jégtáblák a vízfolyással együtt mozognak. A magányos jégtáblák — részben a szél irányától és sebességétől függően — többnyire a víz felszíni sebességével vagy attól kissé eltérő gyorsasággal úsznak. A jégtáblák mozgását az is változtatja, ha tömörülnek, a partokhoz súrlódnak. Ilyenkor „telített jégmozgás” áll elő, amelynek két következménye lehet. Az egyik az, hogy keskeny vízfolyáson, amint a jég kitölti

a meder teljes szélességét, a jégtáblák boltozatot képeznek, és annak hatására a jég azonnal megáll. Széles vízfolyáson — többnyire ez a hazai eset — a teljesen fedett vízfolyás jégtakarója felülől akkora nyomást kap, hogy összehajlik, és széles mederben is megszorul a jég.

Jégtorlaszok kétféleképpen képződhetnek. Egyrészt úgy, hogy a jégtáblák a jégtakaró alá buknak és — olyan helyeken, ahonnan nem tudnak tovaúszni — felhalmozódnak. Másrészt úgy, hogy a folyón érkező jég óriási nyomása összeroppantja a jégtakarót, és annak darabjai összetorlódnak. Árvízvédelmi szempontból mindkét jégtorlasz veszélyes, mert a jégtorlasz felett néhány óra alatt is métereket emelkedhet.

A jégtorlaszok elleni védekezésre és a jég egyéb káros hatásának — hajózás akadályozása, partvédő művek tönkretétele stb. — csökkentésére ma már természetesen felkészülnek a veszélyeztetett országokban, így hazánkban is. A megelőző intézkedések sorában az első eszköz a folyamatszabályozás, a jégtorlaszképződést okozó

Fáznak-e a fák?

A fák a természetes elterjedésük területén megszokott téli hideget jól bírják, s az átlagosnál hidegebb időszakban is rendszerint csak hajlékony vége, s borszövedék és a hancsuk — foltokban — fagy el. Az egészséges növények és növényi részek nagyjében környezetüknek a hőmérsékletére hűlnek le (legfeljebb a fatest belső része védettebb), mégsem károsodnak számottevően, mert már a nyár derekától, június végétől, július elejétől készülnek a télre. Szervezetükben különféle szövetvannak, élettani és biokémiai változások mennek végbe.

Télen még az örökzöldek életfolyamatai is roppant lassulnak, jobbra az elraktározott keményítő, fehérjék és olajok bontják el, s használnak fel életük fenntartására. Fagyfűrésükben főleg a keményítőnek van szerepe, mert azt egyszerű cukrokra lebontva a sejtnedv töményebb lesz, s ezért jóval alacsonyabb hőmérsékleten fagy meg, mint ha hígabb volna. Am a sejtnedv a cukor miatt nemcsak töményebb lesz, hanem a kémhatása is megváltozik: a cukoroldat ugyanis semleges kémhatású, s az ilyen oldatnak alacsonyabb a fagyáspontja, mint az azonos töménységű, de savas kémhatásúak. A sejtnedvnek azt a változását a karbonsavaknak és az aminosavaknak a mennyiségi és minőségi változása segíti. A karbonsavak összlet elbomlanak, az aminosavak közül pedig a semleges, illetőleg a bázisos kémhatásúak jutnak fönyrebe. Ebből arra következtethetünk, hogy a fák a természetes elterjedésük területén jellemző hidegben valóban nem „fáznak”. Tavasszal a nedvkerítés megindulása után persze már készületlenül éri őket az esetleges el-késéti fagy. (KS)

Korszerű sícipők

A sízés nem veszélytelen sport, nemcsak nagy sebességéért, hanem még lassú csúszásnál is a bukások lábsérüléseket okozhatnak. Ezért fejlesztették ki a speciális sícipőket és a biztonsági kötéseket, amelyeknél bukás esetén a sí elválik a cipőtől. Ezzel a balesetek száma 80–90 százalékkal csökkent. Az ideális sícipők kialakítását megelőzően vizsgálták a sípontos hajlítósízlárdáságot. Megállapították, hogy a hajlítósízlárdás körülbelül a sípontos első nyolcadában a legkisebb. A láb tehát ott a legveszélyeztetettebb annak ellenére, hogy a sípontos átmérője a középtől lefelé csökken, ám a bokaizület előtt ismét meggyöngyösködik. A törési ellenállás nem egyedül a csont átmérőjétől, hanem a falvastagságtól is függ, márpedig a csontfal vastagsága felülről lefelé folyamatosan csökken.

Jelenleg a kemény műanyagokból öntött sícipők egyeduralmát figyelhetjük meg. A bőr ugyanis bizonyos mértékben nyúlik, így a láb a cipő meglazul, és a lécc precíz irányítása máris lehetetlenné válik. Ez a kemény, körülbelül az első lábcsőr feléig erő cipő teszi lehetővé, hogy a lábcsőr oldalirányú, aszimmetrikus döntését a sí maradéktalanul kövesse. A hosszadalmas fűzés már a múlté: a korszerű sícipők egy vagy két fő részből öntött külsőhéj szerkezetű 4–6 — több fokozatra állítható — kapocs zárja. Ebben a külső héjban helyezkedik el a gondos anatómiai tervezéssel készülő, puha belső rész, amely moccanás nélkül tartja a lábfejet, a bokát és a lábcsőr alsó részét anélkül, hogy szorítana.

A korszerű sícipők annyira a felvonós pályákon való sízés igényeinek megfelelően specializálódtak, hogy gyalogsíkra vagy a léccel való haladóra alig alkalmasak.

Képünkön egy olyan készüléket láthatunk, amellyel a műanyag sícipő és a hozzá tartozó kötés megbízhatóságát vizsgálják. (KS)

Amiről utcát neveztek el Debrecenben

Az óvoda

Az iskoláskort el nem ért 3-6 éves gyermekek nevelési intézménye...

Debrecenben a városi tanácsülés 1842-ben foglalkozott első ízben az óvodai nevelés és működés feltételével.

Három - kis, közép és nagy - korcsoportban történik az emberpalánták közösségi életre nevelése...

A helybeli mintegy 60 egységből álló óvodai hálózat zömme költségvetési létesítmény.

Az óvodai foglalkozások vezetésére képesített óvónők hivatottak. A Tolnán 1837-ben, majd Pesten 1843-ban alapított Óvónőképzőbe...

A gyerekek második otthonbeli életét hivatástudattal és nagy szeretettel vizsgálják az óvónők...

Dr. Bornyi József

AZ ORVOS TANÁCSA

Fagyás és megfagyás

A szokatlanul hideg idei tél már emberáldozatot is követelt, s bizonyára többen szenvedtek eddig is fagyási sérülést.

A fagyás huzamosabb ideig tartó, illetve erős hideghatásra következik be. Tünetei hasonlítanak az égéshez.

Csak elsőfokú fagyás esetén szabad lágy szövetekkel vagy kézzel óvatosan dörzsölni, melegíteni a fagyott végtagot.

Az egész testet érő tartósabb hideghatás a szervezetet károsítja, alkalmazzuk hozzá. Megfigyelhetjük, hogy hidegben az ember reszket, remeg, "libabőrös" lesz.

száleret és a bőr alatti kötőszövet apró erecskéi - nem tágnulnak és szűkülnek kellően, s az akadályozott vérkeringés következtében nagyobb mennyiségű sejtköztéri folyadék halmozódik fel a bőr alatti kötőszövetben...

Utcái árusok, szabadban dolgozó szerelők kerülhetnek ilyen veszélybe.

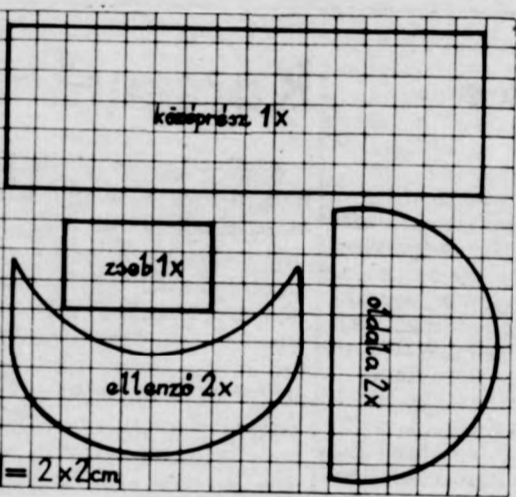
Az ellenzős fiúsapka készülhet impregnált ballonból, télielített farmervászonból, szövétből, vékonyabb műbőrrel bélelve, de akár kétféle színű, egymással harmonizáló kelmét is felhasználhatunk hozzá.

hideghatás, vagy túl sokáig tart, a szervezet védekezőképessége kimerül, a testben fokozódik a lehülés, megromlik a vérkeringés, majd a légzés is, súlyos anyagcserekárosodások lépnek fel, s végül a halál, de már 25 Celsius-fokos testhőmérséklet-lehülés esetén is előfordulhat.

Téves tehát az a nézet, hogy az alkohol melegíti. Hatása csak átmeneti, értágulást okoz, ami rövid időn belül a nagyobb lehülés veszélyével jár.

A megfelelő kalóriadús táplálkozás, a mozgás és edzés is a megelőzés eszközei.

Sapka fiúknak

A szabásmintát nagyítsuk fel, és szabáskor az egyes darabokra kb. egy centimétert hagyjunk a bevarrásra.

A szabásminta átlagfejbőségre készült. Más méret esetén ajánlatos a szabásmintát papírból kivágni és összeilleszteni, így könnyebben elvégezhető a szükséges méretmódosítás.

A szabásminta átlagfejbőségre készült. Más méret esetén ajánlatos a szabásmintát papírból kivágni és összeilleszteni, így könnyebben elvégezhető a szükséges méretmódosítás.

KERESZTREJTÉVÉNY

A MŰVÉSZETRŐL

15x15 crossword puzzle grid with numbers and some pre-filled letters.

Vizsintes: 1. Honoré de Balzac francia író, a realista regény egyik mesterének...

Beküldendő: Balzac mondané. Határidő: 1985. február 19.

HALLOTTU

- Esküszöm, bíró... - És büntetve volt... - Soha! Ez az első rajta... - Háromszázat, veres támadó... - Inkább adom a visszaadni egy ötszáz... - Mennyi idő a... - Köszönöm kérem... - Maga be volt... - Csodálkozik? A emberre? - Fridolin hónap... - Amikor az em... megtenni, ezért inkább... - Novák, maga k... - Novák úr, tized...

- Tegnap elveszté... - Valahol otthagya... - Nem. A tulajdó... - Ki látta el enny... - A legjobb bar... koltam a menyassz... - De hiszen ez be... - Igen, de én az... meg... - Engedj be, drág... - Nem lehet, nem... - Nem számít, cs... - De én nem tag... - Vezető elvtárs... minden dolgozó a h... gyári szíréna. Nagy... ja meg, aki legutolj... - És rendszeren d... kára jelentkezett... - Nem... - Beléphet. Maga...

Aktív

A bőrdoboz már kidolgozott, épp indultam nyozni, amikor nyílt a Szuszogó, levegő után a do férfit lépett a szobát geszre tömött sportl... ledobta maga elé a pa... ra, majd a kezét nyúj... lém indult.

A fecsegő asszony (OROSZ NÉPMESE)

Hol volt, hol nem volt, élt egyszer egy paraszt a feleségével. Az asszony csuda mód fecsegő természetű volt, titkot egyszerűen nem ismert. Amit csak meghallott, azt azon nyomban az egész falu tudta.

resztel, csak hogy milyen gazdagok lettetek! - Amit ő összefecseg, annak a fele sem igaz! - Na, majd meglátjuk! - Hozd ide a feleséged! - Kérdi a földesúr a megszeppen asszonytól: - Talált az urad kincset vagy nem? - Talált biz' az! - Akkor most mondj el mindent pontosan, hogyan volt! - Hát, ahogy megyünk este, az út szélén a fákon palacsinták lógnak. - Miféle palacsinták, az erdőben? - Hát amik a palacsintafelhőkől hulltak... Na, aztán megnézzük a csapdát, csuka van benne. Kivettük a csukát, meggyünk, a folyónál kihúzzuk a varsát. A varsóban egy nyúl volt. Azt is kivettük. Odaértünk a kincshez, az uram kiásta, s indultunk haza. Hát, ahogy uraságod majorja előtt elhaladtunk, halljuk ám, hogy kegyelmed lelkét emésztik az ördögök... - A földesúr ekkor fölugrott, és torka szakadtából üvöltöni kezdett: - Ostoba fehérmép, tatarodj, ki innen! - Na, ugye megmondtam, egy szavát sem lehet elhinni - szóval meg a paraszt. - Jól van, elmehetsz! - Intett neki az uraság. - A paraszt meg máig is a földesúr száján van. Fordította: Grabócz Gábor

HALLOTTUK VALAHOL

— Esküszöm, bíró úr, ártatlan vagyok!
— És büntetve volt már valamikor?
— Soha! Ez az első lopásom!

— Igazgató úr, holnap lesz az esküvőm.
— És tőlem mit kíván?
— Szeretném tudni, megengedi-e, hogy részt vegyek rajta.

— Háromszázat, vagy az életedet — mondja a fegyveres támadó.
— Inkább adom a pénzt — sóhajt az áldozat. — Tud visszaadni egy ötszázkoronásból?

— Mennyi idő a felesége?
— Köszönöm kérdését, mindig ugyanannyi.

— Maga be volt csukva?
— Csodálkozok? Amikor annyi paragrafus jut egy emberre?

— Fridolin honvéd, mit jelent az önkéntes fegyelem?
— Amikor az ember tudja, hogy kénytelen valamit megtenni, ezért inkább önként megteszi.

— Novák, maga ki civilben?
— Novák úr, tizedes elvtárs!

— Tegnap elveszítettem egy szép ernyőt.
— Valahol otthagytad?
— Nem. A tulajdonosa felismerte.

— Ki látta el ennyire a bajodat?
— A legjobb barátom. És csak azért, mert megcsókoltam a menyasszonyát az esküvő után.
— De hiszen ez bevett szokás.
— Igen, de én az esküvő után két évvel csókoltam meg.

— Engedj be, drágám!
— Nem lehet, nem vagyok felöltözve.
— Nem számít, csak én vagyok itt, egyedül.
— De én nem vagyok egyedül.

— Vezető elvtárs, kitaláltam, hogyan érhető el, hogy minden dolgozó a helyén legyen, amikor megszólal a gyári sziréna. Nagyon egyszerű. A szirénát az szólaltatja meg, aki legutoljára érkezik!

— És rendszeren dolgozik? — kérdezi a főnök a munkára jelentkezőt.
— Nem.
— Beléphet. Maga legalább igazat mond.

V. KASAJEV:

Ügyintézés távirati úton

Egyesek azt tartják, hogy az ember életét a vele született, az öröklött tényezők határozzák meg. Vagy a helyes pályaválasztás. Esetleg a keresztapák. Mások szerint a nőülés. Nem tudom, ki hogy van vele, de az én sorsomat a táviratok irányítják.

Az egész dolog azzal kezdődött, hogy a Fekete-tenger partján üdültem, amikor haza akartam utazni, kiderült, hogy repülőjegyet aranyért sem lehet kapni. Nos, ekkor egy mentő ötletem támadt. Hazatelefonáltam, s másnap már egy segélykérő távirat boldog tulajdonosa voltam: „A fiunk lenyelt harmincnégy kopeket. Szörnyen ag-

gódom. Azonnal repülj haza, Irina!”

A repülőjegyet természetesen megkaptam, mert a mi társadalmunk rendkívül humanus.

Ettől a perctől kezdve a táviratok irányítják életem folyását. Amikor hűtőszekrényre volt szükségem, és tüvé tettem a várost, de nem kaptam, a posta a következő táviratot kézbesítette: „Az orvos kalóriádus táplálkozást írt elő a hosszú ideje betegeskedő nagynénédnek. Feltehetően szükségünk van egy finn hűtőszekrényre. Unokatestvéred, Vitya, Rosztovból.” A gyors lakásfűtést is sikerült elintéznem, miután

barátom külföldre utazott, s onnan a következő táviratot küldte: „A családommal együtt rövidesen utazom hozzátok. Ki nem állhatom a szállodát. Vendégszeretetedben bízva ölel amerikai barátod, Jack.” Magam is elcsodálkoztam a távirat hatékonyaságán.

Be kell vallanom, hogy cik-kem megjelenése az önköz lapjában, nem ért váratlanul. Már éppen be akartam vinni azt a táviratot, amelyet apám küldött Konotopból: „A mama váratlanul megbetegedett. Azt mondja, hogy csak a cikked publikálása állíthatja talpra. Apád.”

Ford.: S.A.V.

Olyan világra lenne szükségünk, ahol minimális intelligenciával, bátorsággal, hazaszeretettel, önértéssel és igazságérzettel is tudnánk élni. De van ilyen világ?

(Bertold Brecht)

A gondolatok úgy ugrálnak egyik emberről a másikra, mint a bolhák. De nem mindenkit csipnek meg.

(Lec)

Elég, ha valaki egy kicsivel több szabadságot kap, máris elkezd korlátozni másokat.

(Zbigniew Holudniuk)

Jobban szeretjük azokat, akikkel jót tettünk, mint azokat, akikről jót kaptunk.

(Napóleon)

Az emberek csak azon nevetnek, ami neveléses, vagy azon, amit nem értenek.

(Csehov)

Aforizmak

a rosszat, mint a jót. A rossz jellemző, a jó banális.

(Karol Irzykowski)

Az embert a hibái teszik rokonszenvesé.

(Goethe)

Van-e kevélyebb, másokat jobban megvető, bölcsőbb arckifejezésű és tekintélyesebb megjelenésű élőlény, mint a szamár?

(Michel Montaigne)

A valóságnak legjobban ellentmondó dolog a csodavárás.

(Stefan Napierski)

Amikor elkészült a mű, leleplezésekor utoljára az a rész tűnik elő, amelyet először raktak le.

(Pascal)

Aktív pihenés

A bőröndből már kicsomagoltam, épp indultam zuhanyozni, amikor nyílt az ajtó. Szusszógó, levő után kapkodó férfi lépett a szobába, degesze tömött sporttaszkájával dobta maga elé a parkettára, majd a kezét nyújtva felém indult.

— Csömöszei vagyok — közölte lakonikus rövidecséggel. Aztán nagy lélegzetet vett, és mondta tovább: — Szervusz, tegeződjünk! Fü-

tyünk a formáságokra, alegej udvariaskodik, hajlong az ember a munkahelyén, ide pihenni, kikapcsolódni jöttünk, nem igaz?

Nekem még helyeselnél sem volt időm, máris zúdult rám az újabb szövegáradat.

— Különbben én törzsvendég vagyok ebben az üdülőben, hosszú évek óta itt gyógytatóm a reumámat. Húsz éve járom a hazai gyógyvizek fürdőit, minden vizet végigpróbáltam, de az itteni segít a legjobban. Te már voltál itt?

— Még nem. Sokan dicsekszenek felénk is, azért kértem ide beutalót — válaszoltam, ide szíriem Csömöszei a mondat felét sem hallotta, mert közben bement a fürdőszobába.

— Minden a régi — mondta néhány perc múlva, amikor visszatért, én pedig nem tudtam, hogy megállapításával mire céloz.

— A mosdó csapja csöpög, nem lehet rendesen elzárni — folytatta. — Majd mindjárt megcsinálom. Hoztam magammal néhány apróságot, alátétet, csavart, egypár szerszámot. Számítottam ezekkel a javításokra. A falitűköt is kettétört, majd a gondnoktól kérék másikat, azt meg kidobjuk a fenébe. Látom, ennek az éjjeli szekrénynek is lóg az ajtaja, pedig csak három csavart kell visszatenni a helyére, és új-nyit, csukódik. De még erre is lusták! Nem baj, apó-

ca, majd mi rendbe hozzuk. Az orvosok ugyanis az aktív pihenést ajánlják, igaz?

Akkor még nem tudtam, mit jelent a Csömöszei-féle aktív pihenés. Ma már tökéletesen tisztában vagyok szabályaival, váratlan lelki hatást keltő fordulatával, ezért állítom, hogy reumás betegek számára nem ez a gyógyulás igazi útja.

— Szerettem egy porszivót — mondta Csömöszei még aznap, amikor az első közös ebédőt visszaballagtunk a szobába. — Otthon is én szoktam porszivózni. Tudod, apóca, ennyi mozgásra a legtehebb embernek is szüksége van. Szerintem az lesz a legjobb, ha a takarítónőktől szerzel egy porrongyot, és letörölgetsz utánam. Látod, vastagon áll a por a két ablakszárny között, meg a szekrények tetelén. De oda se neki! Holnap az ajtókat, ablakokat is lemossuk.

Csömöszei megkezdte tehát aktív pihenését, amelynek programjában az orvosok előírta gyógykúrát, procedurák sajátos módon keveredtek a háziápolás kivitelezésével és az üdülő állagának megővését szolgáló mozgásformákkal, fuszással.

Másnap a reggeli súlyfürdő és a rövidhullámú kezelés között felraktunk egy szünyoghálóat az ablakra, a függönytartó karnisokat fatiplikre erősítettük meg, de nemcsak nálunk, hanem a főorvosi rendelésben is.

— Sosem árt jobban lenni a főorvossal, világos? — magyarázta bizalmasan Csömöszei, miközben a fürdőszobát visszavittük a karbantartók műhelyébe. — Az idején jók vagyunk a kisöregnél, nem vitás!

Délután a csendes pihenő alatt Csömöszei megjavított egy porszivót és egy falilampát, én pedig a gondnoki iroda lambériázásához szüksé-

ges fanyagot kezdtem el méretre fűrészelni.

Egy hét alatt tizenöt fűrészszobában szüntettünk meg dugulást, nagy hatótávolságú tévéantennát raktunk a tetőre, kitesztottuk az esőcsatornát, új farácsokat csináltunk az úszómedencéhez, és huszonhárom kerti széket cseréltünk ki a műanyagfontat, hogy csak a legnagyobb vállalkozásainkat említsem.

Mivel a végzett munkáért egy fillért sem kaptunk, beleuntam az egészből, és önállósítottam magam.

A reggeli súlyfürdő és a rövidhullámú kezelés között van jó három óra szabadidőm. Így hát elszegődtem a szomszédos maszek zöldségeshez. Kisteherautón téli bur-

gonyát szállítok a megrendelő lakására. Néptánc tiz-tizetűt fuvarozok lezavarok. Ebéd után a gőzfürdőben az egyik megbetegedett masszírozó helyettesíttem, délután négytől pedig a helyi moziban jegyszédőként dolgozom. Nem mondom, van egy kis hajtság, de nem panaszkodom, mert jól jön az a kis pénz, amit naponta a három helyről markolok.

Különbben jövőre is erre a csodálatos szép fürdőhelyre térek vissza gyógyulást keresni. Igen, mert elvállaltam egy kis fuszást. A helyi üttörőház elektromos hálózatának felújítását fogom elvégezni, magyarul kiserélem a falban futó régi vezetéseket. Tudniillik, ilyen kis volumenű munkát nemhogy állami cég vagy szövetkezet, de még egy magára valamit adó kisiparos sem vállal el. Én meg két hét alatt a reggeli súlyfürdő és a rövidhullámú kezelés közt szép kényelmesen megcsinálom.

Mert ennyi mozgásra az embernek még üdülés közben is szüksége van, nem igaz?

Kiss György Mihály

Szadir Szárigülov:

Tengeri kígyó

Miután mindenki, aki akarta, szilárdan hitte, hogy a tóba beköltözött egy tengeri kígyó, azonnal tudományos kutatóintézet hoztak létre a szörny tanulmányozására és esetleges foglyul ejtésére. Ez régen történt — úgy tizenöt esztendővel ezelőtt. Azóta Szuran a tiszteletreméltó tudományos intézet vezetője.

Most éppen helyettesét, Ahmatbeket hívtatta, és megkérdezte tőle:

— Elkészítetted a beszámolót?

— Igen, Szuran elvtárs, aláírhatja.

És Szuran olvasatlanul aláírta a tudományos beszámolót. De nem is kellett elolvasnia. Tudta, hogy abban a soros tévedésükről van szó: az a kísérlet, hogy a szörnyet különlegesen tartós kapronhálóból kifogják, kudarcot vallott. Vagy a halások gabalyodtak bele egy víz alatti fatömbbe, vagy a szörny dübörgött fel, mindenesetre a háló darabokra szakadt.

— Miről fecsegsz az intézetben? — kérdezte Szuran hűséges segítő társát és informátorát.

— Mindenki ugyanarról: egyesek azt mondják, hogy a kígyónak negyven feje van, mások meg azt állítják, hogy negyven lába. Hiszen szemtől szembe nem látta senki...

— Mit gondolsz, nem farragják le a költségvetésünket az elkövetkező öt évre?

— Könnyen megtörténhet, ha nem állítunk fel valamely érdekes hipotézist.

Szuran azonnal utasította Ahmatbeket:

— Gyűjts össze a munkatársakat.

Fordította: Zahemszky László

Bélyeggyűjtőknek

NAGY A VILÁG

Hireink ezúttal a külföldi, különösen a tengerentúli posták újdonságairól szólnak.

A Seychelles-szigetek Zil Elwagne Sessel néven is jelentetnek meg sorokat, ezzel az elnevezéssel az egyik szigetecsoportot jelölik. Legutóbb az éjszakai égboltról a Skorpion, a Szűz és az Orion csillagképeket idézték fel bélyegen.

A Karácsony-szigetek 12 címetlen a tengeri rákok változatait ismerteti. Rákból is megárt a sok, ezért a sorozatot feldarabolták, és a jelenleg kiadott négy bélyeg hat hónaponként követi újabb négy címet.

Pápua-Uj Guinea négyértékű sorozatán változatos tájakban (szelíd folyóparton és homokstrandokon, sziklákban és gejzirekben) gyönyörködhetünk.

A nemzetközi ifjúsági évét 30 c névértékű bélyeggel köszönti Ausztrália. Öt összefüggően nyomtatott címet a gyarmati korszak katonáinak egyenruhái tárja elénk. Tüzek, hegyi vadászok, gyalogosok és lánzsások ünnepi ruhában pompáznak a bélyegeken.

Közeledik a tavasz, az angol posta bélyegein megjelennek a rovarok. Az ottani erdőmező kis élőlényei nálunk is előfordulnak, sőt a Magyar Posta bélyegein is szerepeltek. A természetvédelem jegyében most megjelenő címeteken méh, hétpettyes katica, szöcske, szarvasbogár és szitakötő látható. A kicsik fontosságára utal, hogy hasonló apró élőlények tűnnek fel Portugália Azori-szigetek részére kiadott címelein. A brit Virgin-szigetek rövid önállósága alatt először cseréli ki pénzét. Az 1973-ban vert, madarakat ábrázoló érmeiket halak képe váltja fel. Az új pénzeket hat bélyegből álló sorozaton mutatják be a világnak.

Halak díszítik Guernsey ötértékű sorozatát is. A La Manche-csatorna szigete a környező vizekben tanyázó fajtaikat, többek között márnát, makrelát és naphalát mutatja be.

A legszorgalmasabb jelentkezett. A svéd posta már véleményt kér az elmúlt év bélyegeiről. Frimärksmöstringen S-109 95 Stockholm címre közölhetik a filatelisták, hogy az 1984-ben kiadott svéd bélyegek közül melyik tetszett a legjobban.

Az angolok gépesítették az elsőnap borítékok ragasztását. Az új szerkezet, amelyet más postáknak is ajánlanak, óránként 1500 borítékot lát el bélyeggel, de ehhez a bélyegeket egyenként előre fel kell tenni. A teljesítmény további javítását 2700 borítékra nő, s minden példányon a bélyegek azonos helyen, egyenesen, egymástól megfelelő távolságra helyezkednek el.

— Következésképp — folytatta Szuran —, mostantól kezdve minden tudományos munkatársnak fel kell szereznie egy hosszú és tartós lasszóval. Aztán kezdődik a pecázás...

— Mit fogunk? Hálát? — kérdezte valamelyik segédmunkatárs.

— Elhallgass, dinnye — bökte oldalba a szomszédja. — Ki az ördög fog halat lasszóval? Lovakat a ménésből még csak lehetne.

— Helyes — hagyta helyben Szuran. — Csak hogy lasszózt véve a kezünkbe nem lovakat fogunk fogni, hanem a mi negyvenfejű kígyónkat próbáljuk elcsipni.

— Bravó! — kiáltotta lelkesülten Ahmatbek.

Igy kezdte el az intézet a negyedik ötéves tervidőszakát. És soron következtek a gyakorlatban még ki nem próbált drótcsapdák, a legtartósabb lószőrből készült kelepcec, valamint acélsapdák. Ugyanis az évek folyamán a szörny egyre nőtt, gyarapodott súlyban, és fel-tartóztatásához mind erősebb eszközök és egyre növekvő pénzültalások kelleknek. Az intézet előtt ragyogó perspektívák álltak.

Fordította: Zahemszky László

Seven Spotted Ladybird

Az őszi nagy árverésen 800 ezer forintnál is többet fizettek a bélyegritkaságokért. Az összegzés, az árak értékelése még folyik, és a körökben is gyakran idézik fel az izgalmas órák lefolyását. Ugyanakkor erőteljesen folyik a tavaszi aukció előkészítése. Április 13-14-én ismét magyar és külföldi érdekességekre lehet majd licitálni. Szép anyag várható, mert az előző rendezvények tapasztalatai alapján csak árban és minőségben megfelelő példányokat vesznek át értékesítésre.

A DMVSC atlétikai szakosztályának tervei

DR. BERTÓK BÉLA AZ ÚJ VEZETŐ EDZŐ

A DMVSC atlétikai szakosztályáról — a tagok nagy többségének tisztességes munkája ellenére — a Babály- és K. Szabó-„ügylek” kapcsolatokban felszínre került negatívumok miatt nem éppen a legkedvezőbb hangvételű cikkeket voltunk kénytelenek írni az elmúlt évben. A még mindig nehézségekkel küszködő szakosztályban viszont 1984. december elsejével történt egy lényeges változás, mivel Kövesdi István helyett dr. Bertók Béla, a Debreceni Tanítóképző Főiskola testnevelési tanszékének adjunktusa lett az új vezető edző — mellesleg tanár.

Dr. Bertók Béla aktívan hét évig versenyzett korábban, másodosztályú kalapácsvető volt, és ebben a versenyszámban 1969-ben országos főiskolai bajnok lett. A DEAC-ban három évig, Budapestben a Testnevelési Főiskolán négy évig versenyzett. Diplomás szerzős után két évig a MAFC-ban edzősködött, majd tíz évvel ezelőtt került jelenlegi munkahelyére, a Tanítóképző Főiskolára. Természetesen a trenerkedést nem hagyta abba a DEAC-ban, majd jogúdjában, a DUSE-ban rövidtávfutókat, magasugrókat és tízpróbázókat edzett. Főleg fiúkkal foglalkozott. Tanítványai közül a négyeseres ifjúsági bajnok 400 méteres futó. Buzasi Károly és a szintén ifjúsági bajnok, Várhelyi Tamás magasugró a legismertebbek.

Dr. Bertók Béla a DUSE-ban 1984. december elsejéig több éven keresztül össze fogta az atlétaedzői munkáját. Több mint két hónapja került át a DMVSC-hez, amiről így beszél:

— Nem számítottam arra, hogy felkérnek erre a tisztségre a DMVSC-től. Jól érzem magam a DUSE-nél, és elkötelezettségem voltam az egyetem sportjának. A DMVSC vezetőivel meg egyeztünk, hogy várhatóan egy olimpiai ciklusban, azaz négy éven keresztül lát-

tom el a vezető edzői tisztséget, de mivel erre mellékalásban keríték sort, ezért évenként meg kell újítanunk a szerződésemet. Nekem sokat jelent a nyugodt tanári háttér és meggyőződésem, hogy jelenlegi hivatásom és a vezető edzőség jól megférnek egymás mellett.

Dr. Bertók Béla a fentiek kivül még azzal is magyarázta döntését, hogy a még nagyobb gondokkal küzdő DUSE-soknál már nem látta a szakmai továbblépés lehetőségét.

— Sajnos, egyesületi szinten sem kezdik megfelelően az atlétikát, kevésbé lényeges a mi munkánk. Sőt azt mondanhatom, hogy az egyetem sport országosan sincs a helyére téve. Nem tiltott szándékom, hogy a DMVSC atlétikai szakosztályán belül szeretnék kialakítani egy egyetemisták által álló kisebb közösséget. A körülményeket figyelembe véve a sportág szempontjából még mindig a DMVSC szakosztálya rendelkezik a legjobb lehetőségekkel, el kell tehát értnünk, hogy az ország különböző részéből érkezői után a legjobb atléták Debrecenbe, a megszék hely egyetemre vagy főiskolára jelentkezzenek.

Az új vezető edző kitért arra is, hogy szerencsésebbnek tartotta volna, ha az október elején kezdődött alapozási időszak szándékának volna fel a vezető edzőség. Hiszen ezáltal az atléták felkészülésének kezdetétől bekapcsolódhatott volna a munka irányításába. Szeretne volna bevinni a közös munkába a volt vezető edzőt is.

— Kövesdi Istvánnal igazán jó volt a személyes kapcsolat, és emiatt egy furcsa kettősség alakult ki bennem. Biztam benne, hogy jól együtt dolgozunk majd, és ugyanakkor megértettem a tavalyi körülmények között a DMVSC vezetőivel szemben, hogy nem várták a maradását. Örülök neki, hogy sikerült megoldani az ő gond-

ját is, mivel helyemre került a DUSE-hoz.

— Mindenesetre bátorsgá kellett ahhoz, hogy elállja ezt a szerepkört! — fordulok dr. Bertók Bélához, aki ez év január elsejétől a megyei atlétikai szövetség elnöki tisztségébe betölti.

— Tisztában vagyok vele, hogy engem is hasonló nehézségek várnak a DMVSC-ben, mint amilyenek a Kövesdi Istvánnal kellett megküzdnie. A szakosztály anyagi gondjai megmaradtak. 1985-re kétmillió-százezer forintot költségvetést terveztünk, jó lenne, ha ennek nagy része rendelkezésünkre állna. A felszerelések vásárlása szempontjából is gondjaink vannak. Viszonylag keveset, hogy a szakosztály társadalmi vezetése élére VAJDA JÁNOS szakosztályvezető személyében egy igazán agilis embert talált az egyesület. Az új szakosztályi vezetést tervezi az atléták menedzselését, vagyis a vállalati kapcsolatok kiépítését, mondhatni mecénások keresését, ami anyagi problémáink megoldásait is segítené. Egyidejűleg kedvező, hogy az egyesület vezetése úgy tűnik, néhány hónapja a korábbiánál jobban figyelemmel kíséri az egyéni sportolók, így az atléták tevékenységét is.

A vezető edző arról is szólt, hogy feltétlenül közös elképzeléseket szándékoznak kialakítani a Debreceni Sportiskolával. Szerinte elsősorban az utánpótlásbázis szélesítésétől és megtartásától függ a debreceni atlétika jövője.

— Csak a Debreceni Sportiskolára támaszkodva tudom elképzelni, hogy a nagyváros atlétikája továbbra is az élvonalban maradjon. Az elmúlt olimpiai ciklusban, 1980–1984 között negyven-négy aranyérmes atlétát adott át a DSI a DMVSC-nek, ami a sportiskolában folyó kiváló munkát igazolja. De a tehetségeket nemcsak kiaknázni, hanem megtartani is kell! Igyekezünk

kell a jövőben a saját nevelési fiataloknak azokat az egzisztenciális lehetőségeket megteremteni, amikkel itt tarthatjuk őket.

Nem felejtett el beszélni a szakági edzők munkájáról sem.

— Különösen a futó szakágban lenne szükségünk kiváló nevelő edzőkre. A rövidtávfutókban nemrég NAGY TIBOR irányítja a munkát, a középtávfutás szempontjából pedig reméljük, hogy BESE GYULA jól ismert felismerőképességét hasznosítja újabb tehetségeket fog felfedezni. A középtávfutók munkájába később DR. ARADI JÁNOST is szeretnénk bevinni. A dobószakágban igéretes tehetségek, elsősorban gerelyhajlók vannak, az ugrók tevékenységével pedig maradéktalanul elégedett vagyok. Külön kiemelném utóbbiak közül VONA ATTILA edző nevéét, aki néhány év alatt Debrecenben komoly ugróatlétikát teremtett, és az általa vezetett csoport 1984-ben a DMVSC és a DSI által hozott több mint 150 olimpiai pont egyharmadát szerezte!

Dr. Bertók Béla közölte az 1985-ös terveket is, amelyek az olimpiai pontok összegét tekintve a „szintentartásra” törekednek. A szakosztály vezetése viszont szeretné — Babály és K. Szabó távozása ellenére is — az első osztályú versenyzők számát kilencről tizennyegyre növelni, egyidejűleg az A kategóriás minősítést megtartani. A vezető edző esélyt lát arra, hogy a DMVSC atlétaközössége az országos szakosztályi sorrendben a kilencedik helyről előrébb lépjen.

A fentiekhez a mi részünk-ről csak annyit tudunk hozzátenni: eredményes munkát és a célok sikeres megvalósítását kívánjuk a DMVSC új vezető edzővel munkához látott szakosztályának.

Csukás Zoltán

A kézilabda NB I. tavaszi műsora

Nők	—Eptók SC, DMVSC—Bakony Vegyész.
I. forduló, március 31. Tatabánya-Bányász FTC, Jászberényi Lehel SE—TFSE, BHG SE—Eptók SC, Dunaujvárosi Kohász-Bakony Vegyész, Győri Elehárd—DMVSC, Bp. Spartacus—Vasas, Borsodi Bányász—Békéscsaba Előre Spartacus.	IX. forduló, május 5. Tatabánya-Bányász FTC, Jászberényi Lehel SE—TFSE, BHG SE—Eptók SC, Dunaujvárosi Kohász-Bakony Vegyész—Vasas, Eptók SC—Békéscsaba, FTC—DMVSC.
II. forduló, április 7. Békéscsaba—Bp. Spartacus, Vasas—Győri R., DMVSC—Dunaujváros, Bakony Vegyész—BHG SE, Eptók SC—Lehel SE, TFSE—Tatabánya, FTC—Borsodi Bányász.	X. forduló, május 10. (péntek), BHG SE—FTC, Dunaujváros—Lehel SE, Győri R.—Tatabánya, Bp. Spartacus—TFSE, Borsodi Bányász—Eptók SC, Békéscsaba—Bakony Vegyész, Vasas—DMVSC.
III. forduló, április 14. Tatabánya—Eptók SC, Lehel SE—Bakony Vegyész, BHG SE—DMVSC, Dunaujváros—Vasas, Győri R.—Békéscsaba, Bp. Spartacus—Borsodi Bányász, FTC—TFSE.	XI. forduló, május 12. Tatabánya—Dunaujváros, Lehel SE—BHG SE, DMVSC—Békéscsaba, Bakony Vegyész—Borsodi Bányász, Eptók SC—Bp. Spartacus, TFSE—Győri R., FTC—Vasas.
IV. forduló, április 19. (péntek), Bp. Spartacus—FTC, Borsodi Bányász—Győri R., Békéscsaba—Dunaujváros, Vasas—BHG SE, DMVSC—Lehel SE, Bakony Vegyész—Tatabánya, Eptók SC—TFSE.	XII. forduló, május 17. (péntek), Lehel SE—FTC, BHG SE—Tatabánya, Dunaujváros, TFSE, Győri R.—Eptók SC, Bp. Spartacus—Bakony Vegyész, Borsodi Bányász—DMVSC, Békéscsaba—Vasas.
V. forduló, április 21. Tatabánya—Lehel SE—Vasas, Békéscsaba, Dunaujváros, TFSE, Győri R.—Bp. Spartacus, TFSE—Bakony Vegyész, FTC—Eptók SC.	XIII. forduló, május 19. Tatabánya—Lehel SE, Vasas—Borsodi Bányász, DMVSC—Bp. Spartacus, Bakony Vegyész—Győri R., Eptók SC—Dunaujváros, TFSE—BHG SE, FTC—Békéscsaba.
VI. forduló, április 26. (péntek), Győri R.—FTC, Bp. Spartacus—Dunaujváros, Borsodi Bányász—BHG SE, Békéscsaba—Lehel SE, Vasas Tatabánya, DMVSC—TFSE, Bakony Vegyész—Eptók SC.	XIV. forduló, május 24. (péntek), Békéscsaba—Tatabánya, Borsodi Bányász—Lehel SE, Bp. Spartacus—BHG SE, Győri R.—Dunaujváros, DMVSC—Eptók SC, Vasas—TFSE, Bakony Vegyész—FTC.
VII. forduló, április 28. Tatabánya—Békéscsaba, Lehel SE—Borsodi Bányász, BHG SE—Bp. Spartacus, Dunaujváros—Győri R., Eptók SC—DMVSC, TFSE—Vasas, FTC—Bakony Vegyész.	XV. forduló, május 26. FTC—Dunaujváros, BHG SE—Győri R., Lehel SE—Bp. Spartacus, Tatabánya—Borsodi Bányász, TFSE—Békéscsaba, Eptók SC—Vasas, Bakony Vegyész—DMVSC.
VIII. forduló, május 3. (péntek), Dunaujváros—FTC, Győri R.—BHG SE, Bp. Spartacus—Eptók SC, Vasas—Bakony Vegyész, Békéscsaba—Eptók SC, Borsodi Bányász—TFSE, Vasas	XVI. forduló, június 2. Bp. Spartacus—Tatabánya, Győri R.—Lehel SE, Dunaujváros—BHG SE, Vasas—Bakony Vegyész, Békéscsaba—Eptók SC, Borsodi Bányász—TFSE, DMVSC—FTC.

NEGYVEN ÉVE TÖRTÉNT

Megindult a sportélet...

A második világháború vérvízvátára, a front közelebbé Hajdú és Bihar megyét, Debrecen és október 19-én délután már a nagy alföldi város fúutóját is elfoglalták a felszabadító szovjet csapatok.

Debrecen lakosságának alig negyede volt a városban azokban a napokban, sokan elhúrokkodtak vagy éppen a környékre húzódtak, tartva a fegyverek tüzeitől. Az itt maradtak egyhamar előbújtak a pincékből, sok debreceni visszatért — a szovjet parancsnokság segítségével, bátorításával megindult az élet. Szervezték a közigazgatást, a rendőrséget, az üzemek többségében elkezdtek a munkát, egyre terebélyesedett a közellátás, elkezdődött az újjáépítés. A felszabadulás után megindult a sportélet!

A már 84 esztendő, Székely László azokra az időkre így emlékezik: — A város felszabadítása után alig telt el két hét, felkerestük a munkásokhoz, a „Margitot”, de az romokban hevert. Egy lakás szobájában terítettük le a szőnyeget és itt készültek a DMTE sportolói.

Tóth Ferenc, a Debreceni Sportiskola birkózószakosztályának jelenlegi vezető edzője így emlékezik: — A DVSC Vágóhid utcai sporttelepén 1944. november 19-én kezdődött a vasutas sportegyesület újjászervezése. A birkózók — köztük jómagam — elkezdtek az edzéseket. Pesti fiúk is nálunk edzettek, többek közt Szilvási Miklós, a későbbi, helsinki olimpia bajnoka.

Az akkori idők első sajtoterméke, a NEPLAP első száma 1944. november 15-én jelent meg és a későbbiekben közleményeivel segítette az új, demokratikus sportmozgalom társadalmi méretű terebélyesítését. Az első közlemény 1944. december 17-én, vasárnap jelent meg a 7. oldalon:

„Felhívás a Debrecenben tartózkodó sportegyesületek vezetőihez! Felhívom a debreceni sportegyesületek vezetőit, hogy folyó hó 17-én, vasárnap délután 3 órakor (magyar idő szerint), a sportélet megindítása végett a rendőrkapitányság II. em. 79. sz. alatt feltüntetett jelenjenek meg. Dérföldy Béla szolgálatvezető.”

Később sűrűsödtek az események 1945 januárjában egy-egy másra jelent meg a felhívás, a szakosztályok kérései, hirdetései.

Országos jelentőségű volt az a sportbemutató — mely-

nek magam is szemtanúja voltam —, melyet 1945. február 4-én, vasárnap délelőtt rendeztek Debrecenben, a fületlen Csokonai Színházban. A műsorból emlékezetes maradt a két munkásbirkózó, Tarányi József és Németi Gyula látványos összecsapása.

A NEPLAP 1945. február 6-i, keddi számában megindult a sportélet címmel tudósítást közölt a bemutatóról. Többek közt így írt: „A sportnak felbecsülhetetlen jelentősége van a munkásság nevelésében és a munkásbirkózás megteremtésében. A letűnt fasiszta uralom súlyos akadályokat gördített a munkássport egészséges fejlődése elé. felismerve azt az energiát, amelyet a sport összetartó ereje a munkásmozgalmak szemponyjából jelentett...”

Március elsején újabb újsághír: „A Kerekei Sportegyesület — elnök Kovács Lajos volt — minden hétfőn, szerdán és pénteken délután 4-től 6-ig hivatalos órát tart.” Másnap, március 2-án Székely László, a DMTE birkózószakosztályának elnöke az újságon keresztül hívta edzésre, az ipariskola tornatermébe a versenyzőket, a birkózni kívánó ifjúságot.

Március 10-én, szombaton a NEPLAP 4. oldalán: „Leányok, figyelem! Mindazok, akik be akarnak kapcsolódni a női sportolók táborába (tekintet nélkül arra, hogy a múltban semmi sportágban nem képezték magukat), f. hó 10-én délután 3-4 óráig jelenjenek meg megbeszélésre a DISZ „Bika” II. e. helyiségében...”

Éltre kelt a labdarúgás, de... március 11. vasárnap, 7. oldal: „A mai DVSC—DMTE labdarúgó-mérkőzés a nagy hőseségek miatt elmarad.” Emlékezetes maradt az első szabad május elseje, a felvonulás, a sok-sok lelkes dolgozó, a sportünnep az egyetemi sporttelepen, ahol a DVSC—DMTE labdarúgó-mérkőzés zárta a feledhetetlen nap programját.

Elérkezett 1945 nyara, majd őse is, amikor már nem volt feltűnő egy-egy sportág vagy éppen csapat mozgása, szereplése. Debrecen, amely hónapokon keresztül az ország fővárosa volt, a sportban is bizonyosságát adta annak, hogy dolgozóit élni akarnak, élvezni a szabadság adta lehetőségeket, örömeiket. Az addigi sportágak mellett újjak is jelentek meg, helyet követeltek maguknak.

Fülöp Kornél

XXII. természetbaráthét

Ma: beszámoló a Déri Múzeumban

A XXII. természetbaráthét debreceni eseménysorozatát a befejezéshez érkezett. Megtartotta előadását dr. László Imre, a Növényvédelmi és Agrokémiai Állomás főelőadója a gombagyűjtés lehetőségéről meggyökényes címmel, ezután Pap Sándor, a Szolnok megyei Természetbarát Szövetség elnöke Tíz nap Portugáliában címmel tartott előnybeszámolót, diaveteket vetítésével kísérvé.

Pénteken este fejeződött be az előadás-sorozat, és ma, szombaton délután 4 órától a megyei és a debreceni természetbarát szövetség együttes beszámolójára kerül sor a Déri Múzeum előadótermében. Ekkor adják át a díjakat, okleveleket, teljesítményjelvényeket. Este 8-tól természetbaráttal zárja az egyhetes műsort.

Hét végi sportműsor

Február 9., szombat

Asztalitenisz

Irinyi Elemiszer-ipari tornaterme, 8: Hajdú-Bihar 1985. évi ifjúsági egyéni bajnoksága.

Kézilabda

Mechwart András Gépipari Szakközépiskola sportcsarnoka, 9: D. Közúti Eptók—D. Kinizsi (női ifjúsági, Taizs, Varga Z.), — 9:45: Kereskedelmi Szakközépiskola—Hajdúszoboszlói Gázlámp (férfi ifjúsági, Mezőteleki, Szűcs), — 10:40: Balmazújvárosi Lenin—Hajdúszoboszlói Gázlámp (férfi, Kiss A., Nagy J.), — 11:35: Balmazújvárosi Vörös Csillag—D. MEDICOR (női ifjúsági, Mezel, Szabó S.), — 12:30: Balmazújvárosi Vörös Csillag—Nyiregyházi Tanárképző (női, Széchy, Vass), — 13:25: Hajdúnánási Bocskai—D. Spartacus (férfi, Gacsályi, Komáromi), — 14:20: D. Sportiskola—Hajdúnánási Bocskai (női, Kiss A., Nagy J.), — 15:15: D. Sportiskola—Püspökkladányi MÁV Egyetértés (férfi, Mezel, Szabó S.). A téli teremkézilabda Napló Kupa mérkőzése.

Kosárlabda

Nyomatató utcai Általános Iskola tornaterme, 11: D. Universitás—Kiskunfélegyházi Vasas (női), — 12:30: D. Universitás—Kiskunfélegyházi Lenin Tsz, SE (férfi), NB II-es mérkőzések.

Labdarúgás

DMVSC nagyerdő sportkomplexuma, 14: DMVSC-utánpótlás—Szolnoki MÁV MTE, — Határ úti Ifjúsági sporttelep, 10: D. Kinizsi—Rakamazi Spartacus. Előzetesületi mérkőzések.

Tollaslabda

Ybi Miklós Eptóipari Műszaki Főiskola tornaterme, 9: Hajdú-

Bihar ez évi ifjúsági női, férfi egyéni és páros bajnoksága.

Február 10., vasárnap

Asztalitenisz

Irinyi Elemiszer-ipari Szakközépiskola tornaterme, 8: Debrecen 1985. évi újonc, serdülő leány és fiú egyéni bajnoksága. Nevezni a helyszínen is lehet.

Jégkorong

DMVSC nagyerdő műjégpályája, 12: Debreceni Dózsa—Székesfehérvári Volán, Országos Ifjúsági bajnoki mérkőzés.

Kézilabda

Mechwart András Gépipari Szakközépiskola sportcsarnoka, 9: D. Vörös Meteor—Püspökkladányi Zöld Mező (női, Kiss I., Simon), — 9:55 Hajdúszoboszlói Bocskai—Kabal Egyetértés (női, Gall, Szabó J.), — 10:50: Hajdúszoboszlói Bocskai—Berettyóújfalui MSE (férfi, dr. Anderkó, Kecskés), — 11:45: D. MEDICOR—Hajdúszoboszlói Bocskai (férfi ifjúsági, Kiss I., Simon), — 12:40: D. Sportiskola—Derecskei Vörös Csillag (női ifjúsági, Domokos, Juhos), — 13:25: Gépipari—D. Sportiskola (férfi ifjúsági, Kapusi, Nagy L.).

Városi Sportcsarnok, 9:

DMVSC—D. Kinizsi (női, Katona, Tibi K.), — 10:10: D. Dózsa—Nádudvari Vörös Csillag (férfi, Lázár, Taizs), — 11:20: D. MEDICOR—Mátészalkai MTK (női, Nádásdi, Pesti), — 12:30: Mátészalkai MTK—Nyirbátori Báthori (férfi, Lázár, Sídó), — 13:40: Tiszavasvári Lombik—D. MEDICOR (férfi, Sebők, Tibi A.), — 14:50: D. Közúti Eptók—Derecskei Vörös Csillag (női, Katona, Nagy M.). A téli városbajnokság harmadik fordulójának mérkőzése.

CSELGÁNCSCS

A D. Dózsaok nyerték az Ifjúsági rangsorversenyt

Budapestben került megrendezésre az I. országos ifjúsági rangsorverseny. Hat kategória küzdelmében 235 sportoló lépett a tatamira. A D. Dózsa versenyzői szép eredményeket értek el egyéniben és így fölényesen nyerték meg az összetett pontversenyt.

Eredmények. 49 kg (25 induló): 5. Burai László. — 57 kg (32): 1. Fábiny György, ... 3. Németi Zoltán. — 68 kg (54): 2. Raus Tamás. — 75 kg (27): 5. Hamar Csaba. — 83 kg (17): 1. Szilágyi János.

+83 kg (15): 1. Csász Imre.

Pontverseny: 1. D. Dózsa 32 pont, 2. Bp. Spartacus 20 p., 3. Ú. Dózsa 18 p.

Ezzel egyidőben Kecskeméten rendezték meg a juniorok versenyét. A debreceni cselgáncsok közül Oláh Csaba (71 kg) végzett az első helyen. Eredmények. 71 kg: 1. Oláh Csaba, ... 5. Osán Csaba. — 78 kg: 3. Nyilas Tibor. — 95 kg: 3. Varga Ferenc.

Hazaérkezett Ausztráliából

Adorján Zoltán

Majd másfél hónapos ausztráliai versenykörútjáról hazazérkezett — Londonon keresztül — Adorján Zoltán, a Debreceni Volán salakpályai motorkerékpáros magyar bajnok versenyzője.

Arra a kérdésre, hogy miért jött haza az eredeti tervtől eltérően hamarabb (úgy volt, hogy csak március 6-án érkeznek haza), azt válaszolta, hogy időközben az újjazelandi utat technikai akadályok miatt lemondták Ivan Maugerek. Így Adorján tiz versenyen vett részt Ausztráliában különböző városokban, legutóbb Melbourne-ben — ahol nyolcadik lett —, majd repülőre ült és hazautazott. Vele együtt más európai versenyzők is hazatértek, így a meg hátralevő két ausztráliai versenyen — február 9-én és 10-én — nélkülük áll össze a 16-os mezőny.

Aranylakodalmom

Nagyszerű évfordulót ünnepepel ma, február 9-én Palotás István és hitvese, Kovács Katalin. Eppen ötven esztendőre annak, hogy a harmincszáz évek kitűnő, többszörös válogatott labdarúgója, a volt hírneves Bocskai FC jobbfedezete házasságot kötött, még 1935-ben. Az aranylakodalmat ma, szombaton tartják Debrecenben, családi körben. A nevezetes ünnepi évforduló alkalmából ezúton is jókívánságainkat küldjük.

Samaranch Belgrádban

Csütörtökön este Belgrádban érkezett Juan Antonio Samaranch, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke, s mint arról a hírigényesek beszámoltak, még ezen a napon tárgyalászatlanhoz is ült Bogdan Bogdanovics, Belgrád polgármesterével. Megbeszélésükön központi témának számított a jogszárv főváros jelentkezése az 1992-es nyári olimpiai játékokra.

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: D. KARÁDI KATALIN - TEL.: 12-144

VÁRHATÓ IDOJÁRÁS:
Délnyugat felől lassanként megnövekszik a felhőzet, havazás, később délen, délnyugaton átmenetileg eső, ónos eső várható. A déli szél megélénkül. A hőmérséklet kora délután általában 0 fok körül, délnyugaton 5 fok körül várható.

1985. FEBRUÁR 9., SZOMBAT
ABIÉL NAPJA
A Nap két 7.00 - nyugszik 16.58 órakor

Placi árak

	Debr.	H.-bész.	H.-nán.	B.-dífalva	H.-szob.
Burgonya	6-7	6-7	6-7	6-7	6-7
Sárgarépa	15-20	12	12	12	16
Gyökér	15-20	14-18	20	10	14
Karalábé	15	6-7	2-5	10	6,50
Vegyes leveleszöldség	6-10		10	15	
Káposzta	8-12	4-5	10	10	6,50
Kelkáposzta	25-30	7-8		20	13
Retek	8-10		10	10	7
Savanyú káposzta	12-20	12	15-20	12	
Zeller	15	13	15	18	16
Vöröshagyma	10-14	10-12	12-14	12	13
Fokhagyma Ft/db	40	30-40	30-50	40-50	3-4
Sütőök	10	5-6	6		
Szárzabab	60-75		45-60	50-70	60
Cékla	10-12				
Alma	6-12	8-16	6-18	5-10	10-18
Körte	20-30		10-25	20	25
Dióhéj	120	80-100	100	120	120-140
Héjas dió	30-35		30		
Mák	80-90	100	80-100	70-90	
Tojás	2,60-3	2,80-3	2-2,50	2	2,40-2,70
Paradicsom	150				
Zöldpaprika	16 Ft/db				

KIÁLLÍTÁSOK. Február 10-től Csete Ildikó iparművész, textiltervező kiállítását tekinthetik meg az érdeklődők a Kőlcsey Művelődési Központ kisgalériájában. Debrecenben, a Kossuth utca 1. szám alatti kiállítóteremben pedig Kovács Johanna grafikusművész kiállítása látható. Vasárnapig.

HORDOZHATÓ SZINES TÉVÉ A VIDEOTONBÓL. Új termék sorozatgyártását kezdték meg a székesfehérvári Videoton Elektronikai Vállalatnál. A készülék 37 centiméter képtérfőző. Az év első felében 10 ezer darabot gyártanak belőle, valamennyi a belkereskedelmi forgalomba kerül.

A Napló fórumán a táppénz és a gyes

A Napló fórumán legközelebb a táppénzzel, gyermekgondozási díjjal, illetve gyermekgondozási segéllyel kapcsolatos tudnivalók szerepelnek. Kérjük olvasóinkat, javaslataikat írják meg a szerkesztőség címére. A szerkesztőségbe érkezett levelek, megfogalmazott problémák alapján kérdezzük meg az illetékeseket. A borítékra írják rá: a Napló fórumán a táppénz és a gyes. Címünk: 4024 Debrecen, Tóthfalusi tér 10. A levelek beküldésének határideje február 23.

Lottósorsolás Debrecenben

Február 8-án délelőti szórakoztató műsor után került sor az Aranybika Barátok termében a Sportfogadás és Lottó Igazgatóság által szervezett lottósorsolásra, melyet a rádió is közvetített. A lottósorsolás után a január 14.-február 7. között kiadott lottótombola-jegyek sorsolása is megtörtént.

A lottó nyerőszámai: 8, 10, 14, 30, 75

Ismerjük meg Debrecen rendezési tervét!

Február 13-ával kezdődően tizenhat tanácskozási munkamenet lesz a városi lakosok megismerkedésének - meg a városi tanács ülése előtt - a város általános rendezési tervével, és javaslatokat is, észrevételeket is tehetnek egyes kérdéseivel, problémáival kapcsolatban. Az ismertetést végzi és a beszélgetéseket vezeti: Palotás Lajos, a KE-

HIBAIGAZÍTÁS. A Napló

február 8-ai, pénteki számának első oldalán tudósítás jelent meg az 1986-ban Debrecenben megrendezendő nemzetközi kempingtalálkozó előkészítéséről. A tudósításban az olvasószervező hibájából Pullai Árpád funkciója tévesen jelent meg. Helyesen: Pullai Árpád, a Magyar Camping és Caravaning Club elnöke.

KÖNYVTERMELES.

A debreceni Alföldi Nyomdában a múlt évben 36 millió 735 ezer darab könyvet készítettek, amelyből a kötött példányok száma 10 millió 326 ezer volt.

KÖZLEMÉNYEK

1985. február 11-től Debreceni Községi Rádió minden felirató helyre azonosra kerül, helyet DEBRECENI RÁDIÓSTATIONARI KOMBINÁT felirató helyre kerülnek a feliratók. (x) A Hajdú-Bihar megyei Szolgálati Vállalat közli, hogy a SZÜLLŐ számlatomb 324-324-324 számlatomb, feliratók, feliratók feliratók. (x) A Vasutas Klubnyelvi kör számú jelentés esetén gépi hímez és rielő tanfolyamot szervez. Időtartama: 4 hónap. Foglalkozások: 1985. február 23-ig, szombati napokon 15-17.30 óráig. Résztvevők: 350. Ft. Jelenként lehet a klubnyelvi társas (Petőfi tér 6.), naponta 10-17 óráig. (x) A Volán Utasági Iroda autóbussz társasulat szervez február 19-én Nagyváradra. Résztvevői díj: 27,- Ft/16. Jelenkezés, bővebb felvilágosítás: Debrecen, Kossuth u. 43. Telefon: 10-955, 12-857. (x)

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Százöt évvel ezelőtt, 1880. február 9-én született Pécséti, és 79 éves korában, 1959-ben hunyt el Budapest Fejér Lipót, Kossuth-díjas matematikus, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

DEBRECENI RENDEZÉSI TERVEZŐK. A DAB-klub és a Debreceni Kör közös rendezésében fórumot szerveznek a DAB-székházban február 11-én 18 óráig. A téma: Debrecen általános rendezési terve.

XX. SZÁZADI MAGYAR FESTÉSZET.

Ezzel a címmel nyílik kiállítás február 10-én, vasárnap 11 órakor a Déri Múzeum kupulatermében, amelyet a Déri Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria anyagából Sz. Kürti Katalin dr. művészettörténész rendezett.

Lottótombola

Az Országos Takarékpénztár Hajdú-Bihar megyei Igazgatósága tájékoztatása szerint a február 8-án megtartott lottótombola-sorsoláson az alábbi sorsjegyek nyertek: X 328 227 szobaméreg, X 346 749 konyhai mérleg, X 343 366 zsebrádió, X 341 207 zsebrádió, X 325 544 hajszárító, X 332 089 kávéfőző, X 348 289 kávéfőző, X 342 080 kávéfőző, X 329 050 hábszifon, X 345 835 autószipon, X 329 111 villanyvasaló. A nyeremények április 8-ig az OTP Hajdú-Bihar megyei Igazgatóságán a hálózati osztályon vehetők át.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV • RÁDIÓ

MOZI

A VIT mozi műsora a Híradó moziban:
Mindhalálig zene (amerikai, 16). Ma f. 10, f. 12, hn. 2, hn. 4, hn. 6, hn. 8.
Hair (amerikai). Vasárnap f. 10, f. 12, hn. 2, hn. 4, hn. 6, hn. 8.
Bombajó dokszó (olasz). Vig ma, vasárnap n. 10, n. 12, 6, n. 8. Kedvezményes nem érvényesek!
A fehér városban (svájci-portugál). Művész ma, vasárnap f. 4, f. 6.
UFO Arizonában (amerikai). Apolló ma n. 10, n. 12, hn. 2, f. 4, f. 6, Deita ma f. 6, vas. f. 4, f. 6.
Tienjün-hegyi történet (kínai). Vig ma, vasárnap hn. 2, hn. 4, Meteor ma, vasárnap n. 6, n. 8.
A város hercege I-II. (amerikai). Alfa ma f. 6, vasárnap f. 4, f. 6.
Ezek a fiatalok (magyar). Meteor ma, vasárnap 3.
A gyilkos a házban van (magyar). Vig ma, vasárnap f. 5, f. 7, vasárnap f. 3, f. 5, f. 7.
A harctéri regény (szovjet). Klinika vasárnap 5.
Kojak Budapest (magyar). Horváth A. vas. f. 4, f. 6.
No, megállj csak! (szovjet). Delta ma, vasárnap 10.
A teknős és a sár (szovjet). Meteor mese ma, vasárnap 3, n. 6.

PODIUMSZÍNHÁZ

Február 16., szombat, 11 óra:
Kóc Gerzson - Gyermekelőadás.

TELEVÍZIÓ

SZOMBAT
BUDAPEST, 1. 8.58 Műsorismertetés. 9.00 Csak gyerekeknek! 9.35 Bajuszverseny. Zenes mesejáték (ism.). 10.35 Sólóyműsor. 11.00 Nemzetközi tévészakácskönyv. NSZK-ből receptek. 13.20 Alpeli sívilág-bajnokság. Női műlesiklás. 14.20 Hazárd megye lordjai. Amerikai tévéfilmsorozat. X.10. rész. Mimi-mami. 15.10. Hírek. 15.15 Pályán maradt! Kézlabda-ve-tétkedő lányoknak. 15.55 Kik miben tudós? Magyar Irodalom, I. elődöntő. 17.35 Műkorecsolya Európa-bajnokság. Jégtánc. 18.50 Képzőművészet. Reklám. 19.00 Hírek. 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers - mindenkinél. Tóth Árpád: Rimes, furcsa játékok. 20.05 Starsky és Hutch. Amerikai tévéfilmsorozat. A tuzok. 20.55 Az Állami Népi Együttes műsoraiból. 21.50 Tv-híradó. 3. 22.00 Himnusz.
BUDAPEST, 2.: 16.18 Műsorismertetés. 16.20 Műkorecsolya Európa-bajnokság. Férfi szabadványszerző gyakorlatok. 17.30 Képzőművészet. A Képzőművészet. Reinhold Messnerk magányos útja a világ tetejére. 18.20 Száz híres festmény. Rembrandt: A zsidó menyasszony. 18.30 MAFILM-magazin. 18.40 Gólyavári esték. XXII.19. rész. Az orvos tudomány útjain. 19.30 Iskolatévő. 20.00 Amarcord. Olasz film (16 éves felettieknek). 21.55 Képzőművészet.
POZSONY, 1.: 8.30 Uttörök magazinja. 10.00 Goro, a fehér kutya. Japán tévésorozat. 10.45 A világ legkeményebb újsá. Dokumentumfilm. 11.15 Spanyol tévésorozat (ism.). 12.15 Mezőgazdasági magazin. 13.10 Hornoková énekel. 13.30 Si VB. 14.30 Műkorecsolya EB. 17.15-18.15 Szóval és kamerával. 18.30 Válasz az nézők leveleire. 18.40 Hajótörtek. Ausztrál tévésorozat. 19.10 Nemzetközi kérdőjelek. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Portréfilm Otakar Vesely bányászról. 20.30 A medve. Tévéfilm. 21.00 Dzsokó idősöbbednek. 21.40 Sport híradó. 21.55 Halál záróra után. NSZK tévésorozat. 22.20 A világ szórakozók.
POZSONY, 2.: 8.30 A pofon. Feliratos szovjet film. 10.00 Si VB. 11.45 Német nyelv tanfolyam. 12.05-12.25 Orosz nyelv tanfolyam. 16.40 Volt egyszer egy király. Cseh mese film. 18.20 Szovjet dokumentumfilm.

RÁDIÓ

SZOMBAT

KOSSUTH: 4.30-7.59 Jó reggelt! 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Műsorismertetés. Kb. 8.15 Mai kulturális programok. 8.25 Csapló túrók. 8.55 Reklám. 9.00 Hírek. 9.05 Népi zene. 10.00 Hírek. Időjárás. 10.05 Ismét a járvából! 12.00 Déli krónika. 12.30 Déli zenepárádé. 13.20 Népzenei példátár. 13.30 Kontinensek, szántóföldek. 14.00 Hírek. Időjárás. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 A hét embere. 14.20 Irodalmi figyelm. 14.50 Brahms: A-dúr szonáta. 15.10 Új Zenei Újság. 15.54 Reklámpárádé. 16.00 168 óra. 17.30 Népdalok-adók hangalbuma. 18.15 Hol volt, hol nem volt... 18.25 Mai közéletünk. 18.28 Műsorismertetés. 18.30 Hírek. Időjárás. Sport. 18.45 Halálúgrás. Rádiokomédia. 19.30 Muzsika és mikrofon. 20.19 Évszázadok mesterművel. 21.10 Forró pillanatok. Válogatás könnyzenei koncertfelvételeiből. 22.00 Hírek. Időjárás. Sport. 22.15 Hangversenyportré. Albin Bergől születésének 100. évfordulóján. Kb. 23.25 Szimfonikus táncok. 24.00 Hírek. Időjárás. 0.10 A Svájci Olasz Rádió énekkara Olasz madrigálokat énekel. 0.25 Himnusz. 0.30 Magyar és idegen nyelvű vízjelzőszolgálat.

PETŐFI: 4.30-7.59 A Petőfi rádió reggeli zenei műsora. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Sztereobeaillító műsor. 8.11 Lionel Rogg orgonái. 9.32 Bemutatjuk a Magyar Hangvezetőgyártó Vállalat új Mozart-tervezését. Elnök Dzsókó két zongoraverseny. 10.00 Szt. Gerburga. 11.00 Hangfelvételek felsőfokon. Mahler: IV. szimfónia. 11.57 Lakmé. Operaszínház. 12.50 Kritikások fóruma. 13.00 Hírek. Időjárás. 13.03 Műsorismertetés. 13.05 Kíváncsán műsor szombaton. 14.05 Lemezek börze helyett. 15.00 Geraint Evans operáiról énekel. 15.30 Slágerak Rómából. 16.00 A Stuttgarter Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye. Bach: Máté-passió. 19.00 Hírek. Időjárás. 19.03 Műsorismertetés. 19.05 Az új magyar zene a rádióban. 20.00 Anna Karenina. Hangjáték. 21.04 Operaest. 22.11 Születésnap. Valentin Agnes Zsuzsanna. 22.21 A Return to Forever együttes lemezei. 23.10 Egy történet a XVIII. századból. 23.30-23.33 Hírek. Időjárás.

NYIREGyhÁZA: 8.00 Hírek. Lapszemle. Évfordulónaptár. 8.30 A héten történt. Összeállítás. Pálfi Balázs. 8.50 Hétfői történet. 9.00 A tartalomból: Hobbi-mikrofon - A Sweet együttes felvételeiből. 9.05 Seta a színház kulisszái mögött (Vécsey Agnes) - Mikrofon és paragrafus (Várkonyi Zsuzsa) - It a farsang! (Kolláth Adrienne). 9.58-10.00 Műsorvezető: Várkonyi Zsuzsa.

VASÁRNAP
KOSSUTH: 5.00-7.17 Előttünk a vasárnap! 7.17 Találkozások. 7.47 A Közösségsegélytálalás tájékoztatója. 7.52 Műsorismertetés. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Hétfői történet. 8.10 A tartalomból: Hobbi-mikrofon - A Sweet együttes felvételeiből. 8.15 Felicia Weathers operáiról énekel. 8.16 Népdal-felidőzások. 8.45 Zenei műsorok. 16.02 Pájdán. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Hétfői történet. 8.10 A tartalomból: Kóntinens hét napja. 8.20 Enekszavóval, muzsikával. 8.54 Reklámközpont. 8.59 Kék órák. Zenes játékok. 9.00 Hírek. Időjárás. 9.05 Vladimir Horowitz zongorázik. 11.00 Gondolat-jel. 12.00 Hírek. Tudósítók Időjárás. Sport. 12.10 Harminc perc alatt a Föld körül. Nemes anyanyelvünk. 12.45 Egy korty tenger. 12.55 Két koncert. 13.20 Az élő népdal. 13.30 Szonda. 14.00 Hírek. Időjárás. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 Művészlemez. 14.44 Kalevala. Finn népi eposz. 16.00 Hírek. Időjárás. 16.05 La Wally. Operaszínház. 17.00 Műsorok. 17.23 A Leningrádi Filharmonikus Zenekar játszik. 18.15 Hol volt, hol nem volt... 18.28 Műsorismertetés. 18.30 Hírek. Időjárás. 18.40 A szerelmes ágyfőst. Novella. 19.30 Falu Imre népdal-felvételeiből. 19.56 A zenei műsorvezető: Ernő művész. 20.00 Órökzöld dallamok. 22.00 Hírek. Időjárás. Totó. 22.10 Sport híradó. 22.25 Kathleen Battle dal- és áriaestje. 24.00 Hírek. Időjárás. 0.10 Lakatos Lajos cimbalmozik. 0.25 Himnusz. 0.30 Magyar és idegen nyelvű vízjelzőszolgálat.

3. MŰSOR: 7.00 Reggeli hangverseny. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Műsorismertetés. 8.08 A kiállítások programjából. 8.11 Komoly zenei szakácsmunka. 10.00 Új Zenei Újság. 10.45 Új kontinens hét napja. 11.00 Ernest Ansermet vezényli a Suisse Romande Zenekart. 12.23 A cornwalli kalóz. Operatársulat. 12.55 Kís magyar népzár. 13.00 Hírek. Időjárás. 13.03 Műsorismertetés. 13.05 Madonna felvételeiből. 13.35 Felicia Weathers operáiról énekel. 13.36 Népdal-felidőzások. 14.45 Zenei műsorok. 16.02 Pájdán. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Hétfői történet. 8.10 A tartalomból: Kóntinens hét napja. 8.20 Enekszavóval, muzsikával. 8.54 Reklámközpont. 8.59 Kék órák. Zenes játékok. 9.00 Hírek. Időjárás. 9.05 Vladimir Horowitz zongorázik. 11.00 Gondolat-jel. 12.00 Hírek. Tudósítók Időjárás. Sport. 12.10 Harminc perc alatt a Föld körül. Nemes anyanyelvünk. 12.45 Egy korty tenger. 12.55 Két koncert. 13.20 Az élő népdal. 13.30 Szonda. 14.00 Hírek. Időjárás. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 Művészlemez. 14.44 Kalevala. Finn népi eposz. 16.00 Hírek. Időjárás. 16.05 La Wally. Operaszínház. 17.00 Műsorok. 17.23 A Leningrádi Filharmonikus Zenekar játszik. 18.15 Hol volt, hol nem volt... 18.28 Műsorismertetés. 18.30 Hírek. Időjárás. 18.40 A szerelmes ágyfőst. Novella. 19.30 Falu Imre népdal-felvételeiből. 19.56 A zenei műsorvezető: Ernő művész. 20.00 Órökzöld dallamok. 22.00 Hírek. Időjárás. Totó. 22.10 Sport híradó. 22.25 Kathleen Battle dal- és áriaestje. 24.00 Hírek. Időjárás. 0.10 Lakatos Lajos cimbalmozik. 0.25 Himnusz. 0.30 Magyar és idegen nyelvű vízjelzőszolgálat.

MOZI

18.30-19.10 Csak nőknek! 19.30 Tv-híradó. 20.05 Kétten egy városból. Zenes szórakoztató műsor. 22.10 A Tv-híradó szerkesztőségében. 22.20 A dzsessz történetéből.

BUDAPEST: 12.05 Hét végén. 13.45 A hét politikai eseményei. 18.00 Tv-híradó. 18.20 Tv-enciklopédia. 18.55 A humor könyvéből. 19.25 Törvény és határolás. Lengyel film. 20.50 Tv-híradó.

UNGVÁR: 17.05 Rajzfilm. 17.30 Az Aeroflot napja. Alkalmából. 18.00 Híradó. 18.45 Műkorecsolya EB. 21.15 Alpesi sí VB. 21.35 Hírek. 21.45 Holtidény. Film. I. rész. 22.55 Hírek. 23.00 Nemzetközi szemle. 23.15 Dunajesztői művelői.

VASÁRNAP
BUDAPEST, 1.: 8.58 Műsorismertetés. 9.00 A kincses sziget. Kalandjáték két részesen. 11.00 Hírek. 12.58 Műsorismertetés. 13.00 A rajzfilmek kedvelőinek. 13.10 Képzőművészet. A Közösségsegélytálalás tájékoztatója. 13.20 Telesport. Alpeli sívilág-bajnokság. Műkorecsolya Európa-bajnokság. 16.35 Műsorainkat ajánljuk. 17.00 Reklám. 17.05 Zenebutik. 17.55 Hírek. 18.00 Delta. 18.25 Reklám. 18.40 Tévéműsor. 18.45 Esti mese. 19.00 A hét. 20.00 Hírek. 20.05 Félénk vagyok. de hódítani akarok. Francia filmvígjáték. 21.35 Reklám. 21.40 Hírek. 21.45 Himnusz.
BUDAPEST, 2.: 19.53 Műsorismertetés. 19.55 Képzőművészet. 20.00 A nyári virágai. III. rész. 20.35 Turedék. A mulandóság fölött. 20.55 Telesport. Elektroművi Hungaria Kupa. Nemzetközi kardverseny. döntők. 21.35 Reklám.

POZSONY, 1.: 8.30 Gyerekeknek. 10.40 Zeman órnagy esetel. Tévésorozat. 12.00 Háborús napló. 12.55 Hangverseny. 13.25 Si VB. 14.30 Műkorecsolya EB gálaműsor. 16.15 Zenes vetélkedő. 16.55-18.20 Hazatérés. Cseh film. 18.30-18.10 Pol-beat-fesztivál. felvételei. 19.30 Tv-híradó. 20.10 Malastranai mesék. Tévéjáték. 21.00 Johann Sebastian Bach. 21.40 Sport híradó. 21.55 Találkozás dr. Jiri Skalckával.

POZSONY, 2.: 10.00 Si VB. 12.05 Természetfilm. 12.22-12.45 Katonákról. 17.10 Rövidfilmek. 18.20-19.10 Találkozás szovjet művészekkel. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Fialatok tévéklubja. 21.00 Híradó. 21.20 A vagyon. Olasz film.

UNGVÁR: 17.00 Műkorecsolya EB. gála. 19.00 Híradó. 19.35 Híradó. 19.35 Operaszínház. 20.35 Alpesi sí VB. 20.55 Hírek. 21.05 Hütudény. Film. 22.10 Ki-váló művészek.

RÁDIÓ

Műsorismertetés. 8.08 A kiállítások programjából. 8.11 Sztereobeaillító műsor. 8.17 Lionel Rogg orgonái. 9.32 Bemutatjuk a Magyar Hangvezetőgyártó Vállalat új Mozart-tervezését. Elnök Dzsókó két zongoraverseny. 10.00 Szt. Gerburga. 11.00 Hangfelvételek felsőfokon. Mahler: IV. szimfónia. 11.57 Lakmé. Operaszínház. 12.50 Kritikások fóruma. 13.00 Hírek. Időjárás. 13.03 Műsorismertetés. 13.05 Kíváncsán műsor szombaton. 14.05 Lemezek börze helyett. 15.00 Geraint Evans operáiról énekel. 15.30 Slágerak Rómából. 16.00 A Stuttgarter Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye. Bach: Máté-passió. 19.00 Hírek. Időjárás. 19.03 Műsorismertetés. 19.05 Az új magyar zene a rádióban. 20.00 Anna Karenina. Hangjáték. 21.04 Operaest. 22.11 Születésnap. Valentin Agnes Zsuzsanna. 22.21 A Return to Forever együttes lemezei. 23.10 Egy történet a XVIII. századból. 23.30-23.33 Hírek. Időjárás.

NYIREGyhÁZA: 8.00 Hírek. Lapszemle. Évfordulónaptár. 8.30 A héten történt. Összeállítás. Pálfi Balázs. 8.50 Hétfői történet. 9.00 A tartalomból: Hobbi-mikrofon - A Sweet együttes felvételeiből. 9.05 Seta a színház kulisszái mögött (Vécsey Agnes) - Mikrofon és paragrafus (Várkonyi Zsuzsa) - It a farsang! (Kolláth Adrienne). 9.58-10.00 Műsorvezető: Várkonyi Zsuzsa.

VASÁRNAP
KOSSUTH: 5.00-7.17 Előttünk a vasárnap! 7.17 Találkozások. 7.47 A Közösségsegélytálalás tájékoztatója. 7.52 Műsorismertetés. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Hétfői történet. 8.10 A tartalomból: Hobbi-mikrofon - A Sweet együttes felvételeiből. 8.15 Felicia Weathers operáiról énekel. 8.16 Népdal-felidőzások. 8.45 Zenei műsorok. 16.02 Pájdán. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Hétfői történet. 8.10 A tartalomból: Kóntinens hét napja. 8.20 Enekszavóval, muzsikával. 8.54 Reklámközpont. 8.59 Kék órák. Zenes játékok. 9.00 Hírek. Időjárás. 9.05 Vladimir Horowitz zongorázik. 11.00 Gondolat-jel. 12.00 Hírek. Tudósítók Időjárás. Sport. 12.10 Harminc perc alatt a Föld körül. Nemes anyanyelvünk. 12.45 Egy korty tenger. 12.55 Két koncert. 13.20 Az élő népdal. 13.30 Szonda. 14.00 Hírek. Időjárás. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 Művészlemez. 14.44 Kalevala. Finn népi eposz. 16.00 Hírek. Időjárás. 16.05 La Wally. Operaszínház. 17.00 Műsorok. 17.23 A Leningrádi Filharmonikus Zenekar játszik. 18.15 Hol volt, hol nem volt... 18.28 Műsorismertetés. 18.30 Hírek. Időjárás. 18.40 A szerelmes ágyfőst. Novella. 19.30 Falu Imre népdal-felvételeiből. 19.56 A zenei műsorvezető: Ernő művész. 20.00 Órökzöld dallamok. 22.00 Hírek. Időjárás. Totó. 22.10 Sport híradó. 22.25 Kathleen Battle dal- és áriaestje. 24.00 Hírek. Időjárás. 0.10 Lakatos Lajos cimbalmozik. 0.25 Himnusz. 0.30 Magyar és idegen nyelvű vízjelzőszolgálat.

PETŐFI

8.00 Hírek. Lapszemle. Évfordulónaptár. 8.30 A héten történt. Összeállítás. Pálfi Balázs. 8.50 Hétfői történet. 9.00 A tartalomból: Hobbi-mikrofon - A Sweet együttes felvételeiből. 9.05 Seta a színház kulisszái mögött (Vécsey Agnes) - Mikrofon és paragrafus (Várkonyi Zsuzsa) - It a farsang! (Kolláth Adrienne). 9.58-10.00 Műsorvezető: Várkonyi Zsuzsa.

MŰSOR: 7.00 Reggeli hangverseny. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Műsorismertetés.